

**Keravan muinaisjäännösinventointi ja historiallisen ajan
muinaisjäännösten inventointi 1997-2003**

**Matti Nieminen
Keravan museo**

Esipuhe

Keravan muinaistieteellinen ja keskiajan muinaisjäännöksiä koskevan inventoinnin kenttätyöt alkoivat lokakuussa 1997. Aluksi tarkoituksena oli inventoida vain pari Keravanjoen rantatörmää, ja etsiä niiltä rautakauden ihmisen oleilun jälkiä. Näitä ei kuitenkaan heti löytynyt, vaan toisen viikonlopun peltokävelyjen päätyttyä kotiin kannettuja "kiviä" savesta pestäessä varmistui, että olin löytänyt aikaisemmin tuntemattoman kivikautinen asuinpaikan. Koska löytöjen joukossa oli myös pronssikautinen katkennut nuolenkärki, syntyi ajatus laajemman inventoinnin tekemisestä Keravanjoen laaksossa. Pyhäinpäivänä 1997 viikon miettimisen jälkeen alkoivat Keravan arkeologisen inventoinnin systemaattiset kenttätyöt, joiden vastaiset suorittamisajat keskittyivät syksy- ja kevätviikonloppuihin sekä perheen yhteisiin syys- ja kevätlomiin.

Inventoinnin alussa esiin tulleet löydöt yllättivät myönteisesti. Joskus historiantutkijasta sanotaan, että aineisto vei hänet mukanaan. Siten kävi tässäkin inventoinnissa. Jotta 1998 keväällä löydetylle turkoosin väriselle roomalaisen rautakauden lasihelmelle olisi löytynyt alueellinen kiinteä ja

selittävä konteksti inventoinnin tutkimusalue kasvoi jonkin verran Tuusulan puolelle.

Koska jo inventoinnin alkuvaiheessa paljastui, että Keravalla on alle 41 m m.p.a. sijaitsevien varhaisten kivikautisten asuinpaikkojen päällä transgression tuomaa saviainesta, samat alueet käytiin läpi useampaan kertaan inventoinnin tarkkuuden lisäämiseksi. Menettelytapa perustui näkemykseen, että peltojen erilaisista märkyysasteista johtuen, aurat kyntävät syksyisin eri kyntösyvyyyksiä, jotka on mahdollista saada inventoinnin piiriin kertaamalla peltopoimintoja samalla alueella useita kertoja peräkkäin.

Lisäksi peltojen pintapoiminnat suoritettiin aamukasteen aikaan tai sateen jälkeen, jolloin värit näkyvät savipelloissa parhaiten. Viimeksi mainittu ratkaisu oli oikea, koska hieno ja kostea saviaines sitoo esineet ja niiden fragmentit itseensä siten, että niitä on vaikea havaita savipeltojen kuivissa pintakerroksissa. Keravan inventoinnissa omaksuttu savikkojen inventointimenetelmä on hidas, eikä sovi useinkaan normaalien kuntainventointien aika- ja kustannusvaatimukseen, koska kenttätyöt tällä tavalla suoritettuna vaativat ainakin 2-3 kevät- ja syyskautta.

Inventointiapulaisina ovat kanssani työskennelleet opiskelija Teemu Hynninen, kahden viikon ajan keväällä 1998 ja kaikkina muina aikoina Kirsti Nieminen. Asiantuntija-apua inventoinnin suorittamisessa ovat antaneet arkeologi ja esihistoriallisen raudanvalmistuksen asiantuntija Jüri Peets Tallinna ülikooli ajaloo instituutista, ja Museoviraston arkeologisen osaston tutkija Helena Ranta.

Keravalla 19. päivänä lokakuuta 2007

Matti Nieminen

Keravan muinaisjäännösinventointi 1997-2003

Sisältö

Yhteenveto	6
Keravan muinaistutkimuksen historiaa	6
Aiemmat inventoinnit ja tarkastukset	7
Keravan muinaisjäännösinventointi 1997-2003	7
Inventoitu alue	7
Inventoinnin suoritus	9
Muinaisjäännösluettelo	13
Paikkojen kuvaukset	15

Yhteenveto

Alue: Keravan kaupunki ja Tuusulan kirkonkylän puolella Keravan vastaisella rajalla yksi 1km x1km ruutu, jonka raja etelässä oli:

x= 6699 00 sekä lännessä y=2559 00.

p= 6600 08 i=339 362

Aika 26.10 1997 – 18.5.2003

Suorittaja: Matti Nieminen, Keravan museo

Tulokset:

Inventoinnissa löytyi 7 uutta kivikautista asuinpaikkaa, 1 rautakautinen asuinpaikka ja kaksi raudan käsittelyyn liittyvää keskiaikaista uunia, 1 mahdollinen sysimiilu/tervahauta ja 3 ajoittamatonta kiviröykkiötä. Lisäksi vanhimmat inventoinnissa löydetyt kivikautiset asutusjäljet ovat Lammashaka 1:ssä z = 39-41 (liistetekniikalla työstettyjä piiesineitä) ja Aimolan 1:n asuinpaikalla z = 40 (liuskeinen keihäänkärki). Molemmat paikat ovat Pisinmäen asuinpaikkaa z = 42 vanhempia, joka näyttäisi siten liittyvän edellisiä paikkoja myöhempään Ancylysjärven transgressioihin.

Keravan muinaistutkimuksen historiaa

Kerava mainitaan ensimmäisen kerran muinaistieteellisessä tarkastusraportissa 5.10.1910. Kesän lopulla 27.8 raportin kirjoittaja Julius Ailio oli käynyt tarkastamassa "huomiota herättävän piikirveslöydön" (KM 5618:1), jonka työmies Oskari Niemi oli löytänyt Niinikankaalta Krapin niittymaalta "Keravan asemalta suoraa tietä lähimaille 3 km jotenkin SW-suuntaan". Löytöpaikka on nykyisen Tuusulan Myrtinojan alueella.

Vuonna 1937 rouva Alma Nurminen löysi asuintontiltaan Hakalantieltä Lapilanmäen kaakkoisrinteeltä nelisivuisen kivisen tasataltan. Keravan yhteiskoulun historian lehtori Martti Varsta yritti puolestaan v. 1954 kiinnittää arkeologien huomiota Pisinmäkeen toimittamalla sieltä löytämänsä reikäkiven kansallismuseoon.

Vasta kun v. 1957 Alma Nurmisen poika fil. maisteri Aarne Nurminen toimitti Museoviraston edeltäjälle, Muinaistieteelliselle toimikunnalle, 1950-luvun puolivälistä lähtien tontilta löytämiään alkeellisia kivikirveitä, talttoja, esineiden katkelmia ja iskoksia, laajempi kiinnostus alueeseen heräsi. Vuonna 1957 käynyt Jaakko Sarkamo suoritti pintapoiminnan Nurmisen tontin viereisessä olevalla Lapilan pellolla, jolloin se oli kynnetty viimeisen kerran. Hän näytti löytämiään iskoksia ja työkalujen fragmentteja arkeologi Ville Luholle, joka v:n 1961 syksyllä "virallisesti" totesi Pisinmäellä kivikautisen asuinpaikan.

Aikaisemmat inventoinnit ja tarkastukset

Pisinmäen tutkimusten 1962-1963 tulosten johdosta suoritti 1964 Jaakko Sarkamo Keravalla perusinventoinnin. Tässä inventoinnissa löytyneistä 5:stä Ali-Keravan Ahjon Inkilän kiviröykkiöstä Paula Purhonen kaivoi 3, mutta niistä ei saatu ajoitusta.

Anna-Liisa Hirviluoto tarkasti 1967 länsipuolella Ali-Keravalla nykyisen Lahden moottoritien länsipuolella olevalla pellolla olleen kivikautisen Mikkola I asuinpaikan. Tuula Heikurinen-Montell ja Jyrki Saukkonen puolestaan tarkastivat 1984 Lahden moottoritein rakentamisen yhteydessä Kulloon tien pohjoispuolella ja Lahden moottoritien pohjoiseen menevän rampin itäpuolella pellolla olevan kivikautisen Mikkola II asuinpaikan.

Inventoitu alue

Inventoitu alue on sama, jonka Jaakko Sarkamo inventoi 1964. Keravan kaupungin pinta-ala on 30,9 km². Sen asukasluku on 30709 (2002).

Rakentamattomat alueet, lukuun ottamatta Kaakkois-Keravalla olevaa laajaa ulkoilualueita, sijaitsevat pääsääntöisesti melualueilla. Lisäksi Keravanjoen varteen on jätetty läpi kaupungin kulkeva ja sen kahteen osaan jakava viherkaista, jolla on viherkaava. Keravan asutuksen painopiste on radan länsipuolella Keskustan, Kurkelan, Kalevan, Sompion kaupunginosissa sekä näiden eteläpuolella Kanniston ja Savion kaupunginosissa. Rautatien itäpuolella asutus on keskittynyt Lapilan, Jaakkolan, Ahjon ja kaupunginosaan. Lisäksi rautatien itäpuolella on Keravan asemalta etelään Saviolle asti jatkuva teollisuus- ja elinkeinoalue.

Maaperä Keravan alueella on pääasiassa moreenia ja savea. Savikot, jotka ovat Achylusjärvivaiheen lustoista savea, keskittyvät enimmäkseen Keravanjoen varteen. Yli 42 m m.p.y. olevat alueet ovat enimmäkseen moreenia ja karkeata hiekkaa pitäen kuitenkin sisällään pienehköjä hietataskuja. Joen länsipuolella kulkee läpi Keravan lähes yhtenäinen moreeniharju, jonka Keravanjoki puhkaisee Vantaan Hanalan kohdalla. Joen itäpuoleinen kalliainen harjumuodostelma on katkelmallisempi. Keravan puolella se alkaa pohjoisessa Keravan nuorisovankilan eteläpuolelta ja jatkuu aina Vantaan puolelle Myyraksen suohon.

Anchylusjärven loppupuolella Keravan alue oli saaristoa Keravanjoen suun ollessa Järvenpäässä Haarajoen myllyn tienoilla. Nykyinen joen uoma rantoineen muodosti tuolloin pitkän Keravan läpi kulkevan ja pohjoiseen suuntautuvan lahden. Koska muinaiset pyyntikulttuurit olivat rantasidonniaisia, on Keravalla lahden ja muinaisten saarten rannoilta on mahdollista löytää varhaisia kivikauden ja sen Suomusjärven kulttuurin asuinpaikkoja. Keravanjoen

jokilaaksoon tuli karjanhoitoa harrastava nuorakeraaminen kulttuuri, jonka asumiseen ja oleiluun liittyvää löytömateriaalia on mahdollista löytää myös z=42 alempana olevilta korkeuksilta.

Inventoinnissa löytyi kolme muinaisrantaa ja yksi muinaisjärvi, joka on sijainnut nykyisen Killan koulun kohdalla. Sarvimäenjärvi lienee ollut olemassa tulvaltaana vielä rautakaudella, jolloin sen vedet laskivat nykyistä Nissinojaa pitkin etelään. Järven rannalla on sijainnut Elomaan asuinpaikka.

Inventointialue rajattiin aluksi Keravaan, mutta haastatteluissa ilmenneiden pronssikauteen liittyvien hukattujen irtolöytöjen tultua tietoon sekä inventoinnin alussa löytynyt rautakauteen liittyvä irtolöytö, laajensivat inventointialuetta osin Tuusulan kunnan puolelle.

Inventoinnin suoritus

Keravan arkeologinen inventoinnin kenttätyöt toteutettiin 1997-2002. Se perustui kivikauden asuinpaikkojen rantasidonnaisuudesta ja aktiiviseen havainnointiin. Karttatutkimuksilla pyrittiin löytämään potentiaaliset asuinpaikat. Tällaisen paikan löydyttyä se käytiin inventoimassa useana vuotena peräkkäin ennen kuin paikasta tehtiin lopullinen arvio. Keravanjoen varren peltolohkot inventoitiin kuitenkin lohko kerrallaan rautakautisten ja eteenkin keskiaikaisten asutusjälkien löytämiseksi.

Kenttätyö perustui aktiiviseen havainnointiin. Avoimet pellot inventoitiin kävelemällä ne "ristiin rastiin" ja poimimalla pellon pinnasta esineitä ja niiden fragmentteja havainnoiden samalla muitakin merkkejä muinaisten ihmisten toiminnasta. Joissakin paikoissa tehtiin koekuoppia maa-ainesten vaihtumisen selvittämiseksi. Samoin tutkittiin kulloinkin tutkittavan alueen kunnallisteknillisten

kaivantojen reunojen profiilit. Lisäksi Inventoinnin yhteydessä haastateltiin ihmisiä ja tarvittaessa käytiin heidän kodeissaan katsomassa outoja "kiviä" ja noutamassa puutarhatöiden yhteydessä esiin tulleita esineitä tai niiden fragmentteja.

Yksi syy inventointiajan pidentymiseen oli selvittää Ali-Keravan Lammashaan kivikautinen löytöpaikka hiekkaharjanteella (z= 41-39), jonka päällä on noin 0.5 m savea. Myöhäissyksyllä 1998 juuri ennen ensimmäisiä lumisateita jolloin paikan inventointi alkoi, se vaikutti tyypilliseltä Suomensjärven kulttuurin asuinpaikalta. Vappuna 1999 paikalta löytyi ensimmäinen piistä valmistettu nuolenkärki. Tästä syystä inventointitapa muutettiin. Se perustui yksinkertaiseen ajatukseen peltojen kyntösyvyyksien vuosittaisesta vaihtelusta. Mitä märemmät pellot sitä syvemältä aura syksyllä kyntää ja mitä pitempi inventointiaika, sitä suurempi mahdollisuus saada inventoinnin piiriin eri kyntösyvyiksi. Varsinkin savipelloilla tähän ajatukseen perustuva pintapoiminta lisää nyt saadun kokemukseni mukaan inventoinnin reliabiliteettia, koska jotkut aluksi irtolöydöiksi kirjaamani irtolöydöt osoittautuivat myöhemmissä saman paikan pintapoiminnoissa ja varhempien inventointitietojen yhdistelyssä kiinteiden asuinpaikkojen tai muiden kiinteiden muinaisjäännösten indikaattoreiksi. Tällaisia asuinpaikkoja olivat muun muassa Yli-Keravan Kivisilta ja Ali-Keravan Lammashaka.

Inventointi on tapahtunut pääasiassa kevät- ja syysviikonloppuisin ja museotyön vapaa-aikoina. Vaikka se on kestänyt jo näinkin kauan, niin Kaskelan Jänisvuoren alue (peruskartalla 2043 09 JÄRVENPÄÄ) ei ole vielä inventoitu sillä tarkkuudella kuin kaupungin muut alueet. Tältä osin tutkimus vielä jatkuu, ja tarvittaessa siitä tehdään erillinen tarkastuskertomus.

Inventointialueelta etsittiin myös esihistoriallisten muinaisjäännösten lisäksi historiallisen ajan muinaisjäännöksiä, joihin lasketaan kuuluviksi varhaista keskiaikaa nuoremmat ja nykyaikaa vanhemmat kiinteät ihmistoiminnan merkit.

Inventoinnissa löydettiin kaksi keskiaikaan kuuluvaa kiinteää muinaisjäännöstä Keravan kartanon pelloilta. Näistä lähinnä kartanoa on ahjo, joka sijaitsee lähellä kartanon mäkeä Tallbackan peltolohkossa Kivisillantien eteläpuolella ja pajahitsausuuni hieman kauempana Ribackan peltolohkossa Porvoontien eteläpuolella. Molemmat ovat rakenteeltaan kuoppamaisia. Kuoppamaiset ahjot jäivät pois käytöstä maassamme viimeistään 1500-luvun kuluessa nykyisen ahjotyypin korvattua ne. Etelä-Suomessa talonpoikainen raudansulatus on loppunut mahdollisesti jo 1400-luvulla ruotsalaisen raudan tuonnin johdosta.

Muinaismuistolaki 2§

Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat:

- 1) maa- ja kivikummut, röykkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
- 2) pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä;
- 3) kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;
- 4) uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset käräjäpaikat;
- 5) muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
- 6) muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappeliin, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
- 7) kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
- 8) muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä
- 9) kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Nyt käsillä olevasta Keravan muinaisjäännösinventoinnissa ei voitu inventoida kaikkia alueita. Kaupunki on paikka paikoin tiheästi rakentunut, joten rakennetut tontit ovat lähes kokonaan jääneet inventoinnin ulkopuolelle. Myös Keravan vankilan alue jäi inventoinnin ulkopuolelle johtuen siellä harjoitettavasta toiminnasta. Tässä inventoinnissa on pyritty lain edellyttämään riittävään tarkkuuteen, joka tässä työssä perustui siihen, että Keravan joen varsi käytiin useampaan kertaan läpi ja muualla karttatutkimuksin aluksi selvitettiin ne maastokohdat, joissa on mahdollista sijaita muinaisjäännöksiä. Kenttätöiden aikana kiinteiden muinaismuistojen ja arkeologisten irtolöytöjen löydyttyä tutkittavia alueita laajennettiin kiinteiden löytöpaikkojen laajuuksien ja löytöesineiden mahdollisten kiinteiden lähikontekstien löytämiseksi.

Kenttätöiden yhteydessä tarkastettiin Jaakko Sarkamon 1964 inventoimat kiinteät muinaisjäännökset ja irtolöytöjen löytöpaikat sekä myöhemmissä tarkastuksissa löydetyt kiinteät muinaisjäännökset. Näiden lisäksi kirjattiin ja paikannettiin Keravan museoon eri aikoina tulleet arkeologiset irtolöydöt. Niiden löytöpaikat ja löytöhistoria selvitettiin haastattelemalla niiden löytäjiä tai löytäjien omaisia sekä lukemalla paikallislehti Keski-Uusimaan asian tiimoilta tapahtunutta kirjoittelua. Ennen näiden irtolöytöjen kirjaamista ja paikantamista kiinteistöihin ja peruskartalle niiden löytöalueet inventointiin silmämääräisesti ja mahdollisuuksien mukaan pintapoimintana.

Sarkamon inventoimat muinaisjäännökset ovat tässä inventointilistassa tarvittaessa määritelty uudestaan ja hänen käyttämänsä löytöjen Kerava-numerointi on siirretty sulkuihin uusien paikannimien jälkeen. Hänen inventoimia löytöpaikkoja koskevat uudet kiinteistö- ja tonttiedot on kirjoitettu löytötietoihin kursiivilla vanhojen kiinteistötietojen alle. Tarkastuksessa ilmenneet muut hänen inventointikohteittensa nykytilaa tai havaintoja koskevat kommentit on kirjoitettu kursiivilla erilliseksi kappaleeksi häneltä referoitujen inventointitietojen loppuun. Tähän ratkaisuun on päädytty, jotta Sarkamon inventointitietojen ja niistä tehtyjen uusien havaintojen vertailu olisi mahdollisimman vaivatonta.

Muinaisjäännösluettelo

Muinaisrannat

HEIKKILÄNMÄKI	15
KYTÖMAA	16

Muinaisjärvi

SARVIMÄENJÄRVI	17

Kivikausi

Kiinteät muinaisjäännökset

PISINMÄKI (KERAVA 7)	18
LAPILA (KERAVA 6) = VAKOMAA	23
KIVISILTA	24
RAJAMÄENTIE 33-35	26
ALI-KERAVAN HIEKKAKUOPPA	29
LAMMASHAKA	30
MIKKOLA I	32
MIKKOLA II	33
JOKELANTIE 9	34
AIMOLANMÄKI	36
SALENIUKSENMÄKI	39
ASEMANTIE 5-7	41

Kivikausi

Irtolöydöt

HAKALANPELTO (KERAVA 54)	42
INGILÄ (KERAVA 54)	43
ALEKSIS KIVEN TIE (KERAVA 59)	44
HAKALANTIE 13 (KERAVA 60)	45
HAKALANTIE 15	46
HAKALANTIE	47
MOUKARITIEN PUISTO (KERAVA 62)	48
YLI-JAAKKOLA (KERAVA 65)	49

PÄIVÄRINNE (KERAVA 66)	50
JOKIMIES (KERAVA 67)	51
VIHTATIE 14 (KERAVA 58)	52
KASKELANTIE 171	53
OLLILA	54
RIBACKA	55
MIKKOLA 3	56
MIKKOLA 4	57
Pronssikausi	
Irtolöydöt	
KIVISILLANPELTO 2	58
PÄIVÄRINTEENTIE 3	59
KANNISTONMÄEN TAKAPELTO	60
Rautakausi	
Kiinteät muinaismuistot	
JAAKKOLA (KERAVA 99)	61
TRAPPUKORPI (KERAVA 101)	63
INKILÄ 1 (KERAVA 100)	64
PIRJOLA	66
Rautakausi	
Irtolöydöt	
RIBACKA	67
LAMMASHAKA	68
KERAVAN KYLÄN MAA (KERAVA 103)	69
NISSBACKA	70

KYTÖMAA

Ajoitus: Ancyclusjärven aikainen

Laji: muinaisranta

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-1-21

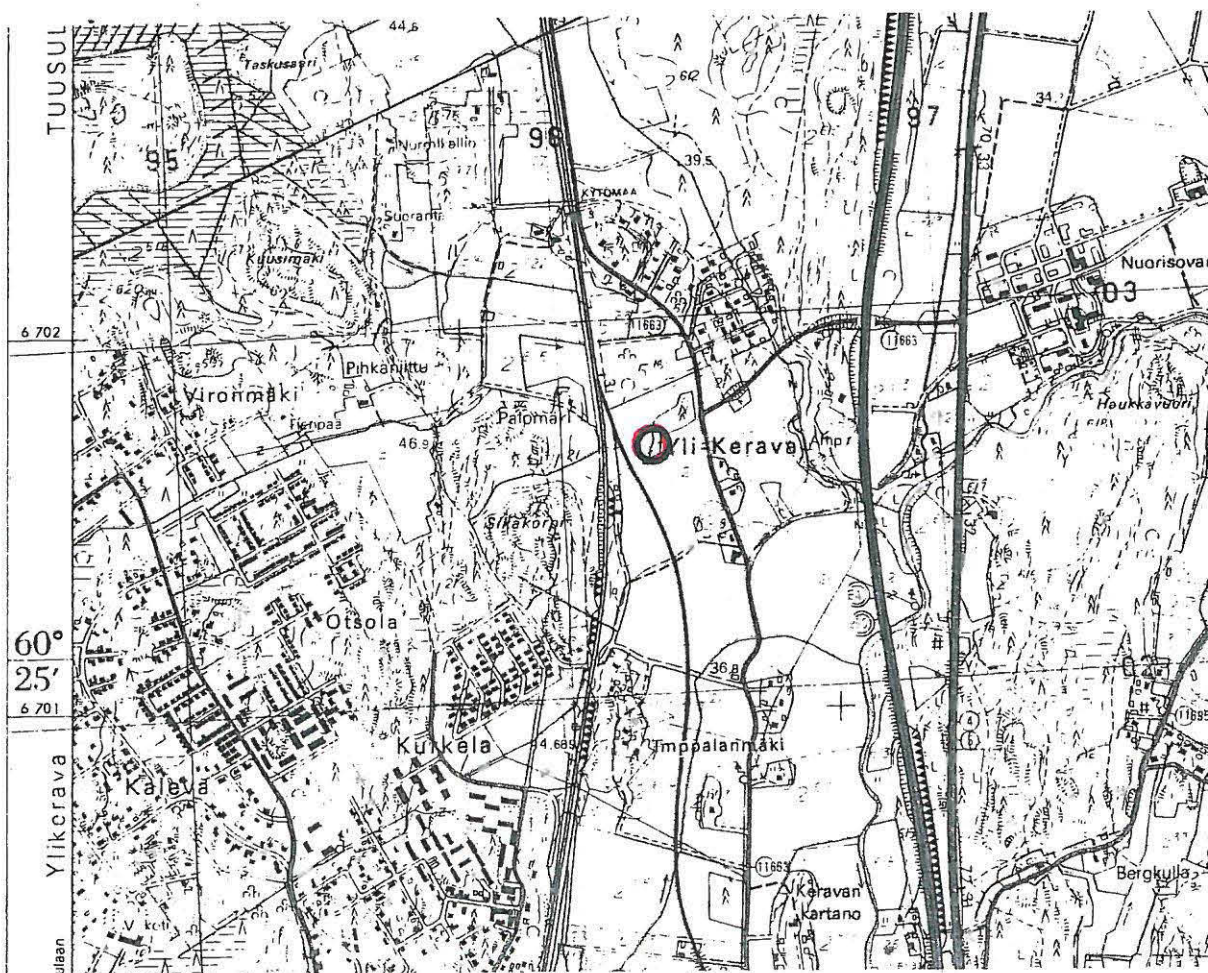
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

keskikoordinaatit: x = 6701 70, y = 2561 51, z = 45

p = 6702 66, i = 3396 25

Rautaiten itäpuolisen poikittaisharjun länsipäässä nähtävissä Ancyclusjärven aikaista rantakalliota ja rantakivikkoja. Ranta ei ole täysin rikkumaton, koska osa kivistä on pellonraivauksen yhteydessä siirrettyjä.

Karttaote 1:20 000

Muinaisjärvi

SARVIMÄENJÄRVI

Ajoitus: Ancylysjärven aikainen - rautakausi

Laji: muinaisjärvi

Yli-Kerava, Tuusulan Kirkonkylä

Useamman kiinteistön alueella

Peruskartat 2043 05 HYRYLÄ

2043 06 TUUSULA

2043 08 KERAVALA

Muinaisjärven pohjalle rakennetun täyttömäen keskikoordinaatit:

$x = 6699\ 85$, $y = 2559\ 90$, syvin kohta Keravan puolella $z = 39,5$

$p = 6700\ 89$, $i = 3394\ 55$

Järvi sijoittuu Keravan Killan ja Sompion alueelle sekä Tuusulan Mattilan alueelle. Sen entisellä pohjalla sijaitsee Killan koulu. Sen myöhemmän laskuojan suu on sijainnut nykyisen Karrantien - Topiaantien kulmauksen ja Vuohenkalmantien välissä virtaavan nykyisen ojan kohdalla.

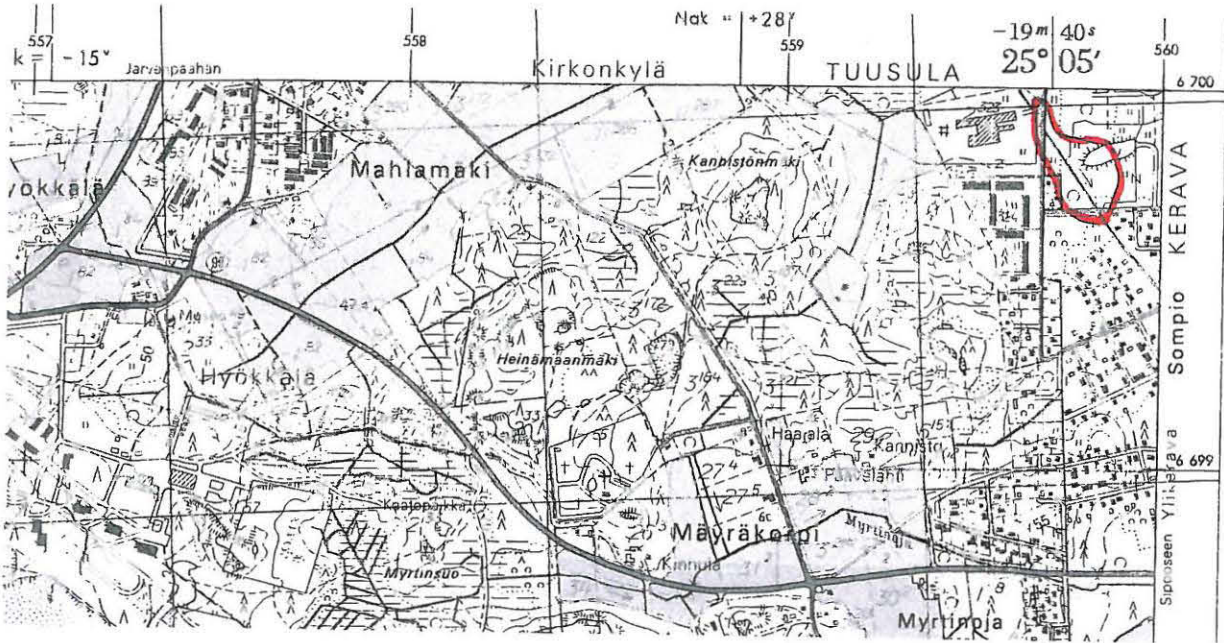
Rautakaudella järven paikalla on ilmeisesti ollut vielä matala järvi. Sen syvin kohta on myöhemmin 1779 Yli-Keravan isojakokartassa merkitty Ymerkäjn-suoksi, joka on merkitty liitteenä olevaan peruskarttaotteeseen. Tämän järven varhaisvaiheen rannalle sijoittuu Rajamäentien ja Venlantien kulmauksessa oleva kivikautinen pienehkö leiri- tai asuinpaikka. Ks. Rajamäentie 35-37 asuinpaikka

Kaivon kaivamisen yhteydessä 1940-1950-luvun vaihteessa osoitteessa:

Venlantie 18, kiinteistötunnus 245-3-109-2, peruskartta 2043 05 Hyrylä, löytyi Matti Niemisen kertoman mukaan noin 2,5-3 m syvyydestä kaislakerros, jonka päällä oli kovaa Ancylysjärven savea, jota jouduttiin myöhemmin vesijohtoa

taloon kaivosta rakennettaessa räjäyttämään kantopommeilla. Vesijohto on noin 2 m syvyydessä. Tontin korkeusasema on $z = 43$.

Karttaote 1:20 000

Kivikausi

Kiinteät muinaisjännökset

PISINMÄKI (KERAVA 7)

mj. rek 245 01 0002

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikat

Yli-Kerava (IV kauppalanosa) Lapila

Kiinteistötunnus 245-4-204-2

Lapila 2⁵⁷⁶, kortteli 204

Pisinmäki

Peruskartta 2043 08 KERAVA

keskiosa $x = 6699\ 51$, $y = 2561\ 76$, $z = 42$

$p = 6700\ 46$, $i = 3396\ 40$

Varhaiskivikautinen asuinpaikka (löydöksiä KM 14142, kaivauslöydöt KM 15432:1-394, kaivauslöydöt KM 15832:1-491 sekä runsaasti Keravan kotiseutumuseossa v:sta 1955 lähtien tavattuja), joka J. Sarkamon vuosina 1962-1963 suoritetuissa kaivauksissa paljastui laajaksi Suomensjärven kulttuurin aikaiseksi. Asuinpaikan alaraja on 39 mpy.

Pisinmäen tutkimuksista

Vuonna 1962 vuonna Lapilan pelolle, kaivettiin 3 metrin levyistä ja yhteensä 60 metriä pitkää koeojaa ja niiden leikkauspisteeseen 24 m² suuruinen tasokaivausalue asuinpaikan laajuuden ja sisällön selvittämiseksi. Koska Lapilan peltoon kaavoitettiin rivitalotontti, suoritti v. 1963 Jaakko Sarkamo talon tulevan rakennusalan alueella kaivauksen, jossa jo tutkittuja koeojia jatkettiin kaivausruuduilla. Kaiken kaikkiaan Pisinmäellä saatiin näin tutkituksi koeojat

mukaan lukien 408 m² alue, mikä oli suurin piirtein se alue, mikä silloin katsottiin välttämättömäksi. Tämä merkitsee, että suurin osa Pisinmäen alueesta on vielä tänäänkin tutkimatta.

Sarkamon kaivaus osoitti, että Pisinmäellä on kaksi eri aikaista ja päällekkäistä asuinpaikkaa. Vanhin asuinpaikoista kuuluu mesoliittisen kivikauden Suomusjärven kulttuurin piiriin. Asuinpaikan korkeuskäyrien 44-41 mpy. (metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella) perusteella Sarkamo ajoitti sen 6300-5700 eKr.

Kaivauksessa löydetty esineet olivat pääasiassa karkeasti työstettyjä kivilajiesineitä: kirveitä, kokonaan tai osittain hiottuja kiviesineitä kuten talttoja ja kirveitä, liuskekärkeä ja niiden katkelmia, kiviaseiden kappaleita ja niiden valmistuksesta syntyneitä iskoksia, hioinlaakoja ja niiden katkelmia, kvartsiittiesineitä ja -iskoksia (sekä historiallisen ajan tuluspiitä ja piikivi-iskoksia).

Pisinmäen ensimmäisen asutuksen aikana Ancyliusjärven veden korkeus oli noin 40 metriä nykyistä merenpintaa korkeammalla ja asuinpaikka sijaitsi saarella rannikon edustalla. Aikojen kuluessa maannousun myötä Pisinmäen asuinpaikka jäi pitkän lahden rannalle, jossa nykyään kulkee Keravanjoki, ja se hylättiin.

Pisinmäen nuorimman asuinpaikan löytöjen joukossa oli 33 saviastian palaa, jotka viittasivat nuorakeraamisen ajan asutukseen, jonka Sarkamo ajoitti n. 2000 eKr. Nuorakeraamisen ajan löytömateriaalissa oli myös lampaan tai vuohen poskihammas, joka todisti heidän olleen karjanhoitajia, joiden karjalle Keravanjoen varren silloiset luonnonniityt ja laitumiksi kaskettavat lehdot pystyivät tarjoamaan hyvät laidunmaat.

Koska Suomen jääkausi päättyi uusimman geologisen tutkimuksen mukaan noin 1000 vuotta oletettua aikaisemmin ja mannerjään reuna sijaitsi toisella

Salpausselällä jo noin 9600 eKr., niin Sarkamon rannan siirtymään perustuneet Pisinmäen ajoitukset saattavat varhentua. Ajoitusten varmistaminen vaatii ¹⁴C radiohiiliajoitusta, joka voidaan tehdä Pisinmäen asuinpaikan tutkimattomien alueiden uunien hiilistä ja palanneesta luusta.

Uusimpien arkeologisten tutkimusten mukaan nuorakeraaminen kulttuuri vaikutti maassamme noin 3150-2350 eKr. Siten myös Pisinmäen nuorimman asuinpaikan ajoitus saattaa aikaistua.

Kaivauskertomuksessaan Sarkamo toteaa, että lähitulevaisuudessa kaivetaan viistosti poikki rinteiden etelään viemäriä. Ennen tätä viemäriä olisi kyseinen alue ehdottomasti tutkittava, sillä pellon alaosa on vielä riittämättömästi tutkittava. Muuten rakennuksen alapuolinen alue jää puistoalueeksi, jota rauhoitusmääräys siis edelleen koskee.

Pisinmäen tutkittujen asuinpaikkaosien läheisyyteen on rakennettu kävelytie ja ilmeisesti kyseinen viemäri. Tulevaa maankäyttöä ajatellen tulee tiedostaa, että Pisinmäen asuinpaikasta on tutkittu vasta osa, eikä sen lopullista laajuutta ole vielä selvitetty. Koska kysymyksessä on tunnettu muinaisjäännös, niin siihen puuttumisesta määrää omalta osaltaan Muinaismuistolaki.

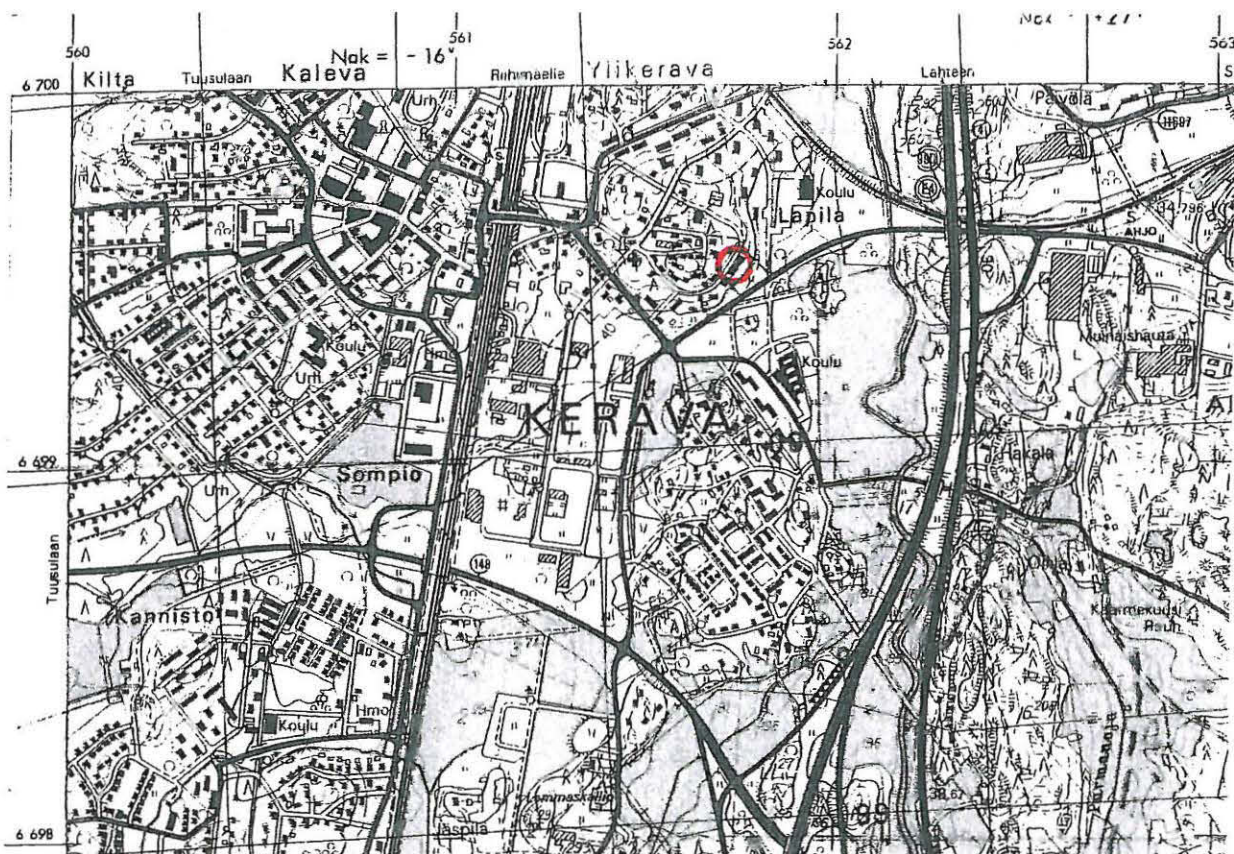
Keravan museon kokoelmassa on useita Pisinmäen alueelta löytyneitä kiviesineitä ja niiden teelmiä (Keravan museo Dno. 611-622, 630, 433-434). Museon diarion tietojen mukaan, jotkut niistä on kirjattu löytyneeksi Pisinmäen alueelta. Sarkamon kaivaman alueen vieressä lounaispuolella on Nurmisen tontti 245-4-204-1, joka rajoittuu hänen tutkimaansa tonttiin. Tutkitun tontin koillispuolelle on rakennettu ilmeisesti 1970-luvun loppupuolella kevyen liikenteen väylä. Koska alue on tutkittu vain osittain – Sarkamon kaivaus käsitti ainoastaan rivitalon pohjan kokoisen alueen, ja koska nyt esiin tulleet sinänsä jo vanhat tiedot antavat viitteitä siitä, että alue on huomattavasti laajempi, alueen koko laajuus tulisi selvittää ja sen ajoitukset tarkistaa. Sarkamo on muun muassa

inventointikertomuksessaan todennut, että asuinpaikan ala-osa on saatava perusteellisesti tutkittua.

Tarkastuksen yhteydessä asemoitujen aikaisempien irtolöytötietojen mukaan on ilmeistä, että Pisinmäen asuinpaikkaan kuuluu ainakin sen viereinen tontti 245-4-204-1 ja viereisen korttelin tontti 245-4-196-7. Alueen laajuus myös muihin suuntiin on selvitettävä.

Kerava –seura ry. on pystyttänyt paikalle muistokiven.

Karttaote 1:20 000

LAPILA (KERAVA 6) = VAKOMAA

mj. rek. 245 01 0001

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikat

Yli-Kerava, (IV kauppalanosa)

Tuisku 2²²⁴, kortteli 206

Kiinteistötunnus 245-4-239-3

Peruskartta 2043 08 KERAVA

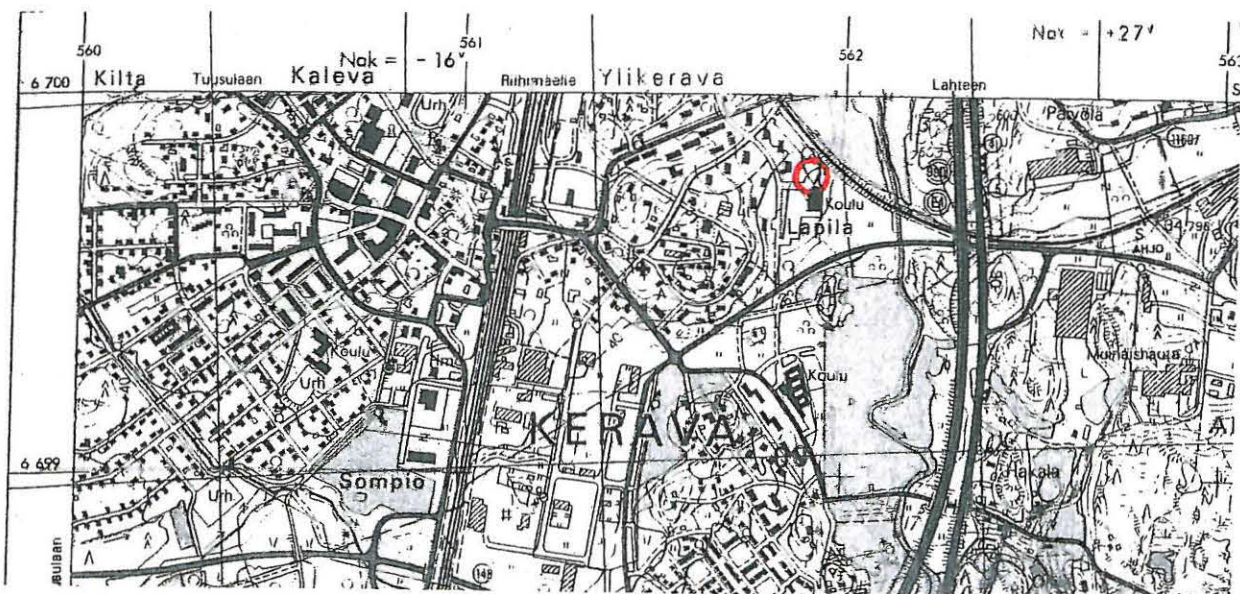
x = 6699 78, y = 2561 93, z = 40

p = 6700 72, i = 3396 58

Paikan on tarkastanut J. Sarkamo. Hän löysi tontin kuusiaidan viereiseltä peltonyppylältä muutamia liesikiviä ja muutaman kvartsi-iskoksen (löydöt KM 16231:1-3). Asuinpaikka esiintyy Sarkamon inventaarissa Vakomaan nimellä.

Asuinpaikan viereen on rakennettu kerrostalo sekä koulu parkkipaikkoinen. Asuinpaikan laajuutta ei ole määritelty, kuten Sarkamo inventointiraportissaan esitti. Ilmeisesti pieni osa asuinpaikkaa saattaa olla säilynyt viherrakentamisen alla, koska kiinteistön 245-4-239-3 ja koulukiinteistön 245-4-240-1 väliin ja taakse Porvoon radalle päin on jäänyt viherkaista, jolla asuinpaikka sijaitsee.

Karttaote 1:20 000

KIVISILTA

mji rek. 245 01 0007

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikat

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-3-101 ja -102

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 36, y = 2562 13, z = 39-33

p = 6701 30, l = 3396 81

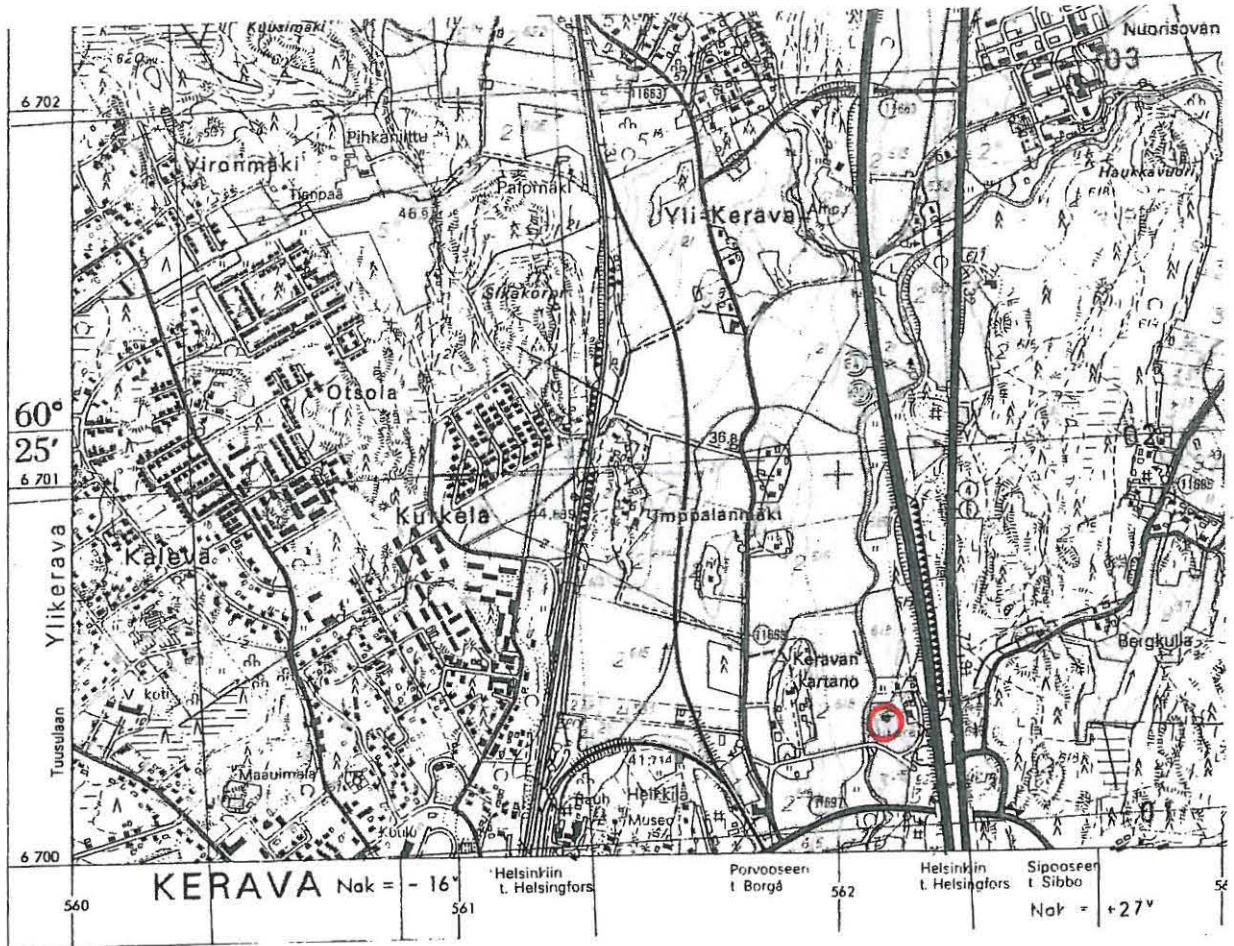
Asuinpaikka löytyi marraskuussa 1997. Se on joen itäpuolella vastapäätä Keravan kartanoa. Sen löytöaineistossa on kvartsi-iskoksia, -esineitä ja kiviesineiden teelmiä käsittäen muun muassa uurtimen, iskukiven, kaapimia ja kesken jääneen lituskaisen reikäkiven teelmän. Löytöjen joukossa on myös tasakantainen hyvin retusoitu, pronssikautinen kvartsinen nuolenkärki (KM 31 689: 1-5). Suureen korkeushajontaan vaikuttaa se, että asuinpaikka on rinnepellossa, jolloin kyntämisien yhteydessä on tapahtunut maa-aineksen valumista. Asuinpaikan laajuuden ja sisällön selvittäminen vaatii lisätutkimuksia. (Ks. myös Museovirasto M. Nieminen tarkastuskertomus 1999) Paikan myöhempi löytö on kivikirveen teelmä KM 34357.

Inventoinnissa tutkitun peltoalan yläpuolella on asuinrakennus pihapiireineen z = 40-41, jota ei voitu inventoida. Asuinpaikkaa saattaa olla myös asuinrakennuksen piha-alueella.

Vanhoille pelloille tyypillisesti Kivisillanpellostä löytyy myös historiallisen ajan arkeologian piiriin kuuluvaa löytöaineistoa.

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

RAJAMÄENTIE 35-37 mj rek. 100000 2308

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikat

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-3-109-7 ja 245-3-109-6

Peruskartta 2043 05 HYRYLÄ

x = 6699 35-38, y = 2559 82, z = 45-44

p = 6700 39-42, l = 3394 45

Asuinpaikka koostuu kahdesta J. Sarkamon inventoimasta irtolöytöpaikasta:

RAJAMÄENTIE 37 (KERAVA 56)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava

kortteli 109, tontti 7

Rajamäentie 37/Niilo Elomäki

Kiinteistötunnus 245-3-109-7

Peruskartta 2043 05 HYRYLÄ

x = 6699 38, y = 2559 82, z = 45

p = 6700 42, i = 3394 45

Kourutaltoa, poikkiteräisen taltan teelmä ja alkeellinen tasatalta (*Keravan museo Dno. 626, Dno. 432 ja Dno. 627*) ovat löytyneet Elomäen asuinrakennuksesta luoteeseen noin 5 m tontin luoteisrajasta. Samoilta paikoin on Elomäki havainnut myös tulisijan paikan. (J.Sarkamon tarkastuskertomus 17.2.1964. Kvartsi-iskennäisiä tms. kivikautiseen asuinpaikan merkkejä ei ole havaittu paikalta.)

ja

RAJAMÄENTIE 35 (KERAVA 57)

Ajoitus. kivikausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava

kortteli 109, tontti 6

Rajamäentie 35/Hannes Myöhänen

Kiinteistötunnus 245-3-109-6

Peruskartta 2043 05 HYRYLÄ

x = 6699 35, y = 2558 82, z = 44

p = 6700 39, i = 3394 45

Kourutaltoa (*Keravan museo Dno. 628*) on löytynyt noin 15 m asuinrakennuksesta lounaaseen ja noin 5 m tieltä. Löytöpaikasta ja saman korttelin 7:nneen eli Elomäen tontin löytöpaikoista on tarkastuskertomus karttaliitteineen.

Iskosten puuttumisesta huolimatta Elomäen ja Myöhäsen Rajamäentie 37-35 - löydöt ja niiden läheisyys viittaavat mielestäni pienehköön kivikautiseen asuinpaikkaan. Molemmilla tonteilla on uusi omistaja. Myöhäsen tontille on 1970 ja 1980-luvun taitteessa rakennettu paritalo AS. Oy Venlantie 10. Asuinpaikan laajuus selvitettävä tonttien vastaisen rakentamisen yhteydessä.

Elomäen kiinteistö on ollut jo jonkin aikaan asumattomana. Mahdollisen tulevan uudisrakennuksen rakentamisen ehtona tulisi mielestäni olla kyseisellä tontilla olevan asuinpaikkaosan selvittäminen.

Asuinpaikka sijaitsee muinaisjärven rannalla. Ks. Sarvimäen muinaisjärvi.

Karttaote seuraavalla sivulla

ALI-KERAVAN HIEKKAKUOPPA

Ajoitus: (kivikautinen)

Laji: (asuinpaikka)

*havainnot ovat
noin määrittämään
kollektiivista
asuinpaikkaa
27.11.2006 HRC*

Ali-Kerava,
kylän yhteismaa

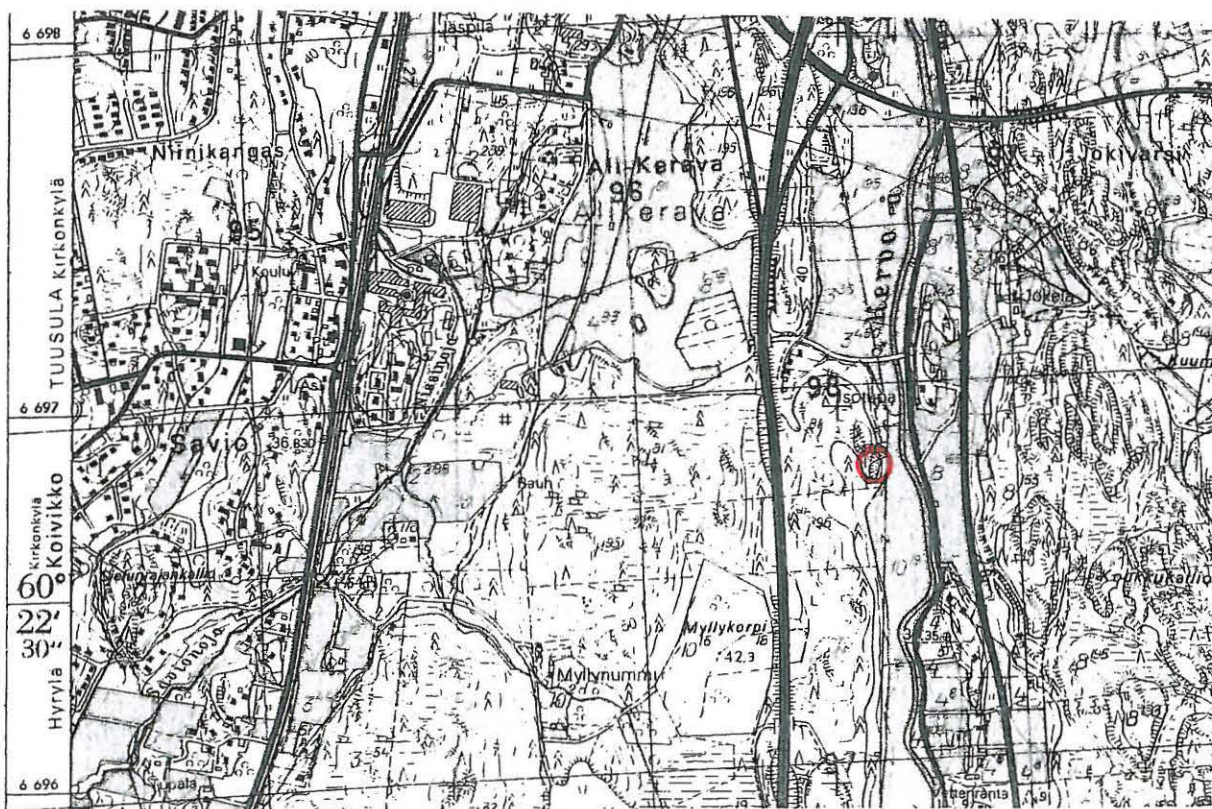
Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6696 84, x = 2562 12, z = 34

p= 6697 78, i = 3396 63

Ali-Keravan kylän entinen hiekkakuoppa sijaitsee Keravanjoen länsipuolella n. 200 m Perkaustiestä etelään. Hiekkakuopan pellon puoleisessa seinämässä on paikka paikoin nähtävissä noin 13 cm nykyisen humuskerroksen alapuolella noin 6 cm vahvuinen esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaava likamaakerros. Yhdestä kohtaa likamaakerroksesta löytyi kiviä, joissa oli palopatinaa. Ei muita merkkejä asuinpaikasta. Se on tuhoutunut hiekanoton yhteydessä.

Karttaote 1:20 000

LAMMASHAKA

mj. rek. 245 01 000 8

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Ali-Kerava

Mikkola Rno 1¹⁹⁶

Kiinteistötunnus 245-404-1-196

Peruskartta 2043 08 KERAVALA

löytöalueen keskikoordinaatit: x = 6697 98, y = 2562 08, z = 41-39

p = 6698 92, i = 3396 65

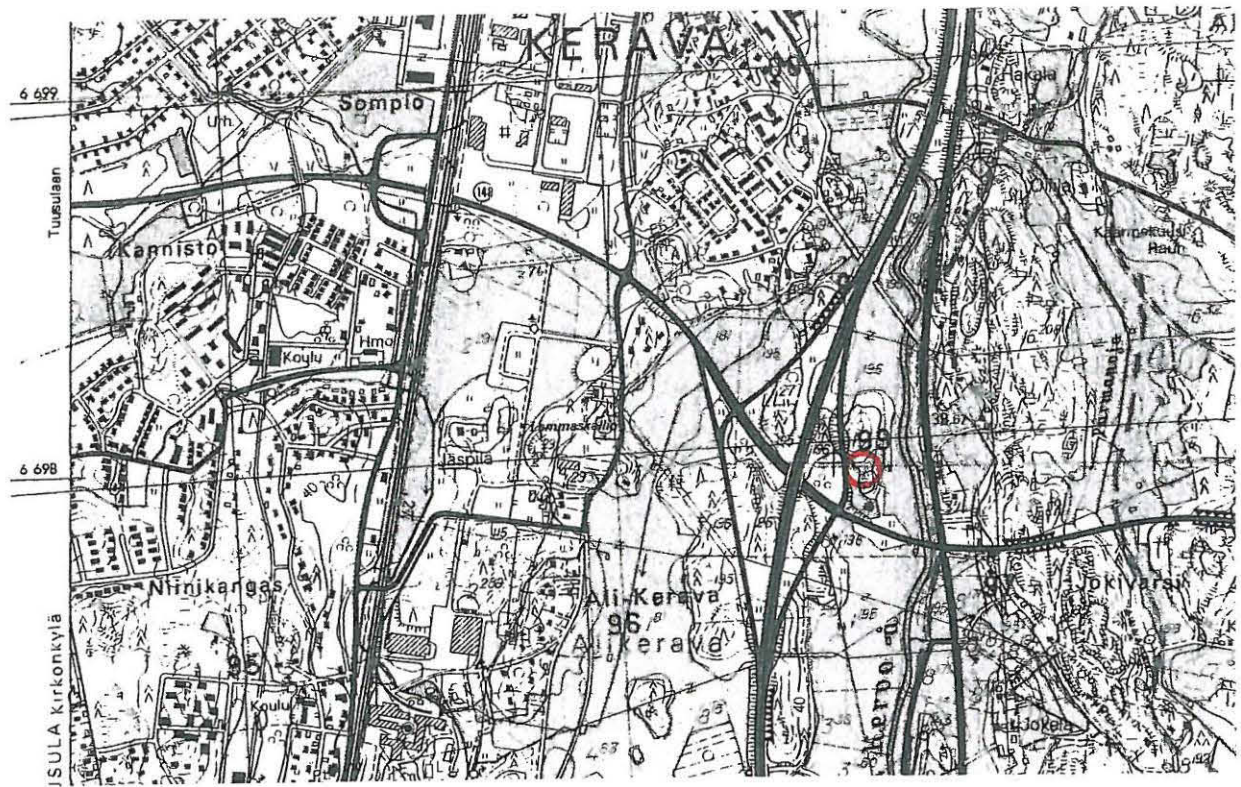
Ali-Keravan Lammashaan löytöalue on kahden mäen välissä olevalla noin 30 m leveällä peltoharjanteella. Paikka löytyi syksyn 1997 inventoinnissa. Keväällä 1998 pellostä löytyi piikivisiä liistetekniikalla valmistettuja esinefragmenteja. Useissa jälkeempään tehdyissä tarkastuksissa näitä on löytynyt lisää. Suurin osa löytöaineistosta on kuitenkin kvartsiesineitä ja -iskoksia (KM 31 690: 1-8). Paikalta ei ole löytynyt varhaiselle Suomusjärven kulttuurille tunnusomaisia kiviesineitä. Pellon pinta savea, jonka alla soraa. Savipatjan paksuus on noin 0,5 metriä. Vastapäisen eteläpuolisen mäen pohjoisrinteessä noin 4 metriä pellostä on 2 pyöreähköä painannetta. Niiden yhteyttä löytöaineistoon ei ole tarkistettu. Asuinpaikan laajuus käsittää koko peltoharjanteen ja mahdollisesti myös etelänpuoleisen mäen pohjoisreunan. Pelto ei ole viljelyssä.

Museovirastoon toimitettujen löytöjen lisäksi (Ks. myös M. Niemisen tarkastuskertomus 1999) toistetuissa peltopoiminnoissa paikalta on löytynyt vielä 23 kvartsi-iskosta, joiden joukossa 2 kvartsipurasinta, kvartsikaavin, kvartsinen nuolenkärki, 2 palaa piitä ja 3 piikaapimen katkelmaa ja 1 piikärjen tai -veitsen katkelma. Osa näistä on Museovirastossa (KM 34 360: 1-5).

1-3

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

MIKKOLA I

mj. rek 245 01 0005

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Ali-Kerava, Mikkola

Kiinteistötunnus 245-404-1-199

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6698 44, y = 2562 06, z = 35

p = 6699 38, i = 3396 65

Vuonna 1967 Anna-Liisa Hirviluoto tarkisti Ali-Keravan Mikkolassa, nykyisen Lahden moottoritien länsipuolella, todennäköisen kivikautisen asuinpaikan. Löytöpaikalta löytyi kvartsikaavin ja -iskos (löydöt KM 17339:1-2). Paikka on jäänyt moottoritien rakentamisen yhteydessä pohjoisesta tulevaan ramppiin.

Ks. kivikausi irtolöydöt Mikkola 3.

Karttaote 1:20 000

MIKKOLA II

mj rek 245 01 6006

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Ali-Kerava

Mikkola Rno 1 196

Kiinteistötunnus 245-404-1-196

Peruskartta 2043 08 KERAVA

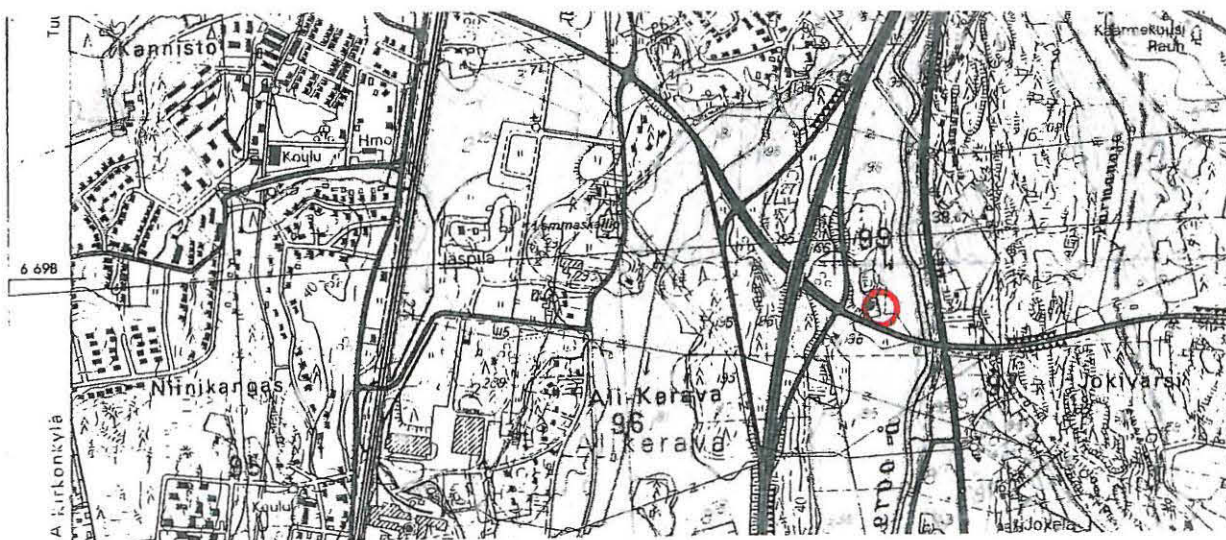
x = 6697 89, y = 2562 11, z = 35-37

p = 6698 83, i = 3396 67

Vuonna 1984 moottoritien rakentamisen yhteydessä Tuula Heikurinen-Montell ja Jyrki Saukkonen tarkistivat Ali-Keravalla kivikautisen Mikkola II asuinpaikan, joka sijaitsee Kulloontien ja Lahden moottoritien pohjoiseen menevän rampin itäpuolisella pellolla.

Tarkastuksen yhteydessä löytyi peltoalan länsipäästä noin 20 m Mikkola II:sta savenvärinen piin pala. Samoin lähiympäristöstä löytyi iskoksia. Ks. Museovirasto M. Niemisen Lammashaan tarkastuskertomus.

Karttaote 1:20 000

JOKELANTIE 9

Ajoitus: kivi-kautinen
Laji: asuinpaikka?

*Ei voi määrittellä
kivi-kautisen asuin-
paikan - havaitse-
mien epämuodot
27.11.2000 HRS*

Ali-Kerava

Jokelantie 9 A, Marjut Huttunen

Kiinteistötunnus 245-9-181-12

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 09, y = 2561 61, z = 43-42

p = 6700 05, i = 339623

Edellisten omistajien aikana pihasta on löytynyt 2 liuskekivistä hiointa. Marjut Huttusen kertoman mukaan tontin edellinen omistaja oli löytänyt myös kivisen taltan, jonka nykyistä olinpaikkaa hän ei tiedä. Haastattelussa ei ilmennyt, onko tontilta löytynyt kvartsi-iskoksia. Tontin puutarha on entisen Huttusta edeltäneen omistajan perustama.

Huttusen tontti on 1990-luvun alussa jaettu kahtia.

ja mahdollisesti

JUSSILA

Ajoitus kivi-kausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava, Rno 8

Kiinteistötunnus 245-9-181-1

Peruskartta 2043 08 KERAVA

Taloukeskuksen tontin keskikoordinaatit:

x = 6699 05, y = 2561 63 , z = 42

p = 6700 01, i = 3396 25

Tasatalta (Keravan museo Dno 431) jonka Aarne Oksanen on löytänyt 1963 diaarion kirjauksen mukaan Jussilan tilalta.

Nyt tietoon tulleet esineet indikoivat asuinpaikkaa, jossain Huttusen löytöjen läheisyydessä.

Jussilan tilakeskus on sijainnut alkujaan jakamattoman Huttusen kiinteistön naapuritontilla. Tontin korkeus sijoittuu $z = 41-43$ välille.

Karttaote 1:20 000

AIMOLANMÄKI

Ajoitus: kivikautinen

Laji (asuinpaikka)

*Ei voi määrittellä
asuinpaikkaa -
havainnot liian
epämääräisiä*

Sisältää seuraavat irtolöydöt

27.11.2026 HRC

AIMOLANMÄKI (KERAVA 64)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Jussila, Rno 8/ kortteli 185 tontti 4a

Kiinteistötunnus 245-9-185-9

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 20, y = 2561 67, z = 40

p = 6700 16, i = 3396 29

Keskentekoinen reikäkivi (Keravan museo Dro 141). Löytöpaikka on ns. Aimolanmäen pohjoisrinteeltä saunasta n, 15 m luoteeseen savimaasta. Löytöpaikan koordinaatit on määritelty museoviraston valokuvan f. 31152 perusteella

Esine löydetty jo 1930-luvulla.

Lisäksi asuinpaikkaan kuuluvat tontilta eri aikoina löytyneet:

AIMOLANMÄKI (KERAVA 64)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Jussila Rno 8/ kortteli 185 tontti 4a

Kiinteistötunnus 245-9-185-9

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 16, y = 2561 70, z = 40

p = 6700 12, i = 3396 32

Aune Aimola kertoi myös löytäneensä n. 1954 tontilta litteän keskiharjallisen keihäänkärjen katkelman, joka oli noin 7 cm pitkä ja molemmista päistä poikki. Katkelma oli löytynyt em. mäen päältä koulun aidan vierestä hiekkaisesta kasvimaasta.

ja

AIMOLANMÄKI

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Jussila, kortteli 185, tontti 4a

Kiinteistötunnus 245-9-185-9

Peruskartta 2043 08 KERAVA

koordinaatit ks. edelliset

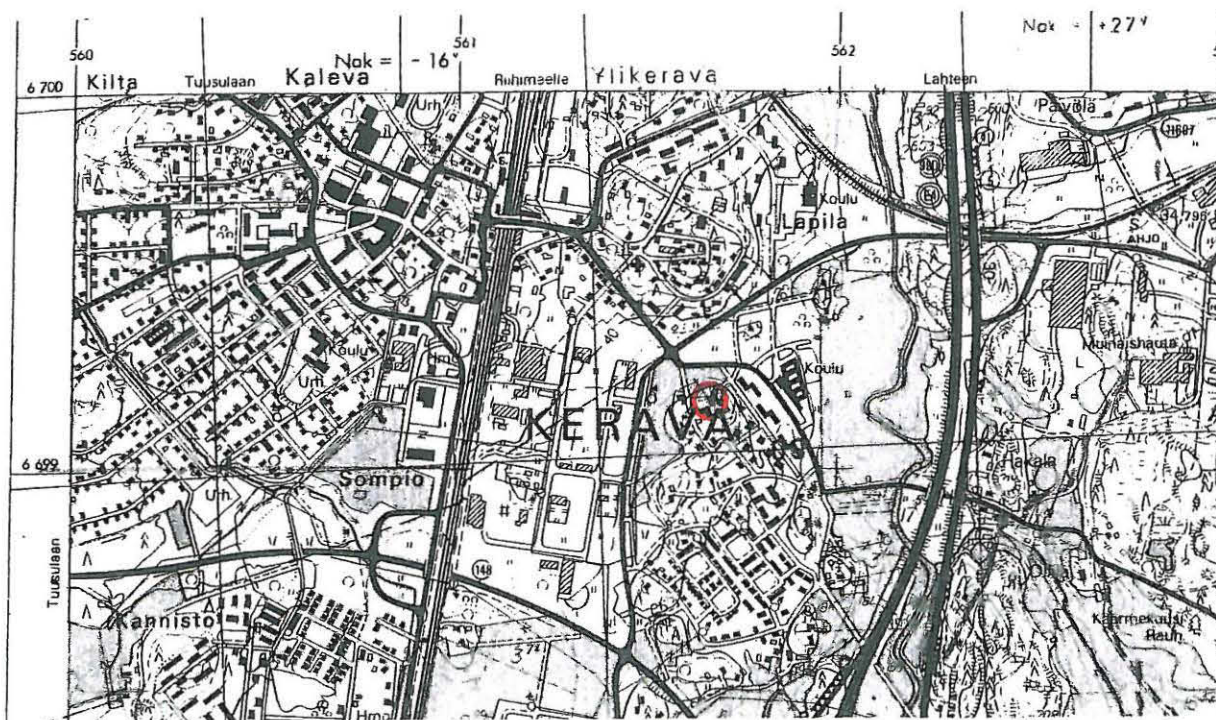
Reikäkivi (Keravan museo Dno 629). Löydetty 1962.

Samalta tontilta on siis löytynyt 2 keskentekoista reikäkiveä ja keihäänkärjen katkelma. Nykyään Aimolan tontti on yhdistetty itäpuoliseen naapuritonttiin, joille on rakennettu 4 kaksikerroksista asuintaloa, joista korkeusasemassa olevan ylimmän talon kaakkoiskulma on z = 41.5 tasolla.

Sarkamon Pisinmäen kaivausalue. on n. 353 astetta pohjoiseen Aimolanmäen löydöistä. Välimatkaa näiden välillä on n. 350 m, ja ne ovat siten sijainneet saman Ancylysjärven aikaisen salmen vastakkaisilla rannoilla.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin ylempää Ali-Keravan koulurakennuksesta opettajien vanhaan saunarakennukseen kaivettu vesijohtolinja, joka kulkee suunnassa n.25 astetta pohjoiseen ja korkeusasemassa $z = 44-42$. Kaivannon profiilissa ei ollut kivikauden asumiseen viittaavaa likamaakerrosta. Aimolan asuinpaikan laajuus olisi selvitettävä kiinteistön 245-9-185-9 ja Ali-Keravan koulun kiinteistön 245-9-323-1 ja näiden viereisen puistoalueen 245-9-9903-10 vastaisen kaivamisen ja rakentamisen yhteydessä.

Karttaote 1:20 000

SALENIUKSENMÄKI*mj. rek 100000 2312*

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Ali-Kerava

Kiinteistötunnus 245-9-189-3

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 39, y = 2561 96, z = 35

p = 6700 33, i = 3396 59

Kivikautinen asuinpaikka pellon ja mäen rajalla. Asuinpaikka löytyi kevään 1998 inventoinnissa. Lähinnä mäkeä olevalta eteläpuoleiselta peltosaralta, joka on soran sekaista savea, löytyi 2 kvartsi-iskosta ja kivitaltan fragmentti.

Haastatteluissa on ilmennyt, että hieman ylempänä mäestä on löytynyt myös kourutalta.

Myöhemmissä pintapoiminnan toistovaiheissa löytyi lisäksi 2 kvartsi-iskosta ja 1 kvartsinen sydänkivi (KM 34358: 1-3).

Samaan asuinpaikkaan liittyy Sarkamon inventoinnissa mainittu:

SALENIUKSENMÄKI (KERAVA 63)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Jussila Rno 8

Kiinteistötunnus 245-9-189-3

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 36, y = 2561 92, z = 35

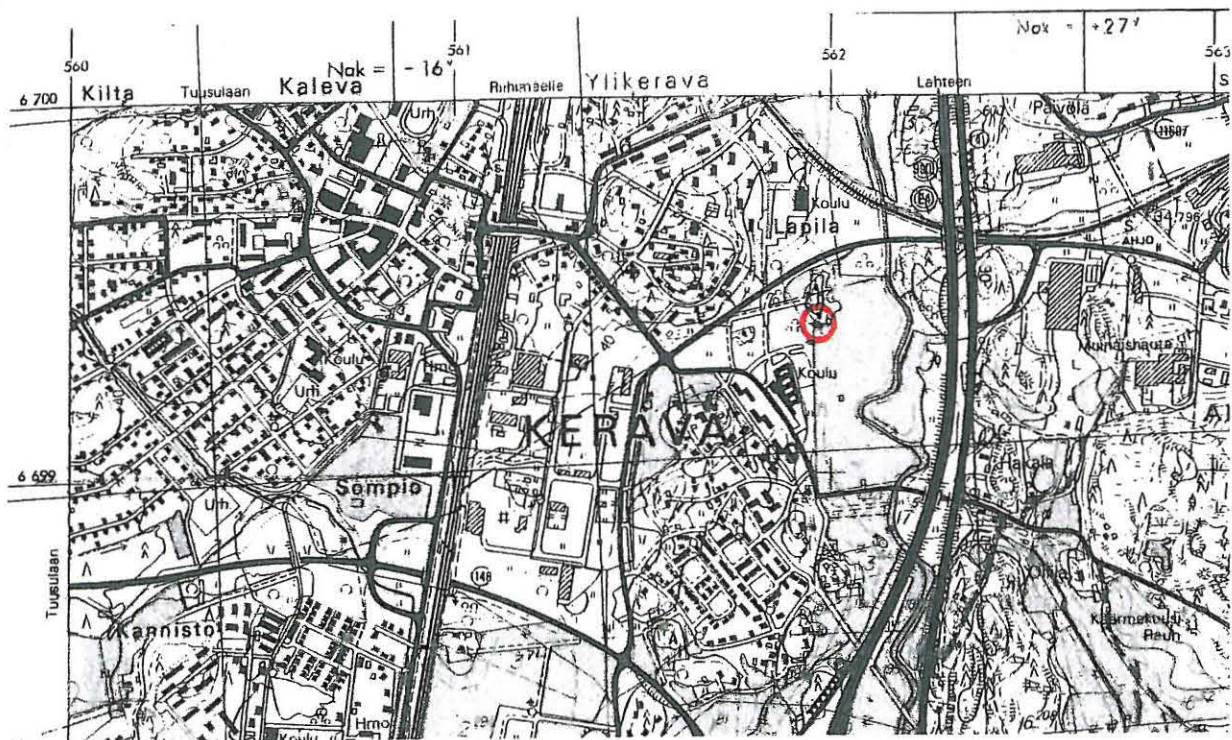
p = 6700 31, i = 3396 55

Tasatalta (Keravan museo). Löytöpaikka on matalalla tasaisella pellolla. (Ks. Sarkamon tarkastuskertomus 11.2.1964 ja Pisinmäen kaivauskertomus 20.2.1964.)

Sarkamon Pisinmäen kaivausalue sijaitsee Saleniuksenmäen asuinpaikalta n. 25 astetta pohjoiseen ja n 260 metrin päässä.

Asuinpaikan laajuus ja ajoitus on selvitettävä alueen vastaisen rakentamisen ja kaivamisen yhteydessä.

Karttaote 1:20 000

ASEMATIE 5-7

Ajoitus: (kivikautinen)

Laji: (mahdollinen asuinpaikka)

Yli-Kerava

Vr:n alue, Asemantie

kiinteistötunnus 245-404-2-632

Peruskartta 2045 08 KERAVA

x = 6699 58, y = 2561 08, z = 44

p = 6700 56, i = 3395 72

Radan varteen rakennetun kevyenliikenteen väylän länsipuolelta löytyi louhintatyön yhteydessä nokimaan ja likamaan jälki, jossa pieniä hiilenpalasia. Jälki oli noin 2 cm paksu ja se oli kahden puhtaan hietakerroksen välissä. Alin hietakerros noin 1-2 cm paksu on kallion päällä. Nokimaan yläpuolella oli n. 2-3 cm puhdas hietakerros. Noin 10 cm sen yläpuolella oli nähtävissä vanha humuskerros. Paikan päälle on mahdollisesti jo ratatöiden yhteydessä 1850-luvun loppupuolella kasattu pengerrykseksi irtomaata noin 0,5-1,0 m. Jälki jatkuu länteen Asemantien suuntaan. Ei merkkejä tulisijasta.

Karttaote 1:20 000

Kivikausi

Irtolöydöt

HAKALANPELTO (KERAVA 54)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava

Humleberg Rno 2⁵⁸³

Kiinteistötunnus 245-404-2-616

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

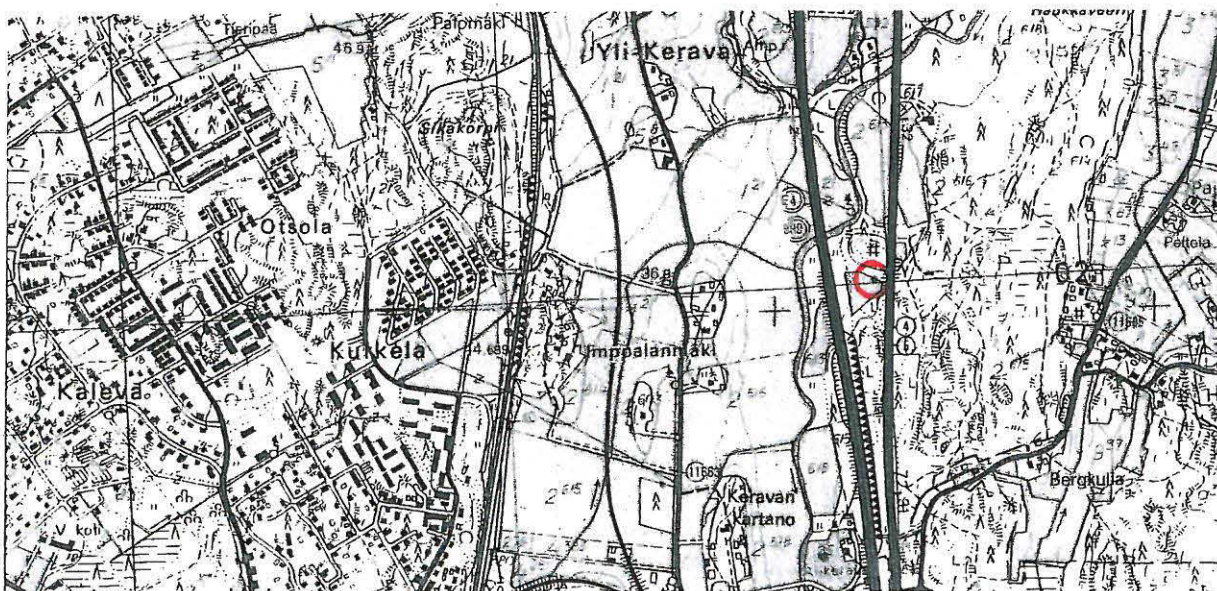
x = 6701 20, y = 2562 25, z = 40

p = 6702 13, i = 3396 96

Tahkokivi (KM 6363:1) hiekkakivestä. Löytöpaikka on lounaiseen viettävä peltorinne. Pelto on savea, vain sen yläreunassa on soransekaista maata.

Tarkastuksen yhteydessä peltoalalta ei löytynyt mitään esihistoriaan viittaavaa.

Karttaote 1:20 000

INGILÄ (KERAVA 55)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Ingilä I⁴ Rno 9¹⁵

Kiinteistötunnus 245-404-9-35

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

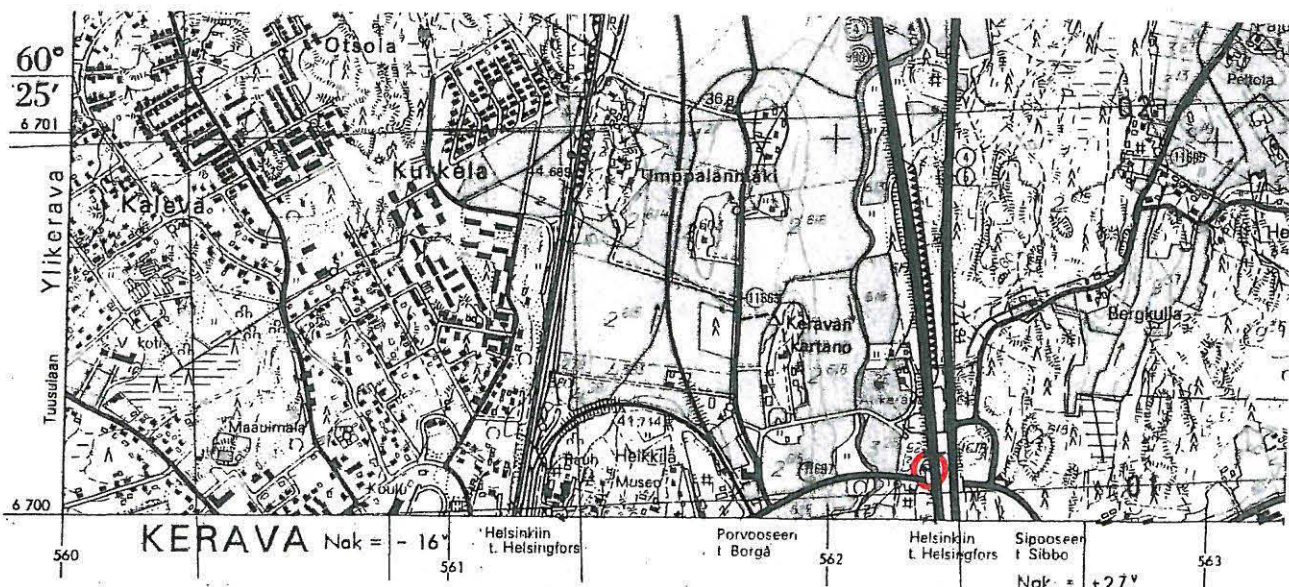
x = 6700 17, y = 2562 29, z = 43

p = 6701 10, i = 3396 96

Isketty kiviteelmä (KM 16908). Löydetty länteen Keravanjokeen viettävän pellon sorapitoista yläreunasta.

On mahdollista, että Sarkamon antama x-koordinaatti on virheellinen tai tilanumero on väärä. Koordinaatit paikantavat löytöpaikan nykyiseen tilaan 245-402-3-92 (Skogster). Kummassakin tapauksessa löytöpaikka on jäänyt Lahden moottoritien alle. Sarkamon ilmoittama löytöpaikka on lähelläsän pohjoispuolelta löydettyä Kivisillan asuinpaikkaa.

Karttaote 1:20 000

ALEKSIS KIVEN TIE 8 (KERAVA 59)

kivikausi, irtolöytö

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-4-157-6

Peruskartta 2043 08 KERAVA

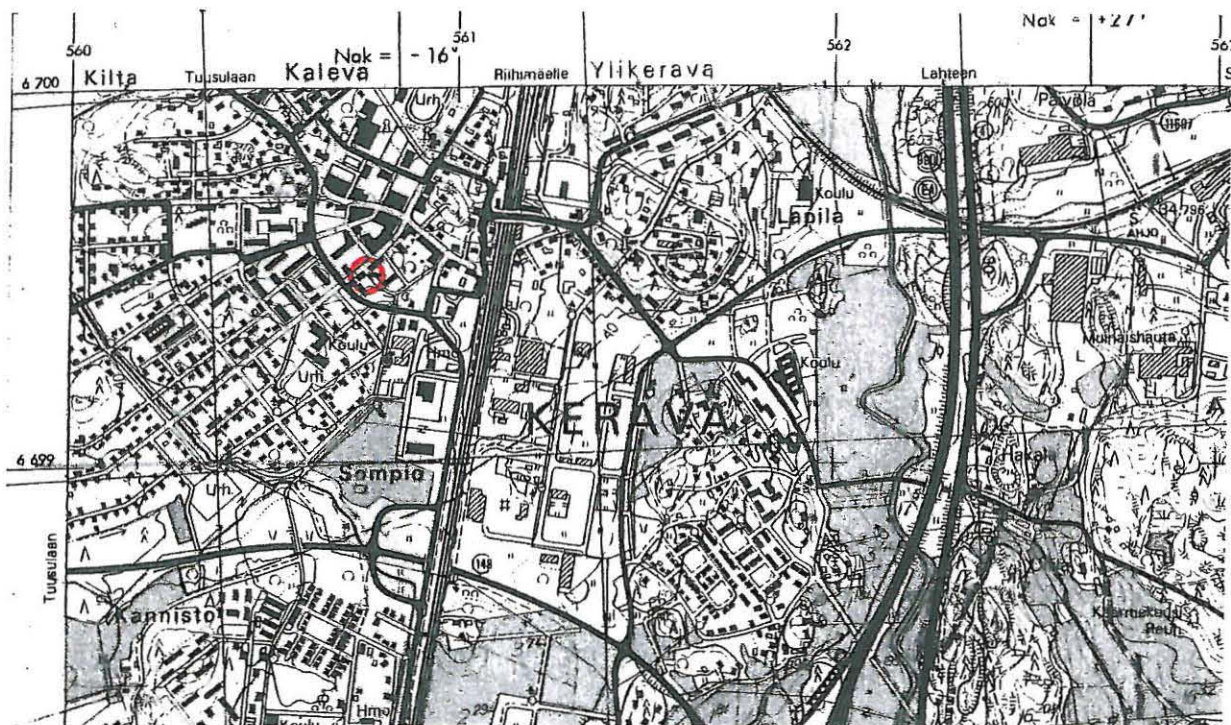
x = 6699 50, y = 2560 80

p = 6700 59, i = 3395 44

m.p. 106 1000 00 6617

Katkennut tasatalta (Keravan museo). Löytynyt viherrakentamisen yhteydessä kauppalanjohtajan ja lääkäreitten talon sekä opettajien asuntolan väliltä muualta paikalle tuodusta multakasasta.

Karttaote 1:20 000

HAKALANTIE 13 (KERAVA 60)

Ajoitus: kivikausi

M/126.1000.00.6619

7Laji: irtolöytö

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-4-196-7

Peruskartta 2043 08 KERAVA

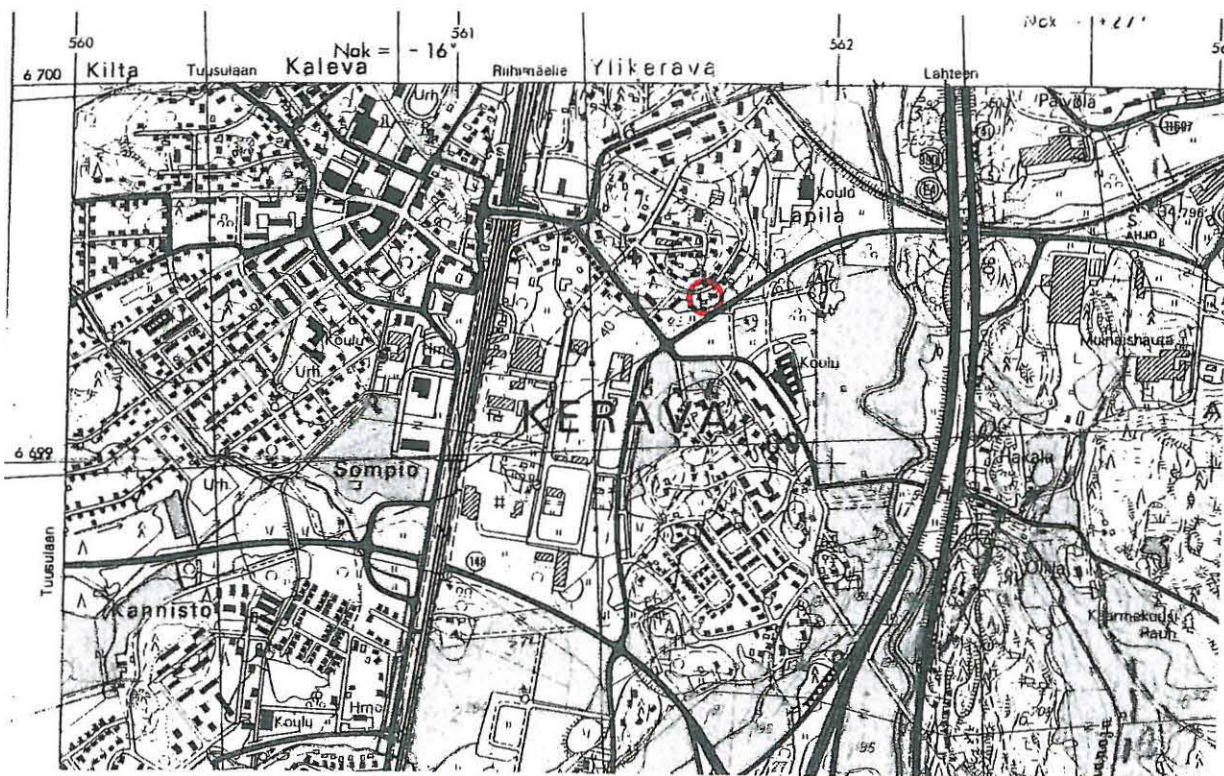
x = 6699 41, y = 2561 66, z = 40

p = 6700 37, i = 3396 29

Kiviaseen teelmä (Keravan museo) Ahjon tielle viettävästä ruohikkoisesta rinteestä. (Ks. Sarkamon tarkastuskertomus 7.3.1964).

Löytöpaikka on noin 130 m Sarkamon Pisinmäen kaivausalueesta lounaiseen.

Karttaote 1:20 000

HAKALANTIE 15 (KERAVA 61)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

mj. rek. 1000 00 6620

Hakala

Yli-Kerava

Hakala Rno 2²⁶⁰, kortteli 204

Kiinteistötunnus 245-4-204-1

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 48, y = 2561 72, z = 42

p = 6700 43, i = 3396 36

Reikäkiven teelmä ja nelisivuinen tasataltta (KM 13616) ja eteläsuomalainen tasataltta asuintontilta. Noin 50 metrin päässä koillisessa alkaa Pisinmäen asuinpaikka. Tasataltta on löytynyt asuinrakennuksen pohjoiskulmasta n. 4 m pohjoiseen omenapuun kohdalta saviperäisestä pellostä.

Karttaote 1:20 000

HAKALANTIE

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava (IV kauppalanosa)

Lapila 2⁵⁷⁶, kortteli 204

Kiinteistötunnus 245-4-204-2

(Pisinmäki)

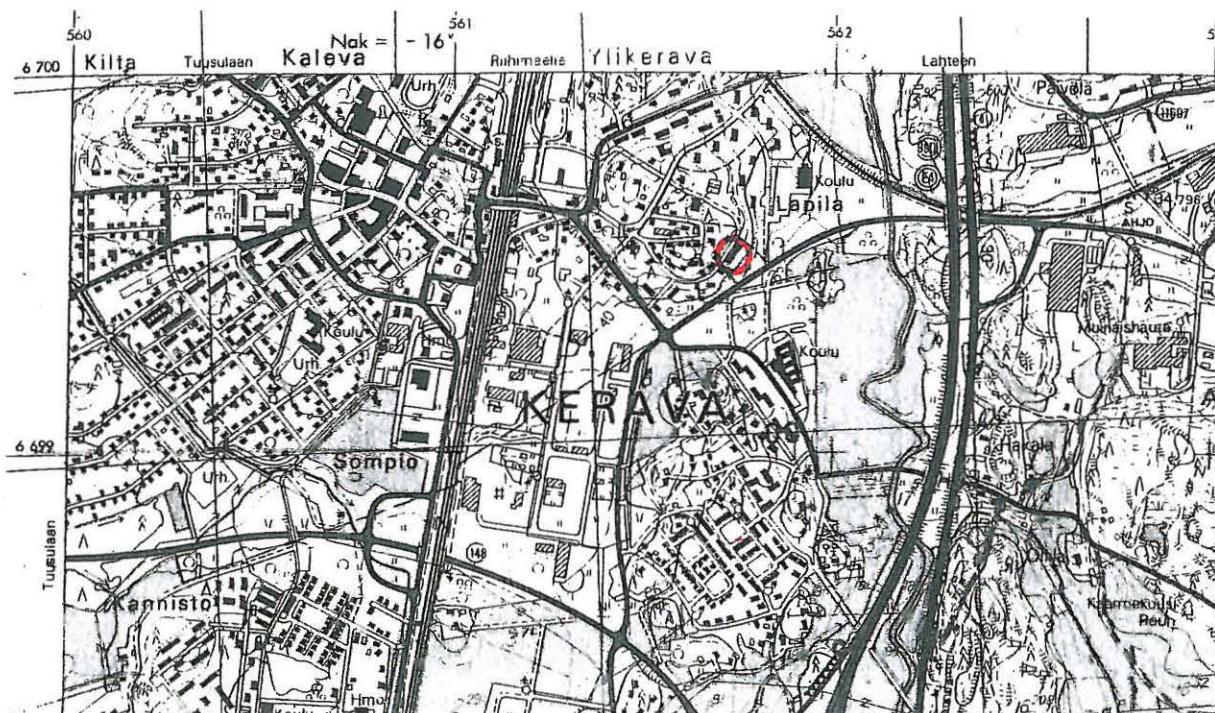
Peruskartta 2043 08 KERAVA

keskiosa x = 6699 51, y = 2561 76, z = 42

p = 6700 42, i = 3396 40

Kaavin vihreäliuskeesta. Saatu kouluneuvos Olli Sampolan kuolinpesältä. Esine on löydetty Pisinmäen kaivausalueelta. Löytäjät antoivat sen 23.05.1962 Sampolalle 50-vuotislahjaksi ehdolla, että se myöhemmin palautettaisiin Keravan museoon.

Karttaote 1:20 000

MOUKARITIEN PUISTO (KERAVA 62)

Ajoitus: kivikausi

laji: irtolöytö

mp. 106. 1000 00 6621

Yli-Kerava, Ahjo V kaupunginosa

Skogster 3⁸³, leikkikenttä Moukaritien varressa.

Kiinteistötunnus 245-404-9-92

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 77, y = 2563 28, z = 46

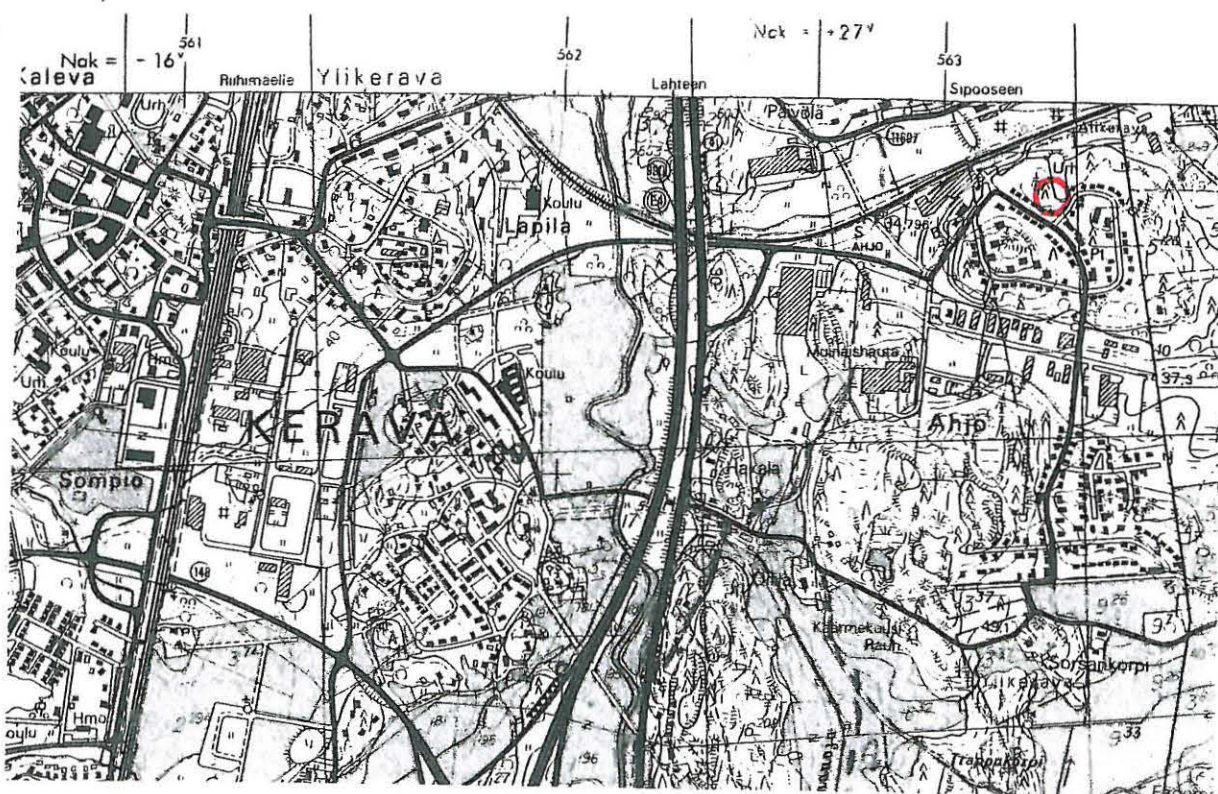
p = 67006 53, i = 3397 93

Nelisivuinen diabaasinen oikokirves (KM 13751), johon hiottu matala olka.

Löytöpaikka leikkikentän itäreunan leikkauksessa. Maaperä on hiesua tai savea.

Löytöpaikka kuuluu nykyään puistoon.

Karttaote 1:20 000

YLI-JAAKKOLA (KERAVA 65)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

mj 106, 1000 00 6622

Ali-Kerava

Yli-Jaakkola,

Päivärinne Rno 3²⁵⁷, kortteli 312

Alikeravantie 35

Kiinteistötunnus 245-9-8

Peruskartta 2043 08 KERAVA

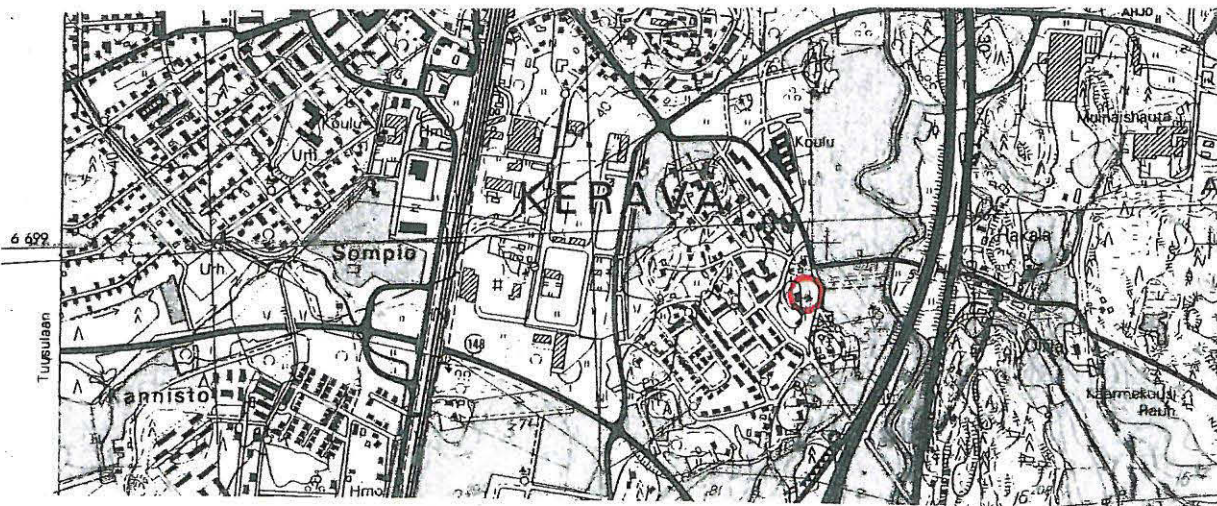
x = 6698 85, y = 2561 95, z = 40

p = 6699 79, i = 3396 56

Kourutalilta (Keravan museo no 625). Löytöpaikka 30m päärakennuksen kaakkoiskulmasta itään jyrkästi Keravanjoen laaksoon viettävällä puutarharinteellä. Maaperä on soraa. Lisäksi löytäjä Kalle Niinisalo kertoi löytäneensä kaivoa kaivatessaan kivistä tapaisen esineen, mutta kadottaneensa sen pian.

Löytöalue on säilynyt koskemattomana.

Karttaote 1:20 000

PÄIVÄRINNE (KERAVA 66)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

my. rek. 1000 00 6623

Ali-Kerava

Niinikangas, Päivärinne Rno 3³⁵², kortteli 1525, tontti 3

Kiinteistötunnus 245-6-1528-3

Peruskartta 2043 08 KERAVALA

x = 6698 40, y = 2560 13, z = 40

p = 6699 43, i = 3394 72

Nelisivuinen poikkikirves, (KM 14342). Löytöpaikka on n. 20 m
asuinrakennuksesta lounaaseen savipellossa.

*Ari Siiriäisen mukaan kysymyksessä on poikkikirves, josta sekundäärisesti tehty
poikkiteräinen olkakirves (Siiriäinen 1983: 33).*

Karttaote 1:20 000

JOKIMIES (KERAVA 67)

Ajoitus: kivikausi?, irtolöytö

Jokimies

Ali-Kerava

Jokimies Rno 8¹⁷⁶

Kiinteistötunnus 245-404-8-176

Peruskartta 2043 08 KERAVA

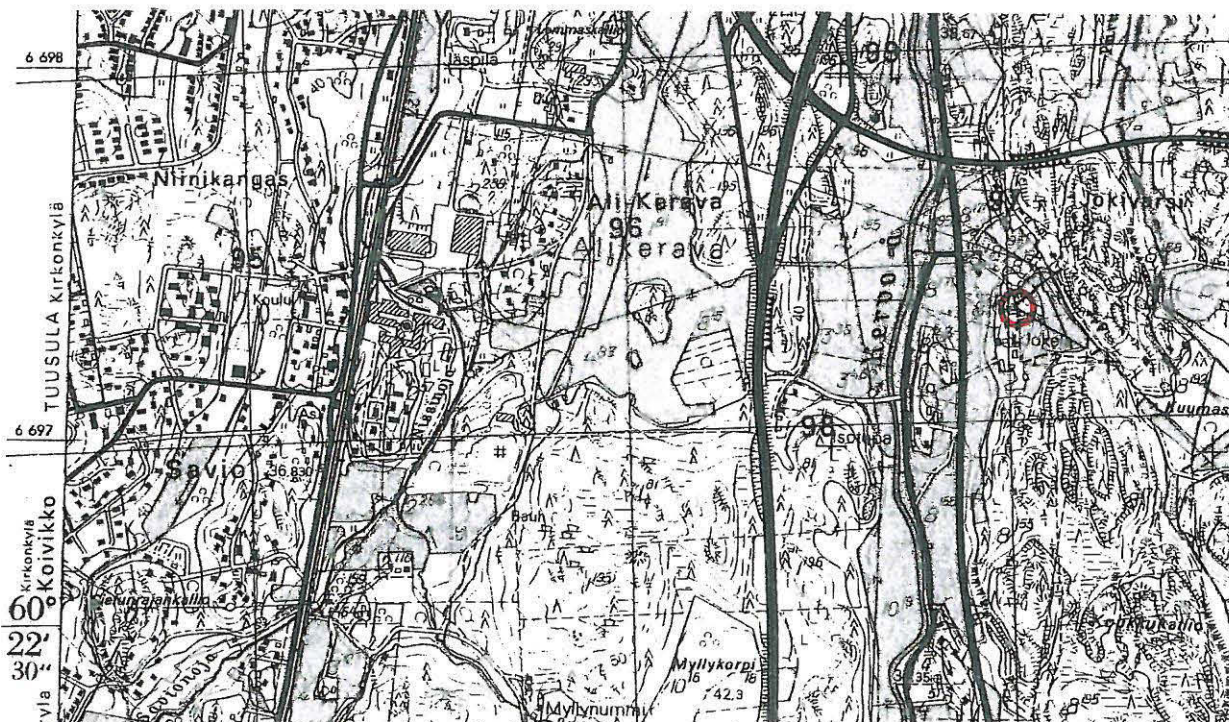
x = 6997 38, y = 2562 46, z = 45

p = 6990 11, i = 3285 37

Hioin gneissistä (KM 14318).

Siiriäisen mukaan esineen kivikautisuus on epävarma.

Karttaote 1:20 000

VIHTATIE 14 (KERAVA 58)

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

m. n. 106. 1000 50 8200

Hyrylä, Koivikko

Kiinteistötunnus 245-6-1724-2

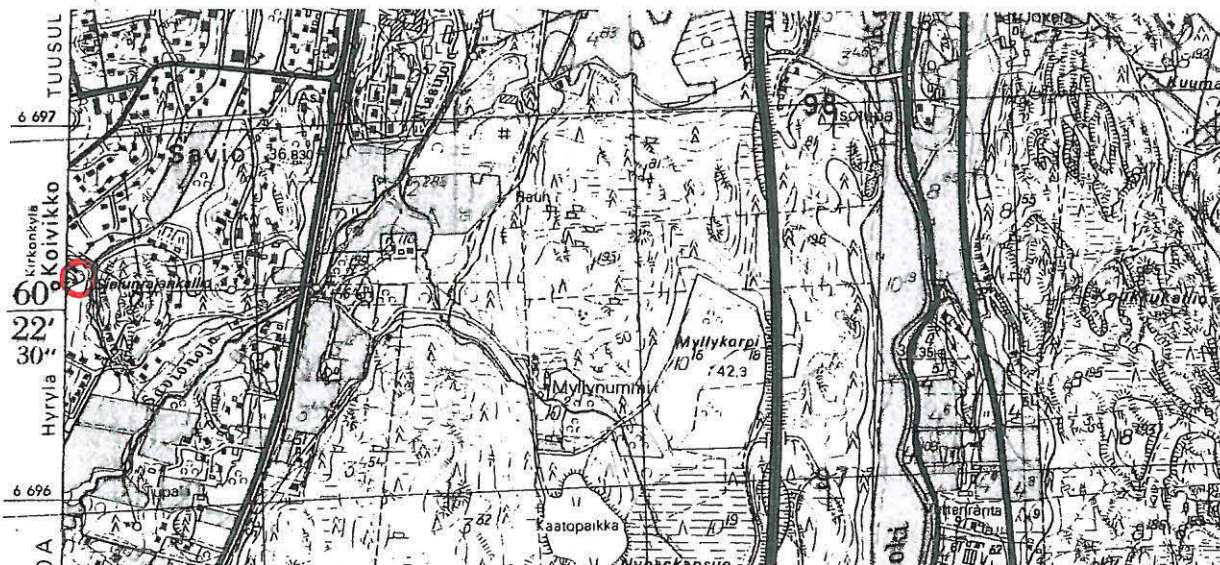
Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6696 62, y = 2560 03, z = 40

p = 6697 65, i = 3394 54

Haljennut nelisivuinen oikokirves (KM 9852). Löytyi Koivikon savipatterista, joka oli kaivettu rakennuksen perustasta.

Karttaote 1:20 000

KASKELANTIE 171

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

mj. rel. 1000 00 6625

Yli-Kerava, Kaskela, Onatsu

Kiinteistötunnus 245-401-3-18

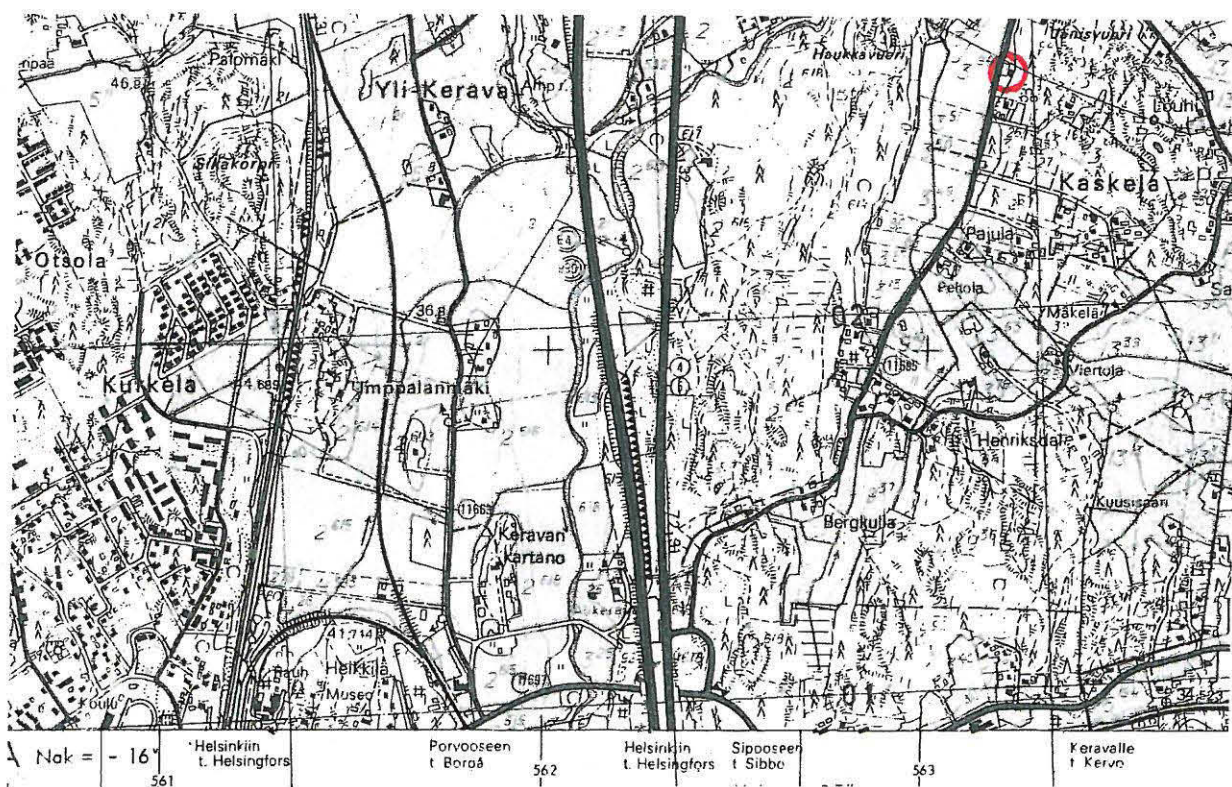
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6701 75, y = 2563 16, x = 41

p = 6702 64, i = 3397 90

Nikolai Onatsu löysi pihatöiden yhteydessä v.1971 litteän reikäkiven (Keravan museo no 2187). Löytöpaikka oli rinteessä, jota on myöhemmin pengerretty jyrkkyyden loiventamiseksi. Tarkastuksen yhteydessä tehdyissä haastatteluissa ilmeni, että Jänisvuoren alueelta, missä Onatsunkin kiinteistö sijaitsee on myös löytynyt kivikautinen talta. Sen nykyinen olinpaikka on tuntematon.

Karttaote 1:20 000

OLLILA

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava,

Rno 5

Peruskartta 2043 08 KERAVA

Kivitaltta (Keravan museo no 2854) Ostettu Kalle Ollilan kuolinpesän huutokaupasta. löytötiedot puuttuvat.

Ollilan tilan pellot sijaitsevat Ollilan laaksossa. Ollilan laakson pohjoisosa päättyy länsi-itä suunnassa kulkeva harju, joka jatkuu Sipoon Talmaan asti. Ollilan talouskeskus ja sen itäpuolisen pellonpää ovat Z=40 yläpuolella. Alue täyttää Suomensjärven kulttuurin asuinpaikkojen tunnusmerkistön. Esine voi olla myös Sipoon Martinkylästä, jossa Ollila omisti Helleborg -nimisen tilan.

RIBACKA

Ajoitus: kiviakasi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava, Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-638

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

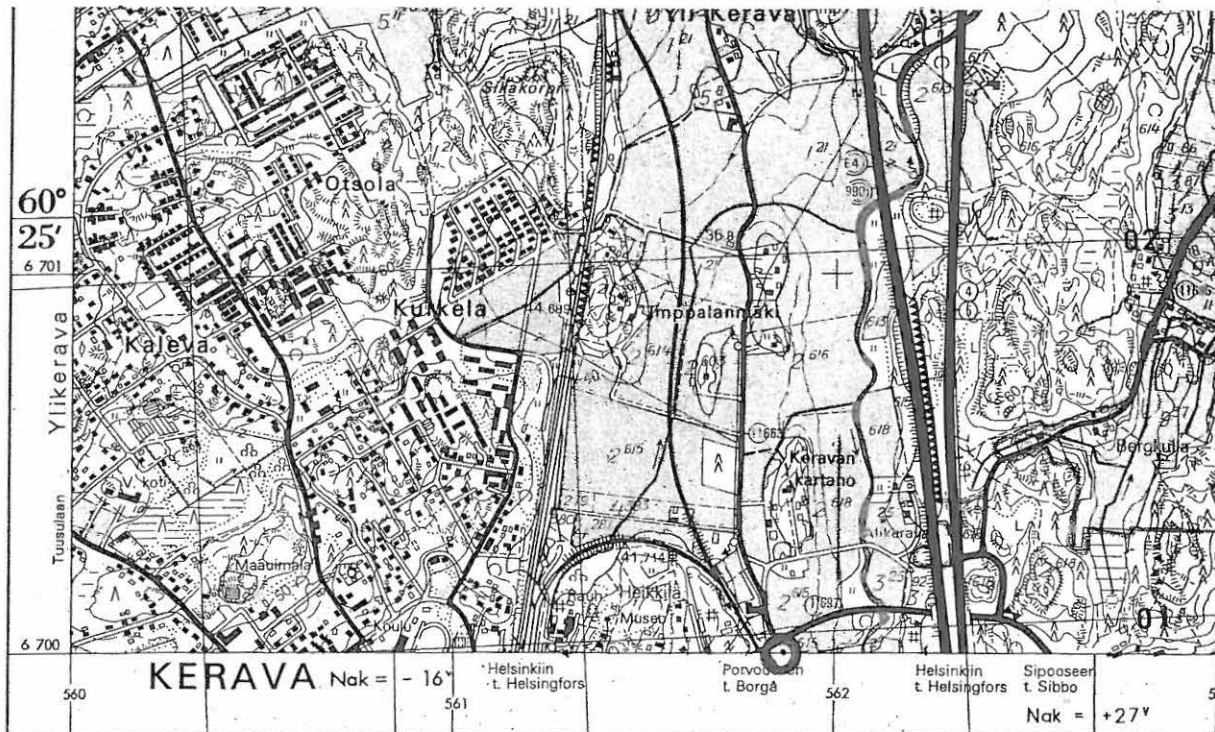
x = 670 000, y = 2561 88, z = 38

p = 6700 95, i = 3396 54

Kvartsi-iskos tai -kaavin savipellosta.

104 km uuno?

Karttaote 1:20 000

MIKKOLA 3

Ajoitus: kivikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

kiinteistötunnus 245-404-1-196

peruskartta 2043 08 KERAVA

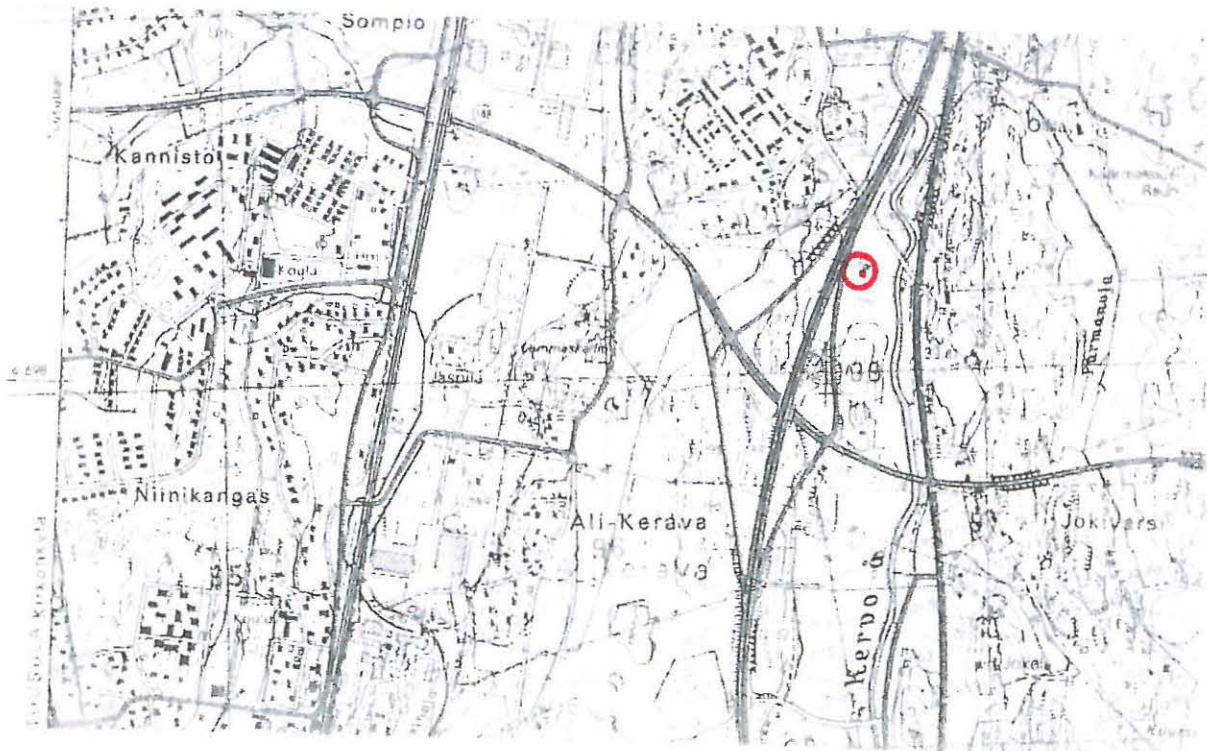
x = 6698 33, y = 2562 08, z = 34

p = 6699 27, i = 3396 67

1546 munnio?

Kvartsikaavin savipellon peltokumpareelta. Lahden moottoritien itäpuolella ja sähkölinjasta noin 5 metriä etelään. Luoteeseen löytöpaikasta noin 100 m moottoritien rampissa on Mikkola I asuinpaikka.

Karttaote 1:20 000

MIKKOLA 4

Ajoitus: kivikausi

Laji: haapio

Ali-Kerava

Kiinteistötunnus 245-404-3-468

Peruskartta 2045 08 KERAVA

x = 6698 80, y = 562 20, z = 33

p = 6699 73, i = 3396 80

Haapio. Kertojan Keijo Aallon mukaan n. 1971-72 Keravan jokea oikaistaessa Lähden moottoritien siltaa varten kaivurin laahuskauhaan tarttui noin metrin syvyydestä savipellosta yhdestä puusta tehdyn ruuhan kappale. Se oli "toista metriä pitkä". Työnjohdon määräyksestä työtä ei keskeytetty vaan ruuhan kappale joutui läjitysmaiden joukkoon.

Karttaote 1:20 000

3.3 Pronssikausi

3.3.1 Irtolöydöt

KIVISILTA

Ajoitus: pronssikausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-3-101 ja -102

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

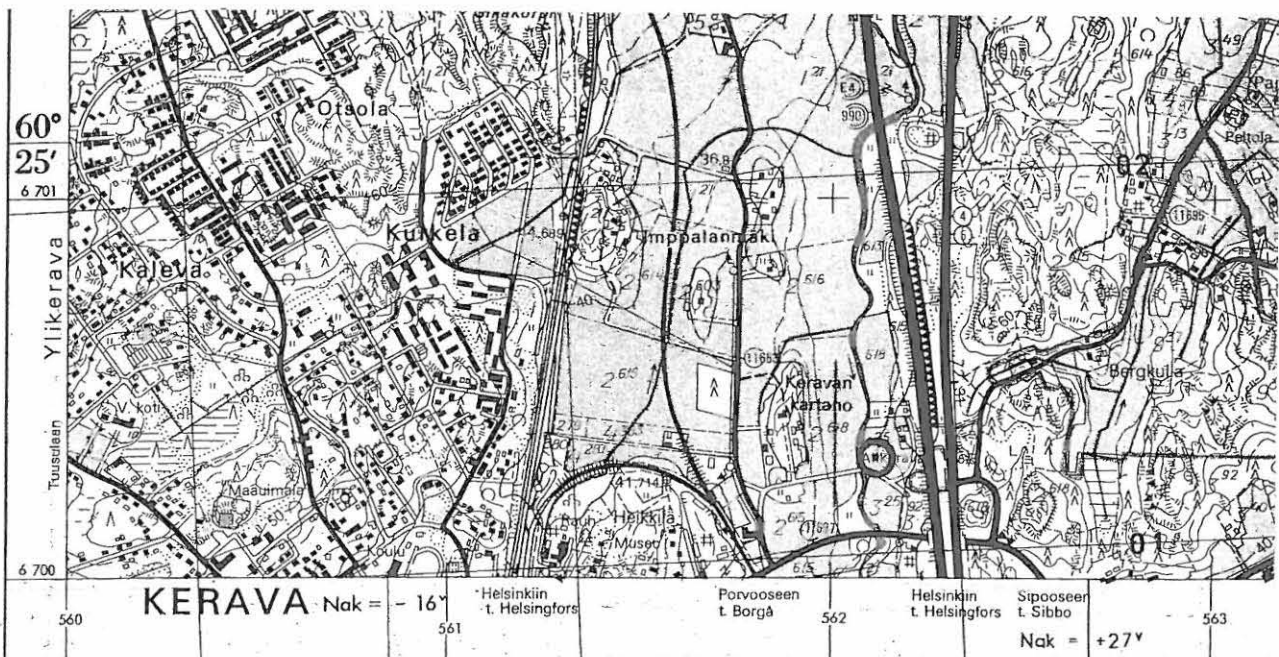
x = 6700 36, y = 2562 13, z = 39-33

p = 6701 30, i = 3396 81

löytönumero?

Tasakantainen kärjestään katkennut hyvin retusoitu kvartsinen nuolenkärki. (Ks. Museovirasto M. Niemisen tarkastuskertomus.)

Kartaote 1:20 000

PÄIVÄRINTEENTIE 3

Ajoitus: pronssikausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Kiinteistötunnus 245-9-192-2

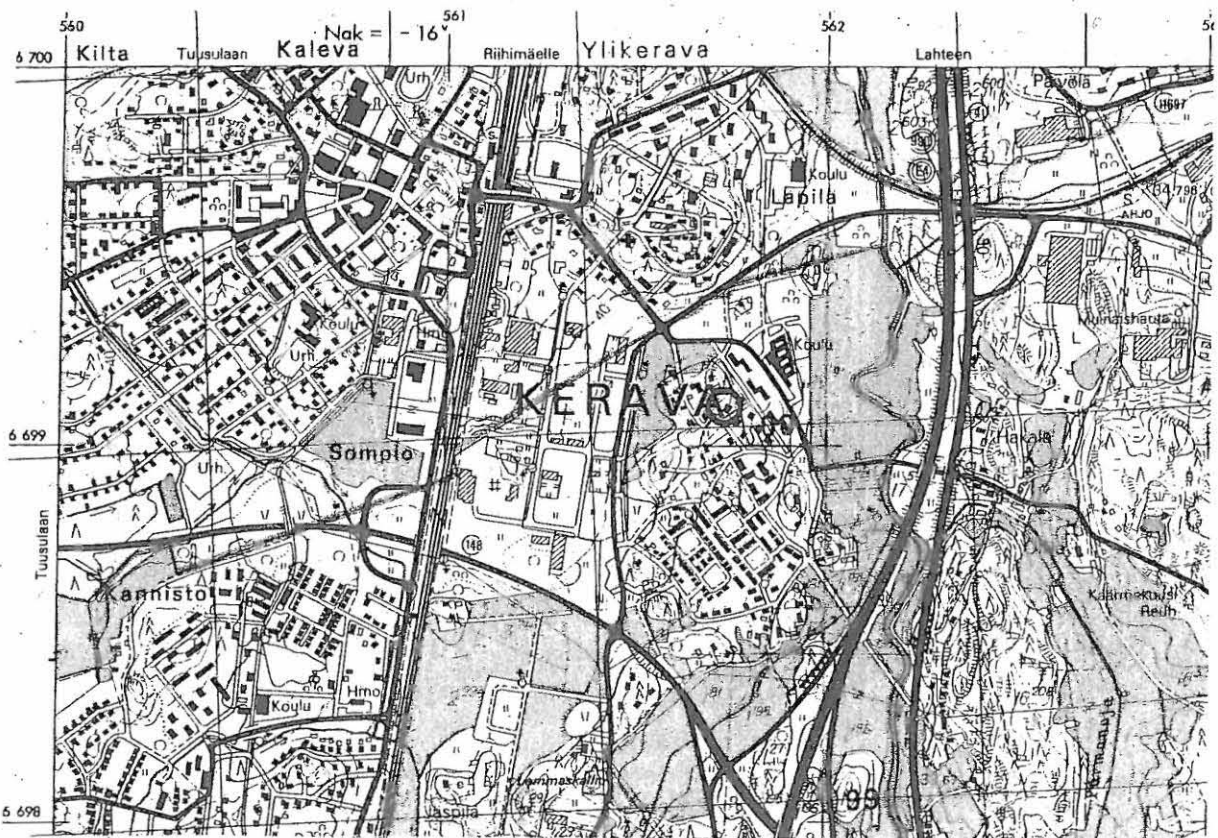
Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 10, y = 2561 74, z = 44

p = 6700 05, i = 3396 36

Pronssikirves. Vuonna 1969 koululaiset Jouko ja Timo Mertanen sekä Päivi Hakala löysivät pronssikirveen, jonka he toimittivat Keravan museoon. Kirves oli näytteillä Keravan päivänä 1969. Osa museon kokoelmista varastettiin 1970 ilmeisesti kirves kuului varastettujen esineiden joukkoon. Kirveestä ei ole merkintää museon diaariossa. Putkikirves oli skandinaavista tyyppiä.

Karttaote 1:20 000

KANNISTONMÄEN TAKAPELTO

Ajoitus: pronssikausi

Laji: irtolöytö

Tuusula Kirkonkylä, Saksa

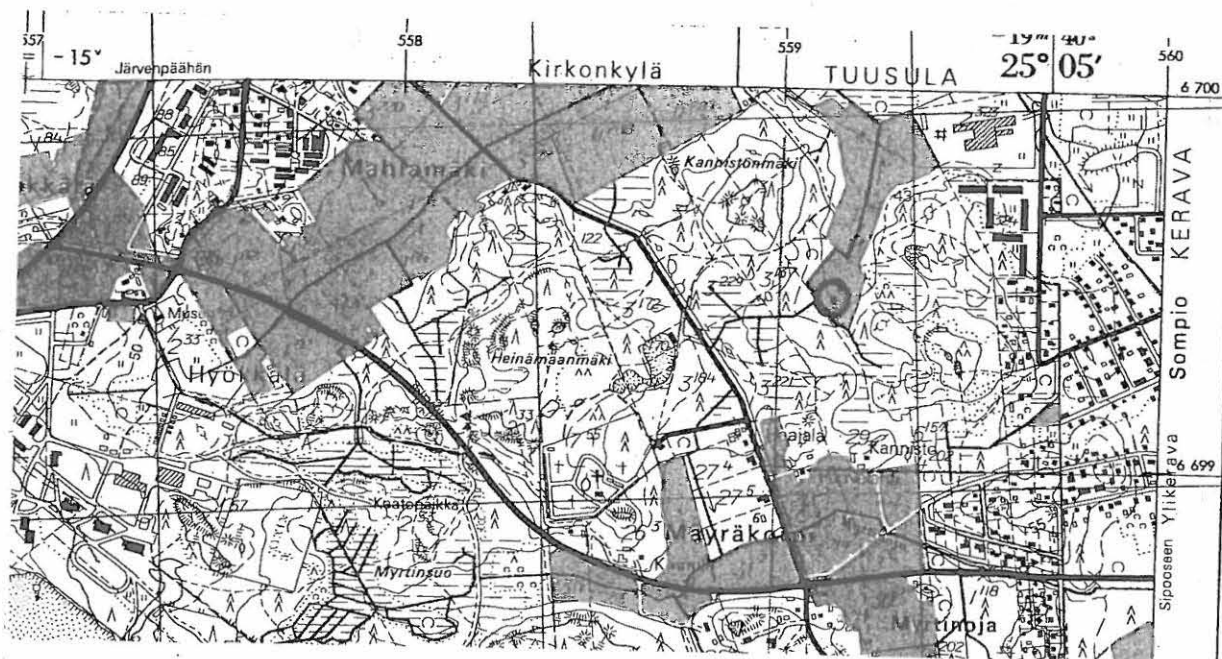
Peruskartta 2043 05 HYRYLÄ

x = 6699 44, y = 2559 16, z = 42

p = 6700 51, i = 3393 80

Pronssinen putkikirves skandinaavista tyyppiä. Kirveen löysi savipellosta. koululainen Aimo Tuira 1961 tai 1962, mutta usean kertojan mukaan se heitettiin takaisin peltoon. 1997-2003 inventoinnin yhteydessä pellostä löytyi liuskekivinen hioin, joka oli painettu pystyyn peltoon. Hioin on Keravan museon hallussa.

Karttaote 1:20 000

Rautakausi

Kiinteät muinaisjännökset

n

JAAKKOLA (KERAVA 99)

mji reb. 1000 00 6616

Ajoitus: rautakausi ?

Laji: hauta ?

Ali-Kerava

Jaakkola/ IV kaupunginosa

kortteli 311

Kiinteistötunnus 245-9-9903-8

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6698 88, y = 2561 74, z = 42

p = 6699 83, i = 3396 35

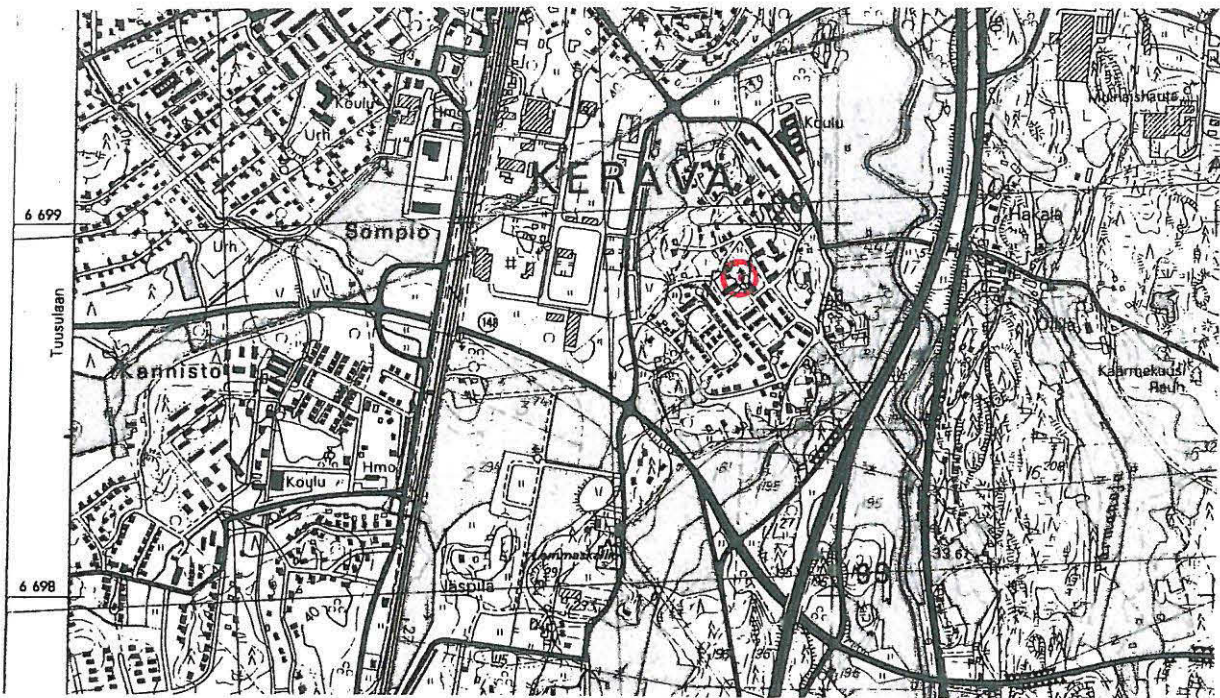
Sekametsää kasvavassa saarekkeessa on aikaisemmin paljaalla, nyttemmin sammaloituneella kallioselänteellä sammaloitunut ympyrän muotoinen kivikehä. Sen eteläpuoliskon ulkoreunan muodostavat isot vierekkäiset kivet. Pohjoispuoliskossa tuntuu olevan vain turvetta tai pieniä kiviä lukuun ottamatta itäreunassa olevan oviaukon kivettyä ympäristöä. Koko kehän sisäreunassa tuntui yleensä vain turvetta.

Ympyräkehän läpimitta ulkorunoista mitaten on 4,40 m ja sisäreunasta laskettuna 1,60, joten kehän leveys on noin 1,40 m. "Oviaukko" muodostuu siten, että kehään on itäpäässä jätetty n. 20 cm:n levyinen kivetön väli, johon idästä johtaa ojan tapainen syvennys. kehän korkeus on tällä kohtaa n. 40 cm. "Oviaukon" kohdalla tuntui turpeen ja mullan alla kallio tai kova sora n 15 cm syvyydessä, muualla vaihdellen 10-25 cm:n syvällä. Ympyrän keskiosassa teräspiikki upposi 10-40 cm:n syvyyteen. Luoteiskulmassaan keskiosa on korkeinta. Museovirasto valokuvat f. 31191-192.

Ari Siiriäinen mainitsee saman kehän Tuusulan esihistoriassaan v.1983 rautakautisena hautaröykkiönä, joka on Ali-Keravan IV kaupunginosassa kaupungin omistamalla maalla.

Alue on nykyään lasten leikkipuistona. Sen keskiosa, joka rajoittuu luoteessa kivikehään, on korotettu soralla ja tasattu. Alue tarkemmin tutkimatta.

Karttaote 1:20 000

TRAPPUKORPI (KERAVA 101)

Ajoitus: rautakausi

Laji: kivistä rökkiö

= Kotihaka Trappukorpi
mj 206. 245 01 000 3

Ali-Kerava

Ollila, Kotihaka, Trappukorpi, Rno 9³³

Kiinteistötunnus 245-99903-30

Peruskartta 2043 08 KERAVA

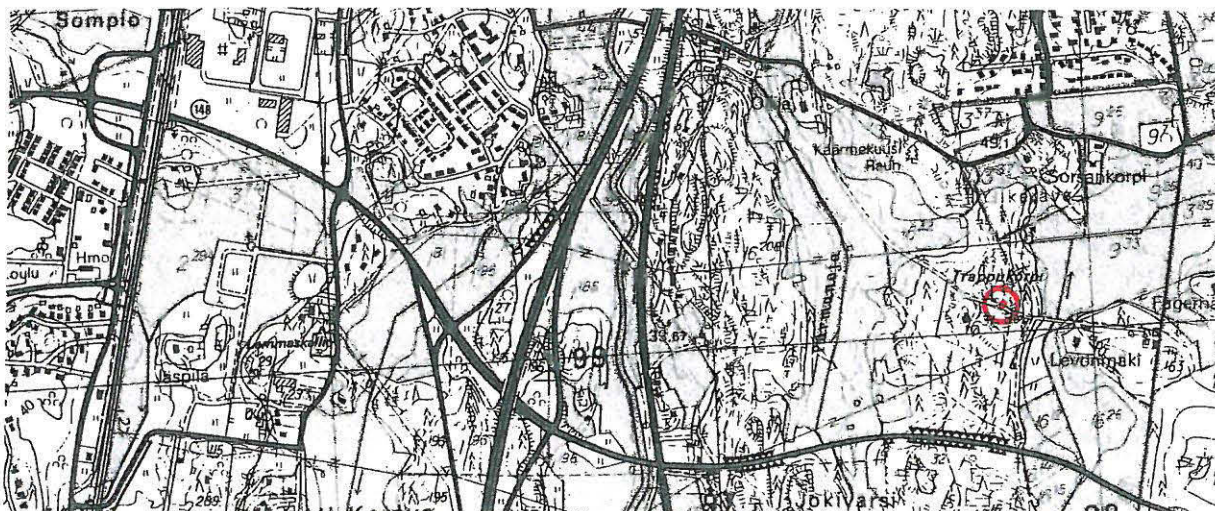
x = 6698 16, y = 256324, z = 45

p = 6699 05, i = 3397 81

Hävitetty rökkiö tien reunassa 23 m läheisen huvilan pohjoispuolella suunnassa 50-00. Rökkiö on ollut metrin korkuinen ja yli metrin läpimittainen pyöreä, pyöreänpuoleisista valikoiduista puhtaista pään kokoisista kivistä tehty ja sisältänyt pelkästään kiviä. Tie oli kiertänyt rökkiötä, kunnes se oli hävitetty tien teossa n. 1950.

Tarkastuksen yhteydessä ilmeni, että Sorsakorven Ratsupolun kortteleiden tonteille 1142-1145 omakotitaloja rakennettaessa tuhoutui talon perustusta kaivettaessa yksi asuinpaikkaan viittaava kuoppaliesi.

Karttaote 1:20 000

INKILÄ 1 (KERAVA 100)

= AHJO

my. rek. 24501 0004

Ajoitus: rautakausi?

Laji: kiviröykkiötä

Ali-Kerava

Ahjo, Ingilä I⁴ Rno 9¹⁵, kortteli 1002

Kiinteistötunnus 245-401-9-35

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 30, y = 2562 90, z = 45

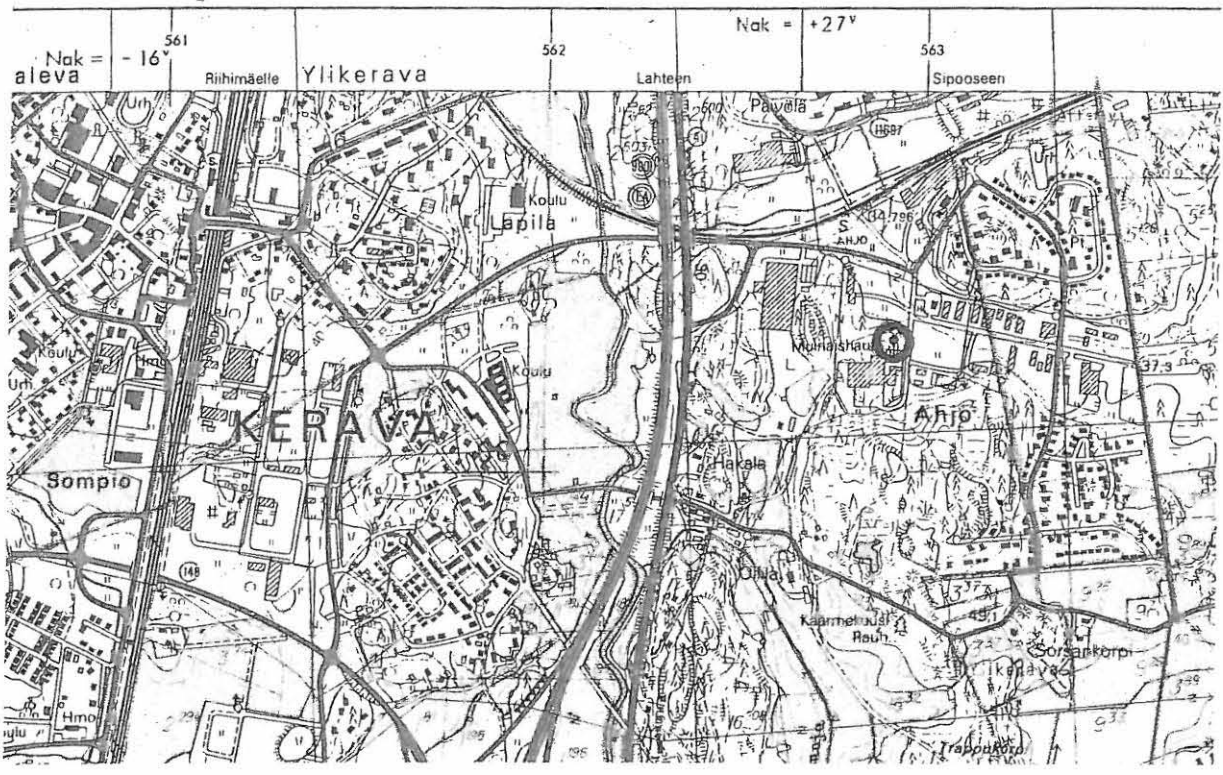
p = 6700 20, i = 3397 53

Vuonna 1970 Paula Purhonen kaivoi 3 kiviröykkiötä Sarkamon 1964 inventoimista 5:stä kiviröykkiöstä Ahjossa, Inkilä korttelissa 1002 (ks. Sarkamon inventointi). Röykkiöistä 3 oli pyöreää 2-3,5 m:n suuruista ja noin 0,5-1 m korkeaa latomusta ja kaksi nelikulmaista, n. 3,5x2,5 ja 4x3,5 suurista ja n.0,5 m korkeaa latomusta. Hänen tutkimassaan pyöreissä röykkiössä ei ollut esinelöytöjä, mutta sen läheisyydestä löytyi hiiltä ja palannutta puuta. Lisäksi yksi hänen tutkimistaan röykkiöistä kaivauskertomuksen mukaan vaikutti luonnonmuodostumalta. Tutkimastaan nelikulmaisesta latomuksesta löytyi vähän hiiltä ja nokea sekä palanneita savenkappaleita, pala veitsen luista kahvaa, veitsi ja toisen katkelma, rautanaula, tuluspiitä ja tiilenkappaleita. Puuhiilen ¹⁴C ajoituksen perusteella röykkiöiden ikä on varsin nuori (recent), joten niille ei saatu ajoitusta. Purhosen kaivauskertomuksen mukaan röykkiöiden lisäksi kaivausalueelta löytyi hiiltyneitä paalun jälkiä, hiiltynyttä puuta, palanutta savitiivistettä ja tiilenkappaleita. Röykkiötä (KM 18350:38-39) ei voida tarkkaan ajoittaa – mm. tiilet ovat esihistoriaa nuorempia, mutta niitä ei myöskään voida Siiriäisen mukaan varmuudella tunnistaa selvästi myöhäisiksi.

Ketjupuiston alue, jossa röykkiöt sijaitsevat on suojeltu SM-kaavamerkinnällä.

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

PIRJOLA

Ajoitus: rautakausi?/keskiaika

Laji: asuinpaikka

Tuusula, Kirkonkylä.

Rajamäentie 45, Kerava

Kiinteistötunnus 858-405-2-145

Peruskartta 2045 05 HYRYLÄ

x = 6699 30, y = 2559 66, z = 45

p = 6700 35, i = 3394 29

*havainnot eivät
riitä määrittä-
mään luokiteltua
asuinpaikkaa*

27.11.2006 HRA

Koska inventoinnin yhteydessä löytyi rautakausiin viittaavia irtolöytöjä (ks. irtolöydöt), tarkastettiin Keravan aluetta laajemmalti mahdollisen asuinpaikan löytämiseksi. Tällainen mahdollinen asuinpaikka löytyi Keravan rajalta Tuusulan puolelta

Paikalta oli puutarhatöiden yhteydessä Laila Sukanen löytänyt 3 hiekkakivistä väärtinän kehrää ja rautaesineen fragmentin. Löytöpaikka on kasvimaan piharakennuksesta noin 7 m etelään. Kehrien lähemmässä tutkimuksessa ilmeni, että hiekkakiven partikkelit eivät ole kuluneita vaan teräviä, joten hiekkakiven aines ei ole kulkeutunut pitkiä matkoja.

Karttaote 1:20 000

Rautakausi

Irtolöydöt

LÖYTÖNUMERO?

RIBACKA

Ajoitus: rautakausi

Laji: irtolöytö

Yli-Kerava,

Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-638

Peruskartta 2043 08 KERAVALA

x = 6700 00, y = 2561 88, z = 40

p = 6700 95, i = 3396 54

Vanhemman ja nuoremman roomalaisen rautakauden taitteeseen ajoittuva turkoosin värinen lasihelmi savipellosta. Helmi on valmistettu Rooman seudulla putkimaisesta lasimassasta. Se löytyi pellon keskellä olevasta kallionyppylän pohjoispäästä noin metri Porvoon radalle päin. Noin 5m edellisestä Porvoon tielle päin löytyi savenvärinen piin pala. Löytöpaikka on jäämässä tien alle.

Karttaote 1:20 000

LAMMASHAKA

Ajoitus: rautakausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava,

Mikkola Rno 1¹⁹⁶

Kiinteistötunnus 245-404-1-196

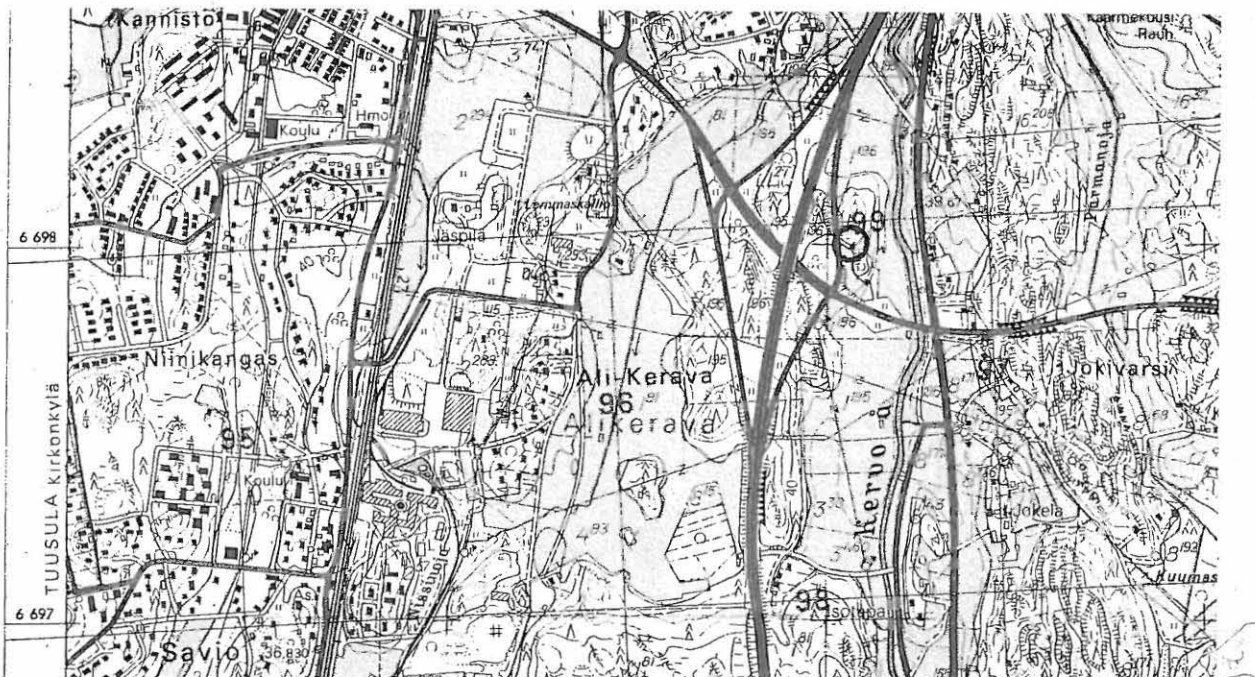
Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6698 00, y = 2562 07, z = 41-39

p = 6698 94, i = 3396 65

Sininen lasihelmi (KM 24360:5). Se on valmistettu Saksassa Kölnin seudulla noin 700-800 jKr. Museovirastossa suorittamassani vertailussa helmelle löytyi identtinen kaksoiskappale Salon seudulta (Ks. KM 6914-34). Helmi löytyi peltopoiminnassa 1999 syksyllä.

Karttaote 1:20 000

KERAVAN KYLÄN MAA (KERAVA 103)

Ajoitus: rautakausi

Laji: irtolöytö

Keravan kylän maa

Tarkemmat löytötiedot puuttuvat.

Viikinkiaikainen kirves (KM 3649).

NISSBACKA

Ajoitus: rautakausi

Laji: irtolöytö

Ali-Kerava

Nissbacka, Honkasen maalta

Peruskartta 2043 08 KERAVA

Viikinkiaikainen varsiputkellinen 165 mm pitkä keihäänkärki (KM 10337:2).

Löytöpaikka kuuluu nykyisin Vantaan kaupunkiin.

**Keravan historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi
1997-2003**

Sisältö

Keravan historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi 1997-2003	71
Keravan kylien muodostuminen	72
Aikaisemmat tutkimukset	77
Inventoitu alue	77
Historiallisen ajan löytöluettelo	78
Paikkojen kuvaukset	80
Lähteet	115

Keravan kylien muodostuminen

Ennen jatkuvaa maanviljelystä erilaiset metsänkäytön mahdollisuudet toivat väkeä Keski-Uudenmaalle. Metsästyksen ohella täällä harjoitettiin pienimuotoista kaskiviljelyä, jonka pysyvä peltoviljelys myöhemmin syrjäytti. Tärkeä alueemme luonnonvara oli myös niityt, joilta saatiin elikoille talvirehua paikannimistöstä – Kurjenniitty, Harvaniitty jne. - päätellen aina Hämeeseen asti. Viljanviljelyn yleistyttyä alueellamme metsästyks ja kalastus jäivät sivuelinkeinojen asemaan.

Hämeen väestö kasvoi voimakkaasti ristiretkiajan aikana. Viimeistään ajanjakson loppupuolella osa Muinais-Janakkalan väestöstä siirtyi pysyvästi tänne ilmeisesti jo merovinkiaikana valloitetuille erämaille ja kaukopaloille. Tähän seikkaan viittaa Tuusulanjärven, entiseltä nimeltään Kaukjärvi, ympäristön Hämeeseen ja Janakkalan seudulle viittaava paikannimistö kuten esimerkiksi: Jurvala, Kuumoissuo, Levoismäki, Parmanoja, Hämeen loukku ja Murkinakorpi vanhan Keravan kylän alueella, Hämälismäki ja Räikilänoja Tuomalassa, Katila ja Tilloonlahti Rusutjärvellä, Sauvalantie ja Köykäsmäki Vanhassakylässä, Hyrylän Köykkä-nimet sekä Sarsalanoja Ruskelassa. Lisäksi Savion rajalla Vähämuorissa on Matkoissuo, joka viittaa 700-luvulla Hämeestä levinneisiin *matku*-alkuisiin kulkemiseen viittaaviin paikannimiin.

Tämän muuton seurauksena Keravan alueella olisi Jaakko Sarkamon mukaan ollut noin v. 1250 laskennallisesti 3-4 taloa koko Tuusulan talomäärän ollessa noin 20. Jos talon asukasmääränä käytetään Viron rautakauden lopulle arvioitua maalaistalon keskimääräistä asukaslukua 9, olisi koko Suur-Tuusulan väkimäärä ollut v. 1250 noin 180, josta Muinais-Keravan alueen osuus olisi ollut noin 27-36 asukasta.

Uudisasukkaiden muutttoa edisti 1200-luvun loppupuolella lähtien myös peltojen aurauksen kehitys, joka perustui uuden painavan auratyypin - hankoauran - käyttöönottoon. Aura mahdollisti, kaskimaiden viljelyn lisäksi, alueemme

savikoiden peltoviljelyn. Alueen luontaista vetovoimaa paransi myös Tuusulanjärven lähiympäristön viljankasvulle suotuisa mikroilmasto, joka takasi keskiaikamme alussa lähes kadottomia satokausia. Lisäansioita antoivat myös hyvät kalavedet ja turkiseläinten pyynti, jonka merkitys väheni ja keskiajan loppupuolelle tultaessa loppui kokonaan.

Keravan alueesta muodostui kylä viimeistään 1300-luvulla. Tähän vaikutti ratkaisevasti kruunun asutustoimen aktivoituminen. Tuolloin kaikki viljelemättömät korpimaat julistettiin sen omaisuudeksi, ja niille siirtyville talonpojille annettiin neljän vuoden verovapaus. Tämä toimenpide aiheutti toisen muuttoaalton Hämeestä Keski-Uudellemaalle. Sen seurauksena Suur-Tuusulan talojen lukumäärä olisi noussut Sarkamon mukaan noin vuoteen 1330 mennessä 51:een ja Keravan talojen määrä yhdeksään. Vuonna 1334 kuningas Maunu Eerikinpoika antoi lisäksi kirjeen, jossa Varsinais-Suomen, Satakunnan, Hämeen ja Uudenmaan asukkaat saivat asuttua asumaan, viljellä ja omistaa niitä seutuja, joita niiden laillinen omistaja ei käyttänyt.

Kerava oli suunnallaan eteläisin hämäläiskylä. Toisen ristiretken jälkeen Itä-Uudenmaan rannikkoalueelle ja aina Säkkijärvelle asti muutti ruotsalaisia Upplandista ja Hälsinglannista. Tulokkaat ottivat haltuunsa vanhat hämäläisten meritukikohdat ja rannikon pehmeät Litorinameren aikana muodostuneet savikot. Aikakirjojen mukaan vielä v. 1584 oli Ali-Keravan Ollilan pellossa Hämeenlaukuksi kutsuttu veräjä tai veräjäpaikka, jonka kautta nimensä mukaisesti kuljettiin ruotsalaiselta Uudeltamaalta (Nyland) Hämeeseen.

TAULUKKO

Tuusulan talojen lukumääräarvio jakokunnittain (Lähde: Jaakko Sarkamo, 1983)

	1250	1330	1543
Järvenpää -Tuomala	2,2	5.5	14
Tuusula-Hyökkälä-Paijala	2.6	6.5	18
Lahela-Ruotsinkylä- Övjosby	5.2	13.0	25
Hyrylä	1.4	3.5	8
Nahkela	1.4	3.5	10
Kerava (Yli- ja Ali-Kerava)	3.6	9.0	18
Ruskela-Rusutjärvi	2.0	5.0	14
Vanhakylä	0.8	2.0	6
Kaukjärven ¼-kuntaa yleisesti	1.2	3.0	-
yhteensä	20.4	51.0	113

Vuoden 1543 luvut perustuvat maakirjoihin.

Viimeistään Helsingin ja Sipoon kirkkopitäjien muodostamisen yhteydessä, mikä on saattanut tapahtua silloin, kun Porvoon kirkkopitäjä väliaikaisesti oli palautettuna Turun arkkihiippakunnalle v. 1362-1371, on myös Keravan ja Hanalan välinen raja määritelty, ja yhdeksi sen rajapisteeksi vahvistettu Korso (Korsrå, Korsberg, Kårss Bäcks Råå, tai Korsbergsrå), joka oli myöhemmin myös Hyrylänkin rajapiste. Tästä nimitys "korsrå". Tähän rajapisteeseen viittaa osaltaan Helsingin pitäjän Pyhän Laurin kirkon myöhemmin v. 1401 saama yhden veromarkan maa-alue Rekolan ulkokylänmaasta, minkä yhtenä rajapisteenä Korso oli.

Sarkamo on Tuusulan talojen määrää arviossa päätenyt siihen, että Keravalla olisi v. 1330 ollut 9 taloa. Hänen johtopäätöstään taloluvun kasvusta v:n 1255 laskennallista 3,6 talosta tukee myös historiantutkijoiden huomio Hämeen

laskennallista 3,6 talosta tukee myös historiantutkijoiden huomio Hämeen muinaispitäjien asukasluvun kasvun purkautumisesta ristiretkiajan loppupuolelta lähtien pitäjien talojen ja kylien yhteisille eräpalstoille.

Varsinaisesti Kerava - Kervo - mainitaan ensimmäisen kerran historiallisessa dokumentissa sitä ja Martinkylää koskevan rajariidan yhteydessä v. 1443. Pian tämän jälkeen se näyttää jakaantuneen Yli-Keravan ja Ali-Keravan kyläksi Pisinmäen eteläpuolella ollutta matalaa vesiperäisen alankoa ja joen itäpuolella suunnilleen nykyistä Porvoon rataa pitkin.

Varhaisimmat Tuusulan taloja koskevat tiedot ovat v:n 1540 veroluettelossa. Tuolloin Tuusula jakaantui Sipoon ja Vihdin hallintopitäjiin kuuluviin kyliin. Vuoden 1543 maakirjoista selviää talojen osuus pitäjän kylien veromäärästä. Verotettavia taloja oli yhteensä 114, joista Keravan alueella oli 18.

Valtion hallinnossa Kerava kuului Porvoon kihlakuntaan. Keskiajalla Kerava kuului Sipoon Kaukjärven neljänneskuntaan, joka käsitti noin puolet pitäjän alueesta. Tuusulan kirkkopitäjä muodostettiin Sipoon kirkkopitäjän länsiosan ja Tuusulanjärven länsipuolen Vihtiin kuuluvista kylistä v. 1643 omaksi kappeliseurakunnakseen, ja Keravan kylät vastustuksestaan huolimatta liitettiin siihen.

Jaakko Sarkamo päätyi Suur-Tuusulan historiassaan käsitykseen, että Muinais-Keravan kylä olisi sijainnut Yli-Keravalla joko Keravan kartanon, Heikkilän tai Lapilan mäellä. Viimeaikaiset arkeologiset löydöt Lapilan pelloilta tukevat hänen käsitystään. Varhaiskeskiaikainen Kerava – ensimmäinen Keravan kylä - on todennäköisesti sijainnut Keravan kartanon mäellä. Kylä on ollut ryhmäkylä. Kylä on ilmeisesti jo 1330 paikkeilla jakaantunut Yli- ja Ali-Keravan kyläkeskuksiin. Kartanon mäen kyläpaikan talomäärän kasvaessa edelleen mahdollisesti 2-3 niistä siirtyi jo ennen 1540-lukua, jolloin kylän taloluku oli kuusi, Heikkilänmäelle. Ilmeisesti myös jo ennen 1570-lukua 1-2 kylän taloista löysi uuden

talouskeskuksen paikan Lapilanmäeltä. Tuolloin kylän taloluku oli noussut jo kahdeksaan.

Vanhimmat Keravaa käsittelevät kartat ovat Samuel Brotheruksen piirtämiä. Yli-Keravan kylää käsittelevä kartta on v:lta 1692 ja Ali-Keravan kylää käsittelevä kartta v:lta 1702. Näiden karttojen mukaan Yli-Keravan kylä oli 1692 nykyisen Heikkilän museotalon tontin kaakkois- ja eteläpuolella. Ali-Keravan kylä puolestaan 1702 kartan mukaan on sijainnut joen kummallakin puolella. Sen kuudesta talosta neljä oli joen itäpuolella ja kaksi länsipuolella.

Aikaisemmat tutkimukset

Keravalla ei ole aikaisemmin inventoitu historiallista aikaa.

Inventoitu alue

Koko Keravan kaupungin alue. Ks. muinaisjäännösinventointi.

Inventoinnin kenttätyöt alkoivat 26.10 ja se päättyi. Inventoinnin yhteydessä kirjattiin 24 historiallista kiinteää muinaisjäännöstä tai niiden sijaintipaikkaa. Suurimman osan irtolöydöistä muodosti punasavikeramiikkaisten astioiden ja liitupiippujen fragmentit, joita ei tässä inventoinnissa ole kirjattu.

Historiallisen ajan löytöluettelo

Kiinteät muinaisjäännökset

KERAVAN KARTANO	80
TALLBACKA	82
RIBACKA	83
MYLLYPYRONPELTO	85
LAMMASHAKA	86
HEIKKILÄNMÄKI 1	87
TERVAHAUDANNIITTY	89
INKILÄ 2	91

Kulkuyhteydet

Maantiet, talvitiet ja sillat

KERAVA – SVARTBÖLE TALVITIE	93
HEIKKILÄNMÄKI 2	95
ÖSTERSUNDOM – SKAFVABÖLE	
LANDSVÄG	97
KIVISILTA	98

Torppien sijaintipaikat

KURKELA	101
HAKALA	102
PATURI	103

Myllyjen sijaintipaikat

KOIVULA	105
MYLLYPURO	106
OLLILA	107
NISSINOJA	108
AIMOLANMÄKI 1	109
MYLLYMÄKI	110

Teollisuuslaitokset

AIMOLANMÄKI 2	111

Sota-aikojen puolustusasemat

SIKOKORPI	112
LAMMASKALLIO	113
Irtolöydöt	
TALLBACKA	114

Paikkojen kuvaukset

Kiinteät muinaisjäännökset

KERAVAN KARTANO

Ajoitus: varhaiskeskiaika ja 1600–luku

Laji: kylän paikka ja kartano

Yli-Kerava, Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-618

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

päärakennuksen koordinaatit $x = 6700\ 42$, $y = 2561\ 88$, $z = 40-45$

$p = 6701\ 37$, $i = 3396\ 56$

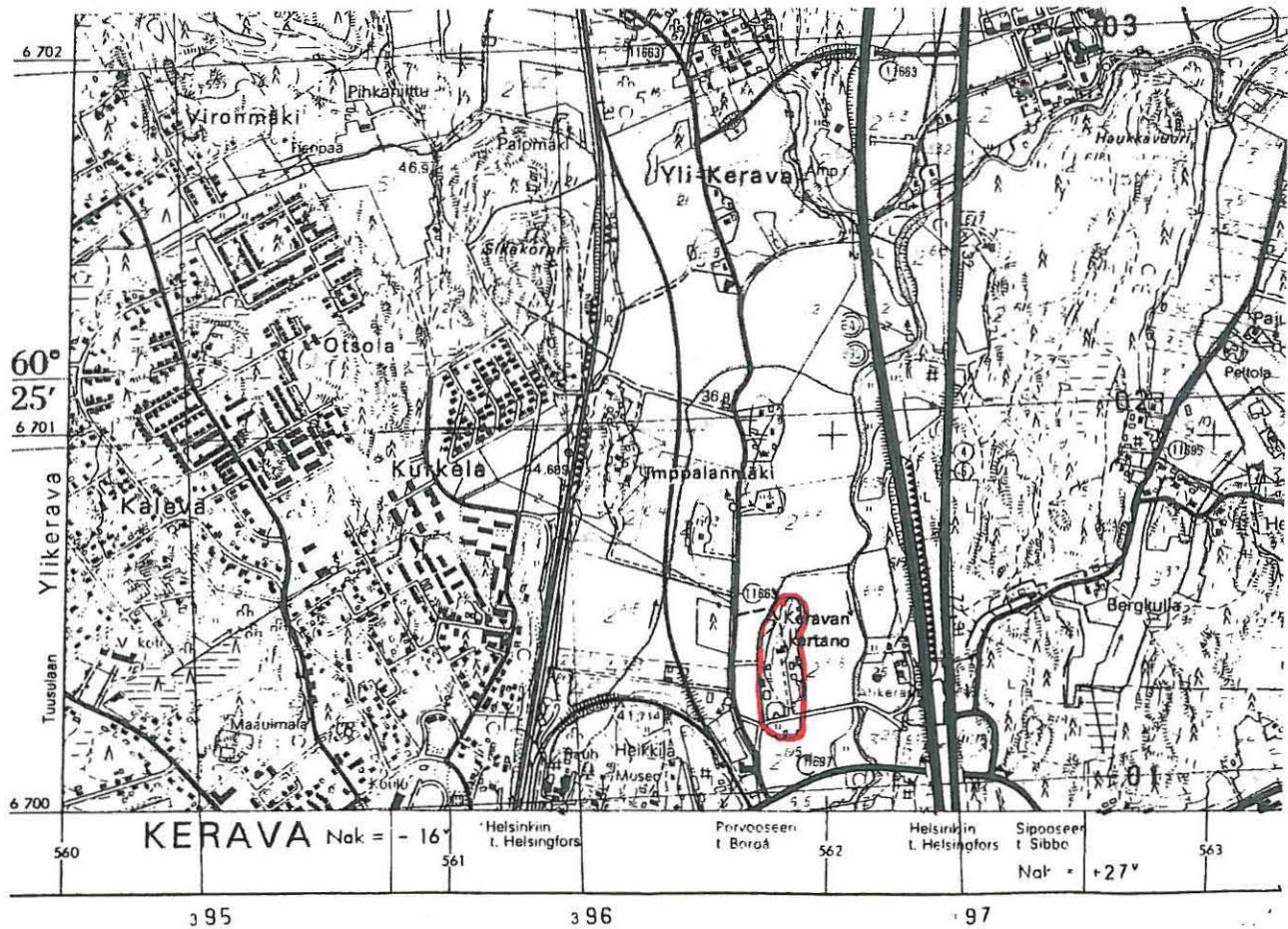
Jaakko Sarkamon jakokuntien talojen määrään liittyvän laskennallisen asutusmallin mukaan Keravan alueella olisi ollut jo 1250 3,6 taloa ja 1330 talojen määrä olisi noussut jo 9:ään. Hänen mukaansa muinais-Keravan kylä olisi sijainnut Yli-Keravalla joko Keravan kartanon, Heikkilän- tai Lapilanmäellä.

Keravan kartano muodostaminen alkoi 1630-luvulla. Tämän prosessin seurauksena siihen liitettiin 5 tilaa. Näistä 3 taloa on saattanut sijaita olla kartanon mäellä. Kartanon mäki on noin 150mx400m ja siten myös pinta-alaltaan sopiva 3-4 muinaistalon talouskeskusten muodostaman ryhmäkylän paikaksi.

Ensimmäinen kartanorakennus ja joitakin talousrakennuksia paloi 1659. Vuonna 1705 kartanossa paloi kaksi kamaria – ilmeisesti silloinen päärakennus. Jomman kumman tulipalon jälki on nähtävissä nykyisen kartanorakennuksen pohjoispuolella, mistä löytyy palanutta savirappausta. Maanpinnalla havaittavista perustusjäljistä päätellen kartanon nykyisen päärakennuksen paikalla on ollut pohjois-etelä suuntainen rakennus. Lisäksi mäeltä löytyy useita rakennusten perustusten kiveyksiä.

Kartanon mäellä tapahtuvasta vastaisesta kaivamisesta rakentamisesta tulisi jo suunnitteluvaiheessa tiedottaa valvoville viranomaisille.

Karttaote 1:20 000

TALLBACKA

Ajoitus: keskiaika

Laji: kuoppa-ahjo

Yli-Kerava, Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-638

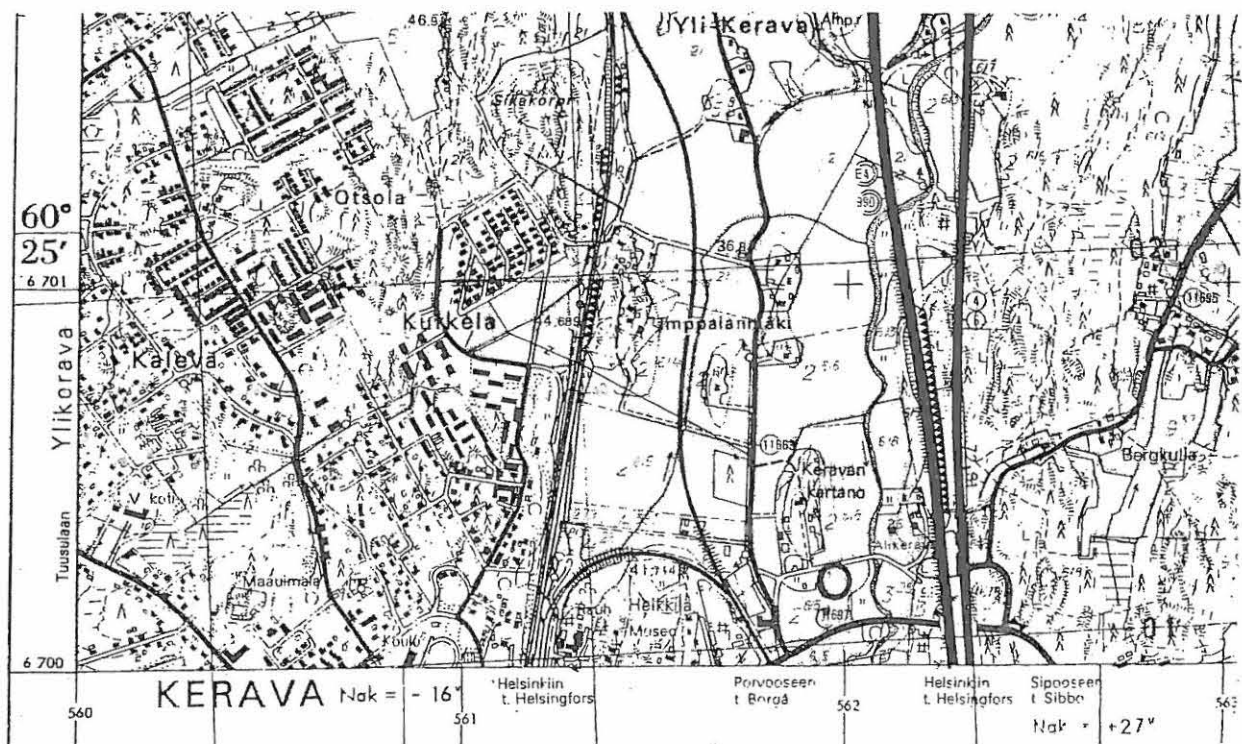
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 23, y = 2561 96, z = 37

p = 6701 17, i = 3396 63

Paikalta löytyi pajakuonaa ja palannutta savea. Uunin olemassa olo paljastui määrän pellon syyskynnön yhteydessä, jolloin aura kynti tavanomaista syvemmältä. Koska ahjo on savipellossa n. 0,5 m syvyydessä, sen tarkka sijaintipaikka ei ole tiedossa. Tästä syystä se on saattanut säilyä hyvinkin ehjänä. Paikan tuleva tarkka määrittely käy parhaiten miinaharavalla. Ks. Ribacka pajahitsausuuni.

Karttaote 1:20 000

RIBACKA

Ajoitus: keskiaika

Laji: pajahitsausuuni

Yli-Kerava, Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-626

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6699 98, y = 2561 98, z = 38

p = 6700 92, i = 3396 66

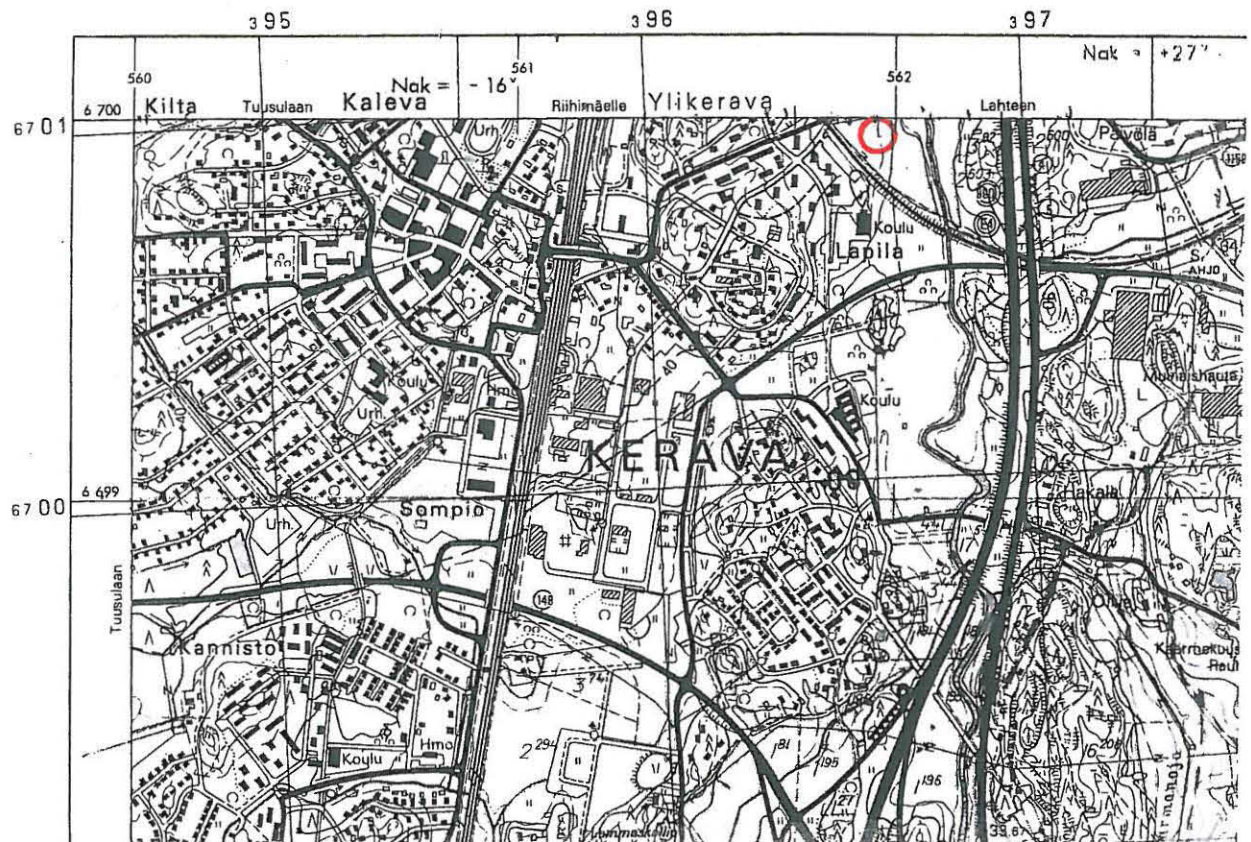
Uuni on soransekaisessa savipellossa. Paikalta löytyy kuonaa. Lisäksi pellostä on löytynyt rautaharkko ja uunin pohjan pala. Sen mukaan uuni on ollut poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan n. 90-95 cm. Uuni on noin 0,5 m syvyydessä. Sen eksakti sijaintipaikka löytynee miinaharavan avulla. Koska uuni on vaarassa jäädä uuden tielinjan alle, on ennen tien rakentamisen aloitusta paikka tutkittava perusteellisesti.

Molempien uunien asema pellossa kylän lähipelloilla viittaa varhaiskeskiaikaan, jolloin kaikkia joen varren niittyjä ei oltu vielä raivattu pelloiksi. Koska arkaainen raudanvalmistus oli pitkä, monivaiheinen ja ennen kaikkea työvaltainen ja prosessi, se tarvitsi usean henkilön työpanoksen. Mahdollisesti tällainen tilanne tulee Keravalle ensi kerran 1300-luvun alkupuolella, jolloin sen talojen määrä nousi Sarkamon mukaan v:n 1250 laskennallisesta 3,6 talosta noin 9:ään taloon v. 1330 (Sarkamo 1893: 93). Uunien ajoituksen takarajana voitaneen pitää 1300-luvun loppupuolta, jolloin uunien sijaintipaikkojen peltoalat oli jo raivattu ja kynnetty pelloiksi, ja jotka ilmeisesti jo tuolloin sarkajaan seurauksena Sipoossa, johon Keravakin kuului, jaettiin uudestaan (Rantanen, Kuvaja 1994: 91-92).

Ennen Ribackan peltoalan läpi rakennettavaa tietä olisi pajahitsausuunin ympäristössä suoritettava kaivaus, uunin dokumentoimiseksi ja asian

tarkemmaksi selvittämiseksi. Ks. rautakausi irtolöydöt turkoosi lasihelmi n.
200jKr.

Karttaote 1:20 000

MYLLYPURONPELTO

Ajoitus: epävarma

Laji: mahdollinen pajanpaikka

Yli-Kerava

kiinteistötunnus 245-401-1-21

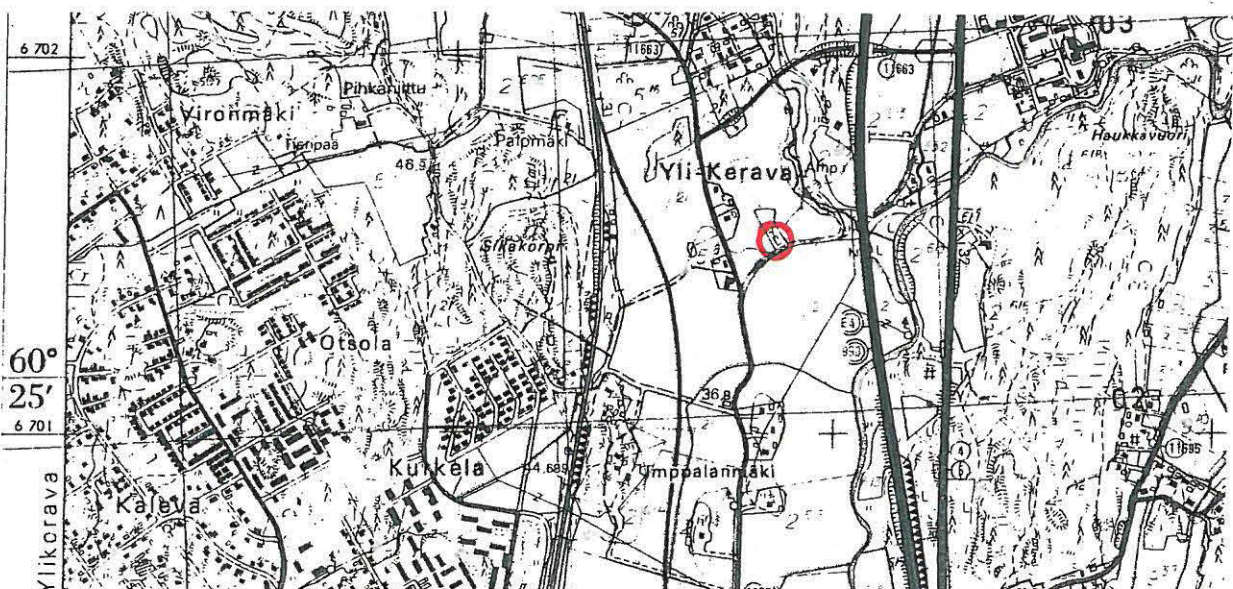
peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 54, y = 2561 84, z = 40

p = 6701 49, i = 3396 52

Pajakuona löytyi soransekaisesta savipellosta vanhan Koivulan kasvatuslaitokseen vievät tien varteen sen pohjoispuolelle. Tien paikalla on ollut vanha Koivulan ratasmyllylle johtanut kärrytie. Paikalla ollut aikaisemmin peltosaareke, jossa oli yksi vankilan heinäladoista. Pellot kuuluvat Keravan nuorisovankilalle. Joten on mahdollista, että kuona on kulkeutunut vankilan pajasta pellolle. Toisaalta kuonan löytöpaikan läheisyydessä Kytömaalta tulevassa purossa on n. 100 m päässä vanha Skogsterin jalkamyllyn paikka, 1760-luvulta. Myllystä tiedetään, että se sijaitsi kylän yhteismaalla, siksi on mahdollista, että yhteismaalla on saattanut myös olla samoihin aikoihin myös kylän sepän paja. Asia tutkittava ennen rakentamista tarkemmin.

Karttaote 1:20 000

LAMMASHAKA

Ajoitus: nykyaika?

Laji: kellari

Ali-Kerava,

Mikkola Rno 1¹⁹⁶

Kiinteistötunnus 245-404-1-196

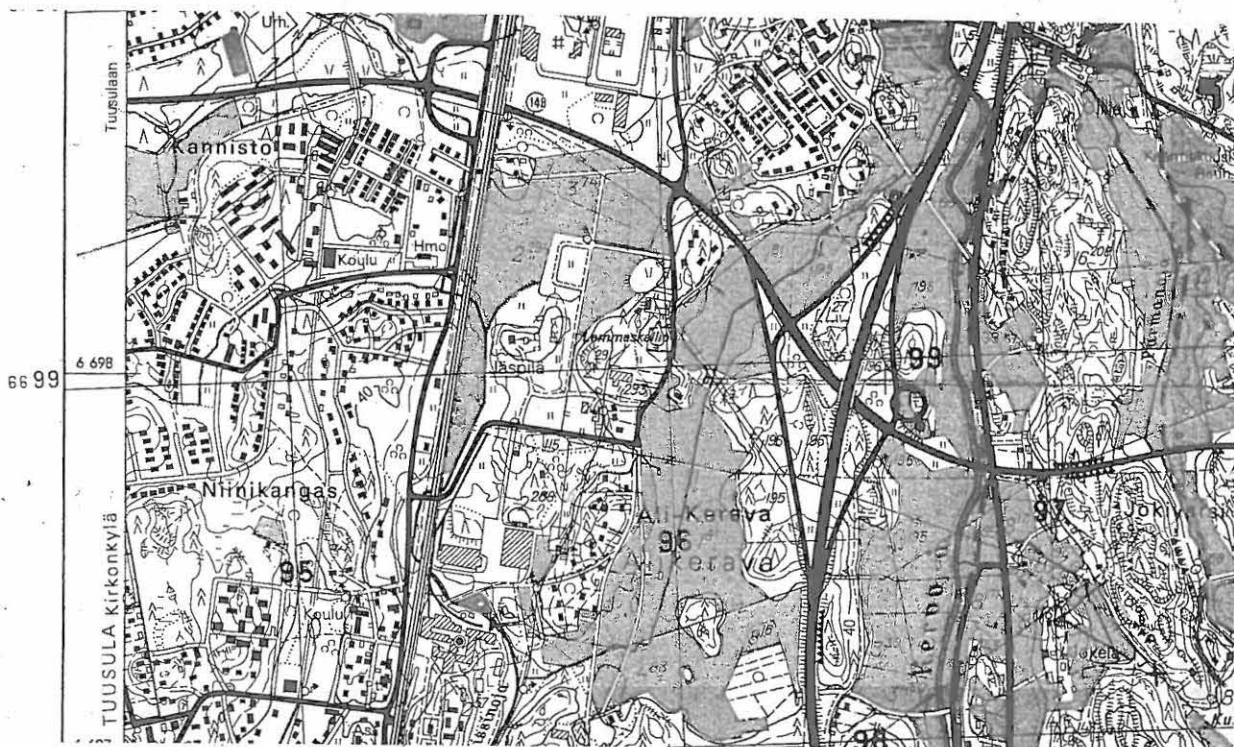
Peruskartta 2043 08 KERAVALA

x = 6697 96, y = 2562 07, x = 40

p = 6698 90, i= 3396 64

Luonnonkivistä kylmämuurattu kellari kooltaan noin 2x2 metriä. Kellarin syvyys ei ole tiedossa, koska se pohjalla on erilaista rojua. Kellari sijaitsee mäen länsirinteessä noin 1 m pellon reunasta. Siinä on ilmeisesti ollut varhemmin puinen katto, joka nyttemmin puuttuu. Kellarin mitat ovat epätarkkoja, koska kellarin päälle on hakkuutöiden yhteydessä kasattu oksia.

Karttaote 1:20 000

HEIKKILÄNMÄKI 1

Ajoitus: keskiaika

Laji: kylänpaikka ja tilan talouskeskus

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-4-216-2

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 02, y = 2561 55, z = 49-51

p = 6700 98, i = 3396 21

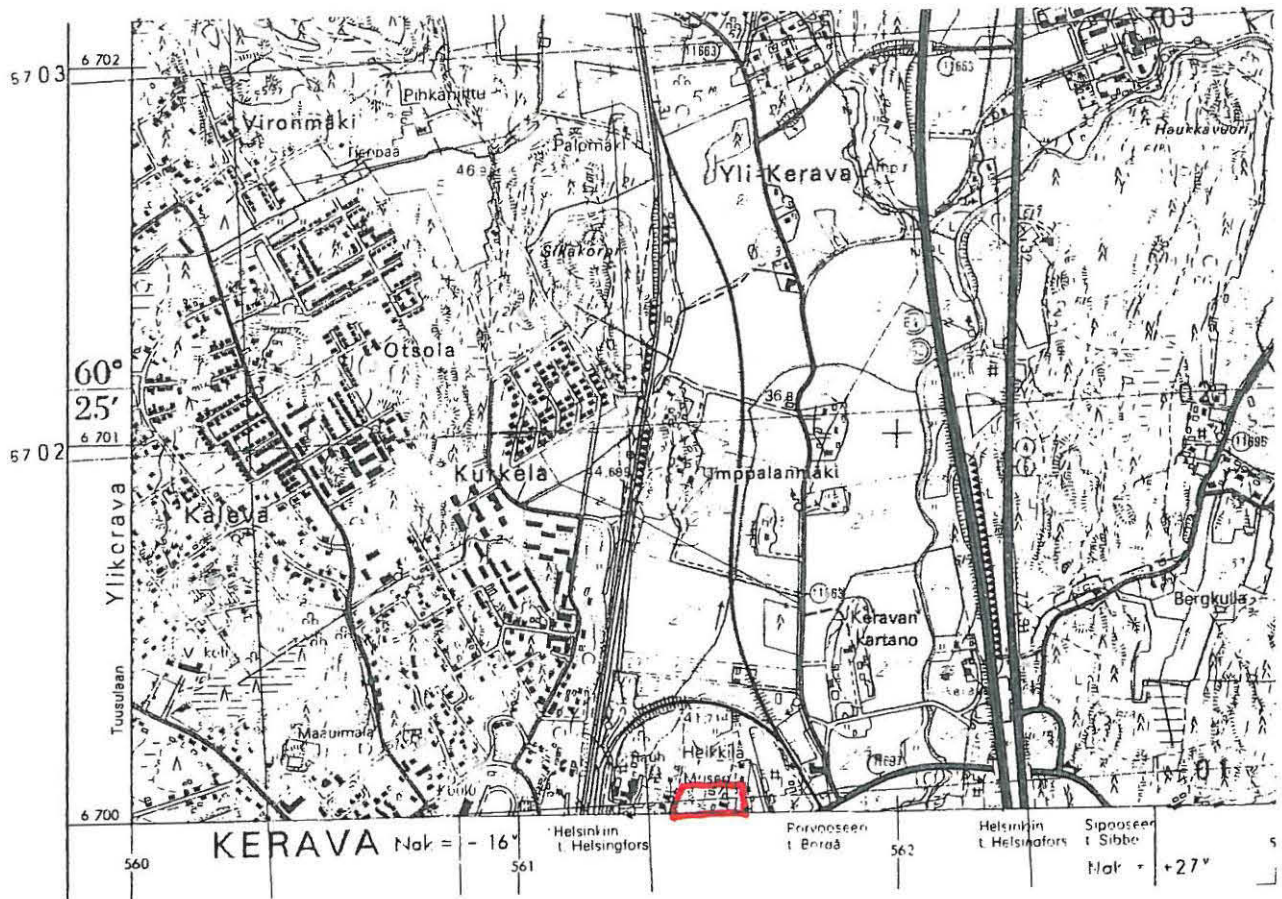
Heikkilänmäen museotontilla on ollut 1770-luvulta lähtien 2 talonpoikaistalon talouskeskusta. Säilynyt Heikkilän museorakennus on valmistunut ilmeisesti 1776. Sitä ympäröivällä piha-alueella on nähtävissä eriaikaisia rakennuksen pohjia ja kiuasuuneja. Museorakennuksen länsipuolella ja osaksi säilyneen Yli-Heikkilän talon naispihalla on nähtävissä vielä navetan tai tallin perustuksen raunio, ja pihan keskellä olevaan kallioon hakattu D-kirjain. Suomen asutuksen ensimmäisessä yleisluettelossa Heikkilä mainitaan veroa maksavana talona 1540.

Heikkilän talouskeskusta kiertää etelästä lähtien keskiaikainen maantie, jonka etelä- ja kaakkoispuolelle sijoittui ilmeisesti osa rakennuksista ja taloista. Nykyään alueella on omakotitaloja.

Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805 – karttakirjassa karttasivun 69 mukaan Heikkilän talo on sijainnut Yli-Keravan kyläkeskuksessa. Muinais-Keravan ensimmäinen kyläkeskus, joka on saattanut Sarkamon mukaan sijaita Keravan kartanon mäellä, on 1300-luvun loppupuolella taloluvun kasvaessa jakaantunut kahtia, joista toinen osa on saattanut sijaita Heikkilänmäellä ja sen kupeessa välittömästi keskiaikaisen kylätien etelä- ja kaakkoispuolella.

Karttaote Heikkilän talon alueesta seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

TERVAHAUDANNIITTY

Ajoitus: keskiaika tai 1700-luku

Laji: sysimiilun tai tervahaudan paikka

Yli-Kerava,

kiinteistötunnus 245-7-804-1

peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 53, y = 2561 71, z = 38-39

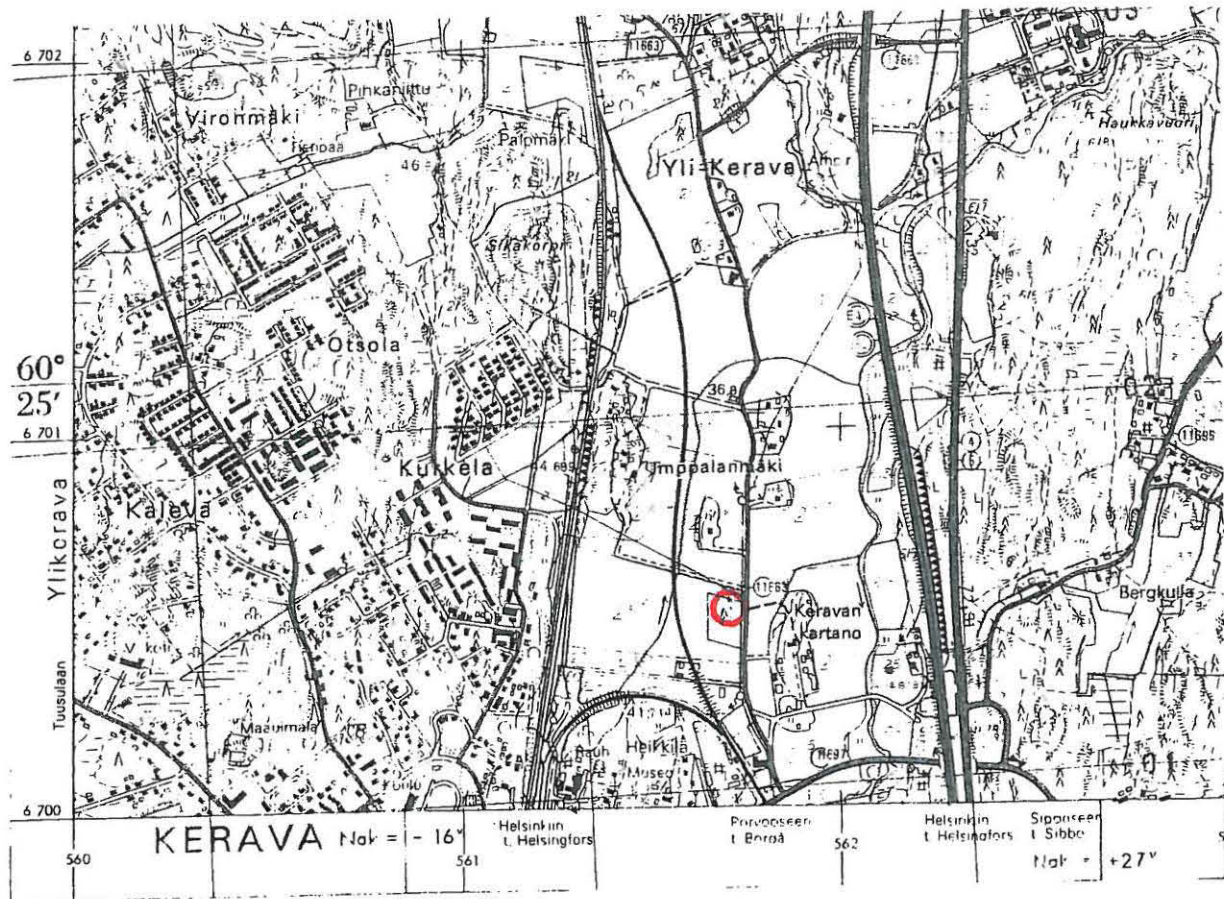
p = 6701 48, i = 3396 93

Kytömaantien länsipuolella ja Tervahaudankadun pohjoispuolella metsäsaarekkeessa Keravan kartanolta tulevan vanhan peltotien päästä n. 30 m on pyöreä n. 8 m halkaisijaltaan oleva painanne. Kysymyksessä voi olla myös sysimiilun pohja. Vuonna 1795 Kellokoskelle (Marieforsiin) ostettiin kankirautavasara ja 1797 ruukkiin ostettiin lisäksi nippu- ja naulavasara. Asiakirjoista tiedetään että lähiseudulta toimitettiin Kellokoskelle sysiä. Boismanin kartassa 1779 on nyt löydetyn paikan eteläpuolella peltoala Kålarin Åker, joka omalta osaltaan viittaa edellä mainittua varhaisempaan sydenpolttoon Yli-Keravalla.

Alueen 1700-luvun nimistö viittaa myös alueella olevaan tervahautaan. Paikan länsipuolella oleva niitty oli Carl Boismanin 1779 isojakokartan mukaan nimeltään Terwa Pilltinen nitu, luoteispuoleinen niitty Terwahauta Äng ja pohjoispuolella ollut pelto oli nimeltään Tervahauta Peldo. Ensimmäinen kirjallinen maininta keravalaisten tervakaupasta löytyy hansakauppias Helmich Ficken velkakirjanpidosta Tallinnasta 1520-luvulta. Koska terva oli myös tärkeä veroparseli, on ilmeistä, että Keravalla on poltettu tervaa jo 1400-luvulla.

Karttaote seuraavalla sivulla

Kartaote 1:20 000

6 702	6 701	6 700					
Ylikrava			KERAVA		Naik = - 16°		
Tuusulaan			Helsinkiin t. Helsingfors		Porvoseen t. Borås		Helsinkiin t. Helsinkiors
560	561	562	Siponeen t. Sibbo		Naik = +27°		

~~INKILÄ 2~~

Ajoitus: historiallinen aika

Laji: 3 kiviröykkiötä

Ali-Kerava, Ahjo

Kiinteistötunnus 245-401-9-35

Peruskartta 2043 08 KERAVA

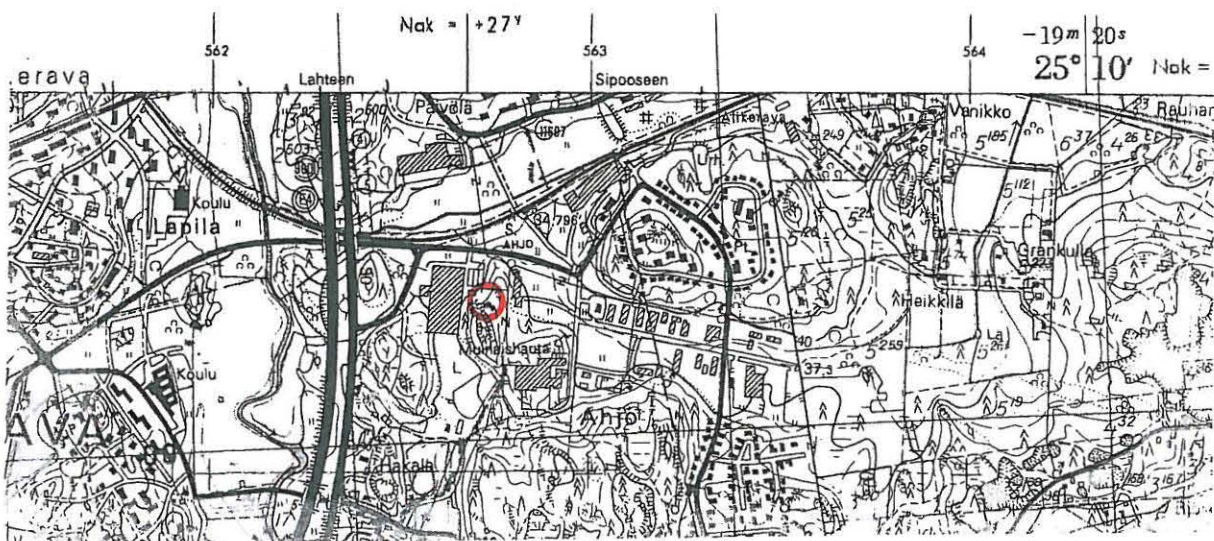
x = 6699 45, y = 2561²73, z = 46p = ~~6700 40~~, l = ~~3396 36~~

6700359 3397 363

Ajoittamattomia kiviröykkiöt sijaitsevat viherkaistalla. Röykkiöiden läheisyydessä ja niiden pohjoispuolella on saattanut olla Inkilän kantatilan talouskeskus. Inkilä mainitaan ensimmäisen kerran veroluetteloissa 1540. Inkilän talo on sijainnut Ali-Keravan kyläkeskuksen ulkopuolella. 1690-luvulla Inkilässä asui vielä rakuunoita. Talo autioitui 1700-luvulla. Kuninkaan kartastossa Suomesta 1776-1805 karttasivulla 69 taloa ei enää ole.

Paula Purhosen tutkimat Kerava 100 röykkiöt ovat noin 200 m:n päässä kaakkoon.

Karttaote 1:20 000

Kulkuyhteydet

Talvitiet, maantiet ja sillat

Maunu Eerikinpojan maanlaissa v. 1359 määrättiin, että jokaiseen kylään piti johtaa ainakin yksi tie. Eräs tällainen Keravalle varhaiskeskiajalla johtanut tie oli Sipoon kirkkotie ja toinen Keravalta Nissbackan (Nikinmäen), Myyraksen ja Kuninkaanmäen ja Sottungin kautta Östersundomiin ja Westersundomiin jo esihistoriallisella ajalla kulkenut tie. Myöhemmin viimeksi mainitusta polku- ja ratsutiestä tuli osa Östersundomista Hyrylään kulkevaa maantietä, joka oikeuden päätöksellä v. 1786 määrättiin 6 kyynärää (1 kyynärä on 59,38 cm) eli 3,5 metriä leveäksi.

Sipoon kirkolta Keravalle johtava tie kulki nykyisen kivisillan kohdalta Keravan joen yli. Se oli samalla myös Suuren rantatien haarauma Tuusulaan Hämeentien suuhun. Viimeistään keskiajalta lähtien se oikaisi Helsingin pitäjän kirkonkylän savikot Suurelta rantatieltä idästä Hämeenlinnaan tai sieltä itään rantatietä kuljettaessa. Siten tiellä oli myös sotilaallinen merkitys.

Edellä mainittujen teiden ohella Koukkusuon eteläpäässä on nähtävissä vielä jo rautakauden loppupuolella syntyneen ja Keravalta Svartbölen kautta hämäläisten meritukikohtiin johtavan talvitien pohjaa.

Keravalla on ollut ennen vanhan Lahdentien valmistumista 1950-luvun loppupuolella kaksi joen ylittävää siltaa. Näistä Ali-Keravan sillalla on ollut ainoastaan paikallinen merkitys, koska se yhdisti joen kummallakin rannalla olleet kylän puoliskot toisiinsa. Joskus 1950-luvulla kylän viimeinen puinen silta korvattiin nykyisellä betonikantisella sillalla.

KERAVA-SVARTBÖLE TALVITIE

Ajoitus: rautakautinen

Laji: talvitie

Ali-Kerava

Kiinteistötunnukset 245-401-8-204 ja

245-401-8-209

Peruskartta 2043 08 KERAVA

alkukoordinaatit $x = 6695\ 72$, $y = 2563\ 38$, $z = 44$

$p = 6696\ 60$, $i = 3397\ 84$

loppukoordinaatit $x = 6695\ 04$, $y = 2563\ 84$, $z =$

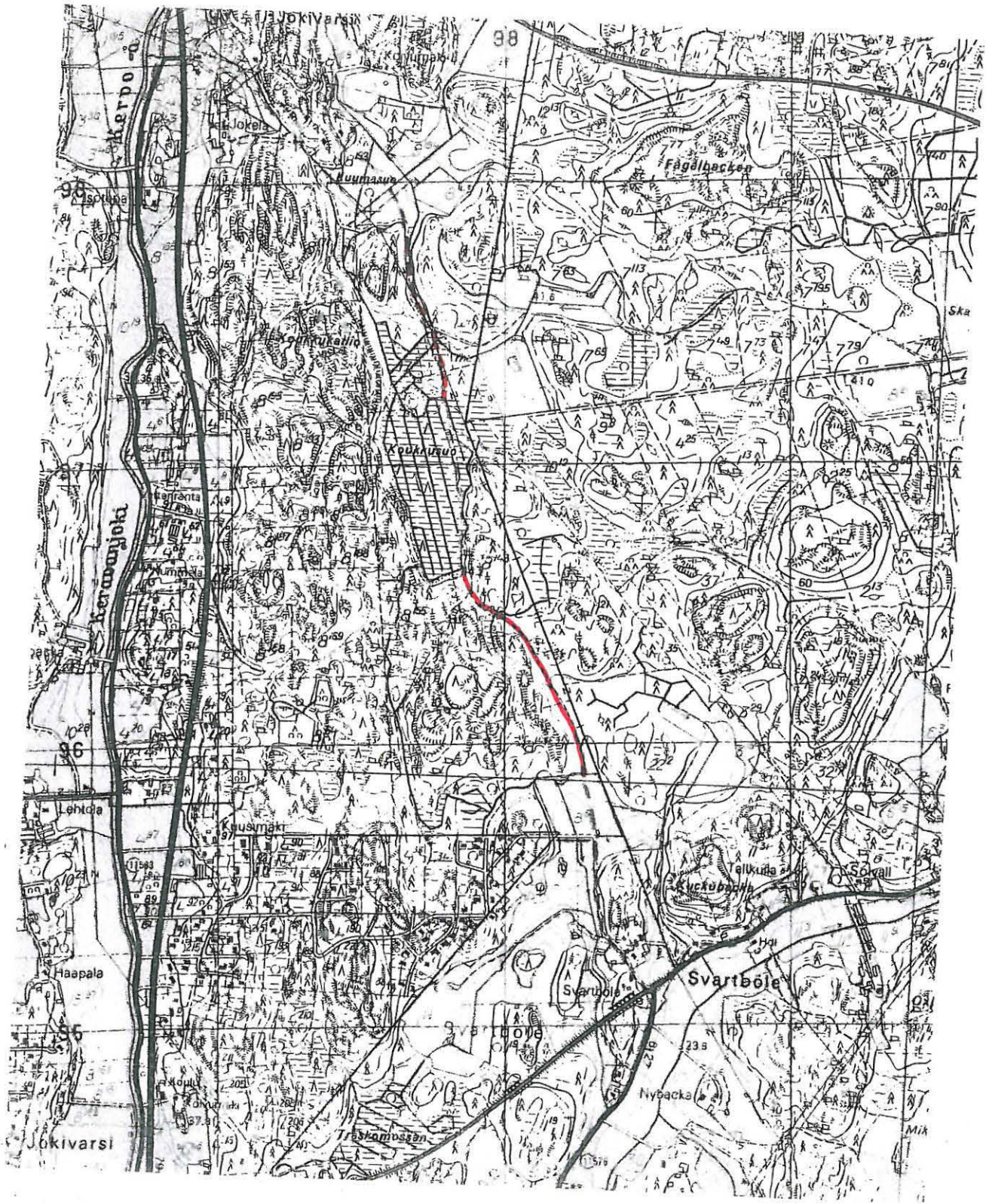
$p = 6695\ 90$, $i = 3398\ 27$

Ali-Keravan kylän itäosasta lähtee Matkoissuon kautta ja Parmanojan vartta kulkeva talvitie Koukkusuolle ja sieltä edelleen Svartböleen kulkeva talvitie. Inventoitu tien pätkä kulkee Koukkusuon eteläpäästä Svartböleen. Se on loivasti metsässä mutkitteleva talvitie, jonka pohja on selvästi nähtävissä. Säilynyt talvitien osa on yksi hämäläisten talviteiden haarautumisista matkustettaessa Hämeestä Keski-Uudenmaan rannikolle. Todennäköisesti tien alku on jo rautakaudella. Tähän viittaa omalta osaltaan myös Keravalla tavattava Janakkalan alueen muinaishämäläisiin taloihin viittaava paikannimistö.

Svartbölestä on ollut mahdollisuus kulkea edelleen joko Hinsbyn kautta Sipoonlahdelle tai Myyraksen itäpuolitse ja Sottungin laaksoon ja siltä edelleen Östersundom – Westersundom – Puotila –alueelle, josta on muistiinmerkitty useita Hämeeseen viittaavia paikannimiä.

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

HEIKKILÄNMÄKI 2

Ajoitus: keskiaika

Laji: maantie

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-4-9903-18

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

alkukoordinaatit $x = 6700\ 00$, $y = 2561\ 57$, $z = 48$

$p = 6700\ 96$, $i = 3396\ 23$

loppukoordinaatit $x = 670\ 014$, $y = 2561\ 57$, $z = 48$

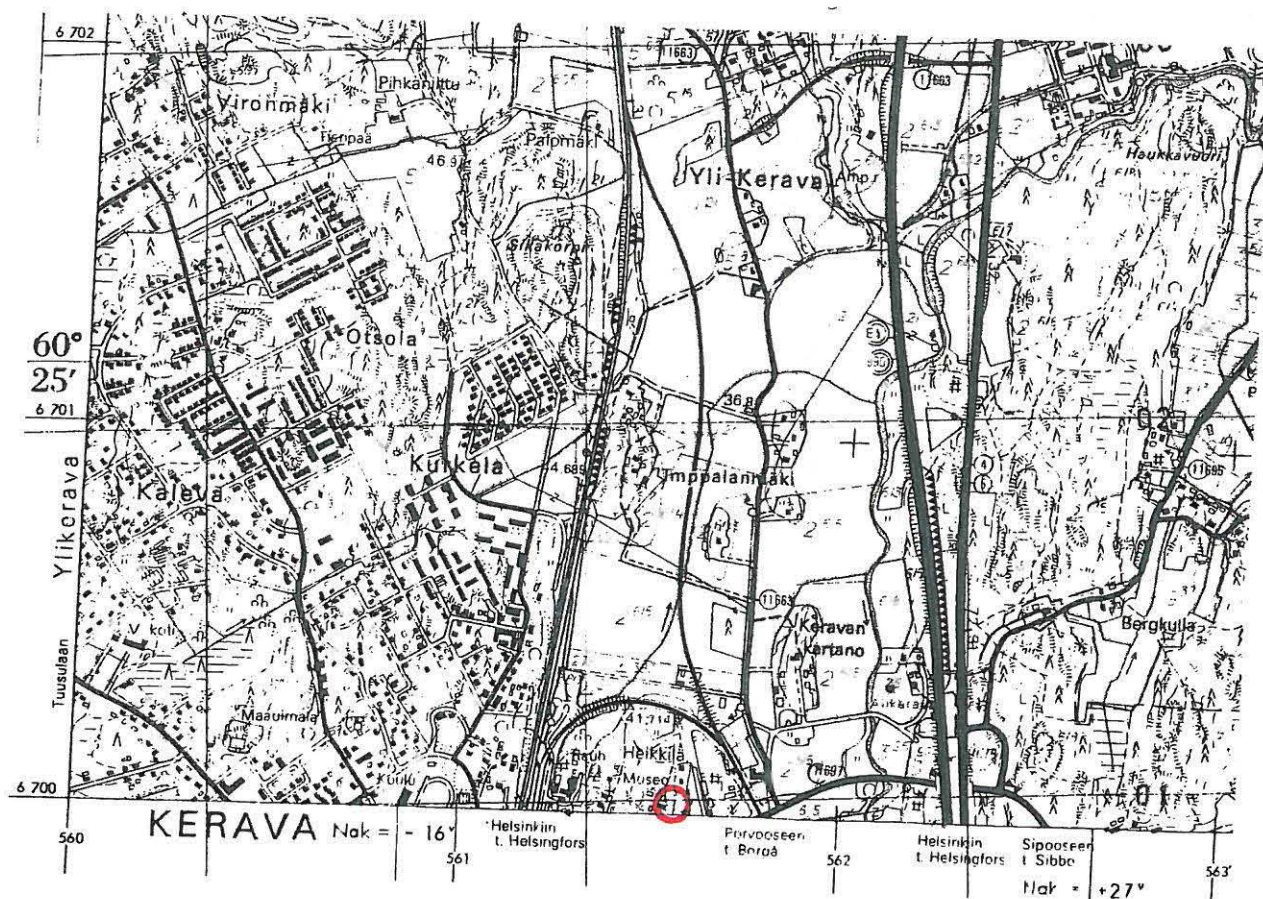
$p = 6701\ 10$, $i = 3396\ 24$

Inventoitu tienosa on osa keskiaikaista kylätietä, joka kulkee "kovalla maalla" Ancyclusjärven savikkojen yläpuolella. Siten se on saattanut alun perin olla myös osa keskiaikaista Keravan kylän läpi Sipoon kirkolta Hämeentielle kulkenutta yhdystietä, jonka kautta voitiin oikaista ja ohittaa Helsingin pitäjän kirkonkylän seudun savikot Suurta rantatietä idästä Hämeenlinnaan kuljettaessa. Näin ollen vasta myöhemmin kun Lapilan tilan merkitys oli kasvanut Yli-Keravalla, olisi Keravan läpi johtanut tie oikaistu Lapilan mäen kautta kulkeväksi. Johtopäätöstä tukee myös se, että oikaisu on vaatinut Kuninkaan kartaston mukaan Yli-Keravan virstantolpan kohdalle kapulasillan rakentamista. Kapulasillan paikka on nykyisen Kytömaantien alla Uudenmaan Herkku Oy:n leipomon kohdalla.

Inventoituun tienpätkään – 100 m - ei juurikaan ole lisätty kantavia rakenteita. Alkuperäinen tienpohja nähtävissä metsässä. Sitä vastoin tien alkuosaan, joka eteläpuolelta kiertää Heikkilän museotalon tonttia, on lisätty kantavia kerroksia. Koska tien tämä osa kulkee Heikkilän pihatien länsipuolella muinaisen pellon reunaa ja mahdollisesti myös pehmeän maa-aineksen päällä, olisi myöhemmillä lisätutkimuksilla mahdollista selvittää tiehen eri aikakausina tehtyjä muutoksia.

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

ÖSTERSUNDOM – SKAFVABÖLE LANDSVÄG

Ajoitus: 1780-luku

Laji: maantie

Ketjupuisto

Ali-Kerava, Ahjo

Kiinteistötunnus 245-401-9-35

Peruskartta 2043 08 KERAVA

alkukoordinaatit $x = 6699\ 10$, $y = 2562\ 70$, $z = 42$

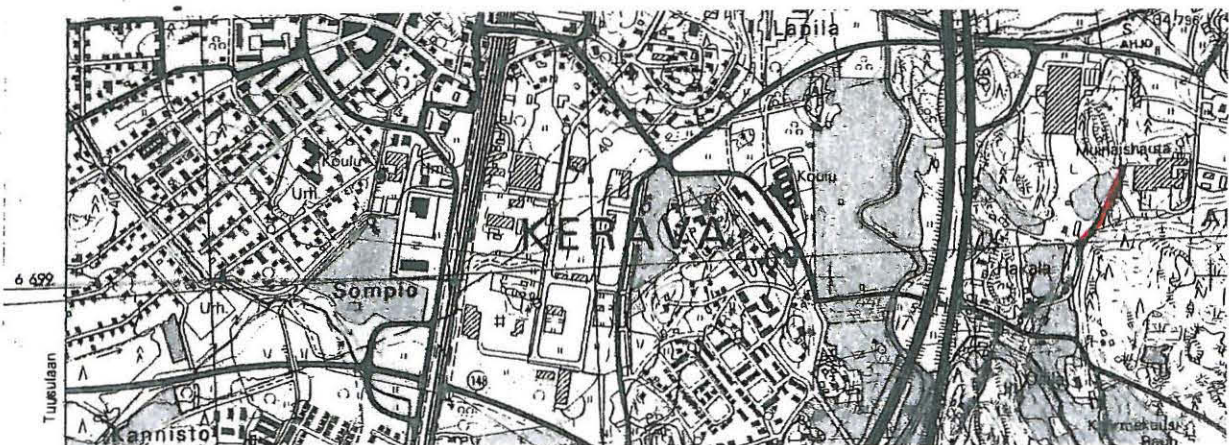
$p = 6700\ 01$, $i = 3397\ 32$

loppukoordinaatit $x = 6699\ 26$, $y = 2562\ 79$, $z = 44$

$p = 6700\ 17$, $i = 3397\ 41$

Tienpätkä on osa alkujaan Keravalta Nissbackan (Nikinmäen), Myyraksen ja Kuninkaanmäen ja Sottungin kautta Östersundomiin ja Westersundomiin kulkenutta polku- ja ratsutietä, josta myöhemmin tuli Östersundomista Hyrylään kulkeva maantie (Östersundom – Skavaböle landsväg). Oikeuden päätöksellä v. 1786 tie määrättiin 6 kyynärää (1 kyynärä on 59,38 cm) eli 3,5 metriä leveäksi. Säilynyt tienpätkä on noin 100 metriä pitkä ja se on ojitettu. Tiehen ei ole lisätty myöhempinä aikoina kantavia kerroksia. Kuninkaan kartastossa Suomessa 1776-1805 karttasivulla 69 tie on merkitty kärrytieksi. Inventoitu tienpätkä on 1780-luvun muodossaan.

Karttaote 1:20 000

KIVISILTA

Ajoitus: keskiaikainen

Laji: siltapaikka

Yli-Kerava

Kiinteistötunnukset 245-401-2-635 ja-638

peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 28, y = 2562 08, z = 33

p = 6701 22, i = 3396 75

Vuonna 1908 valmistuneen nykyisen kivisen kaarisillan paikalla ja sen eteläpuolella on ollut vuorotellen eri aikoina puinen silta. Silta liittyy keskiaikaiseen maantiehen, joka kulki Tuusulan Hämeentiensuusta Keravan kautta Sipoon kirkolle, jossa se yhtyi Suureen rantatiehen. Sen kautta on voitu esimerkiksi Hämeestä tultaessa ja Viipuriin matkustettaessa oikaista Helsingin pitäjän savikot. Tiellä on näin ollen ollut myös sotilaallinen merkitys. Sillasta on asiakirjamaininta ainakin vuodelta 1671, jolloin sen mainitaan olleen hyvin vanha. Sillan kunnostus ja ylläpito oli sipoolaisten rasite.

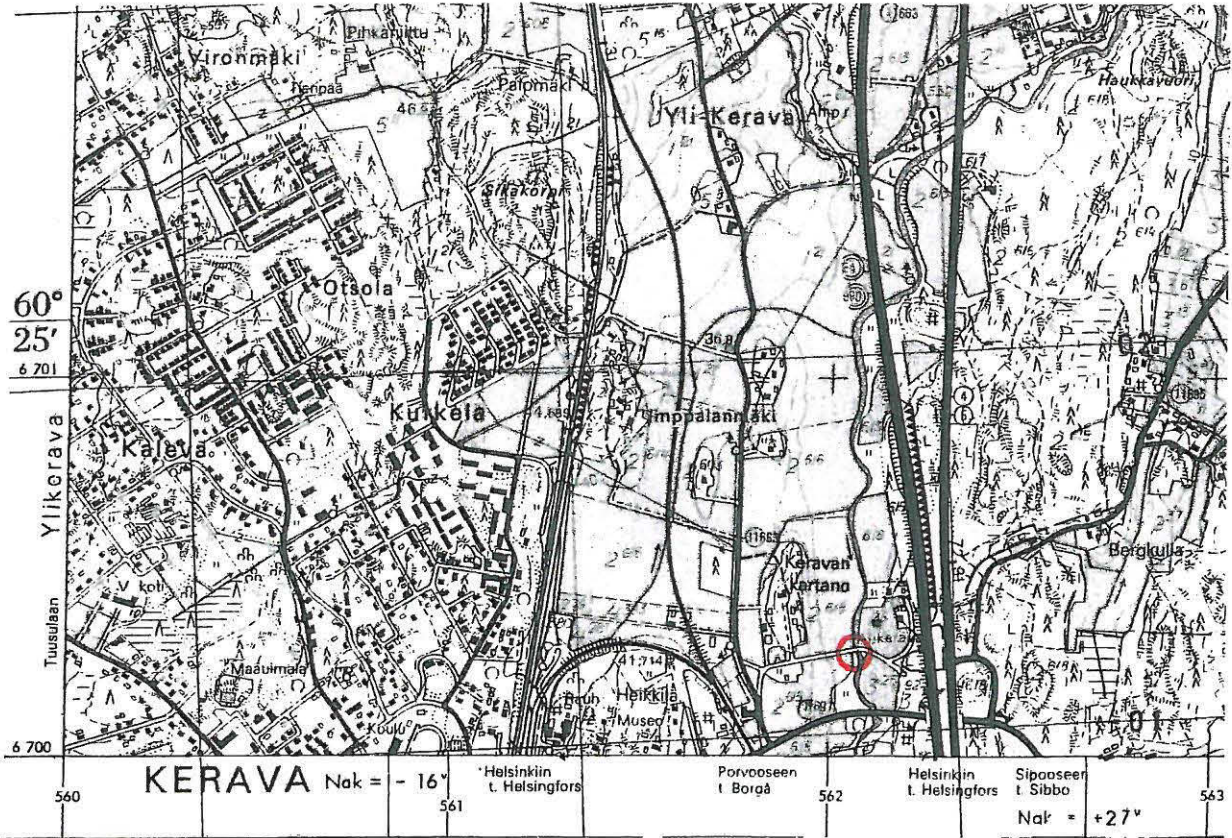
Siltapaikka on harkiten valittu. Sen kautta on lyhin matka, noin 400 m:ä, ylittä joki ja sitä reunustavat Ancylussavikkot. Koska rantatöyräät kummallakin puolella nousevat melko jyrkästi, niin myös tulva-aikoina joen ylitys Kivisillan kohdalla on ollut helpompaa kuin muualla Keravalla.

Pohjoisesta tuleva kaasuputkiputki kulkee sillan itäpuolella siltaa edeltävän kapulasillan läpi.

Carl Boismanin v.1779 piirtämän isojakokartan mukaan silloinen silta sijaitsi nykyisen kaarisillan vieressä sen eteläpuolella.

Karttaote seuraavalla sivulla

Karttaote 1:20 000

Torppat ja niiden sijaintipaikat

Tuusulan tiettävästi ensimmäinen torpan sopimus tehtiin Keravan kartanoon eli Humlebergiin 1690-luvulta. Torpparin nimi oli Sipi Laurinpoika, ja hän saattoi olla jonkun kartanoon liitetyn tilan vuokraaja. 1730-luvulla kartanossa oli jo kolme torppaa: Broenda, Gammelgård ja Juhola, josta tuli myöhemmin Lapilan torppa. Vuosina 1740 ja 1761 kartanolla oli neljä, v. 1780 viisi ja v. 1800 kuusi torppaa. 1780-luvun torppia olivat Åen, Haapa, Impala, Paturi ja Kurkela. Perintötiloista ainakin Ali-Keravan Mikkolalla oli torppa jo 1770-luvulla.

Keravalla on maastosta havaittavissa vielä kolme torpan talouskeskuksen paikkaa. Torpat ovat Kurkela, Hakala ja Paturi, jotka kaikki ovat kuuluneet Humlebergiin eli Keravan kartanoon.

Kuninkaan kartastossa Suomesta 1776-1805 on Keravalle merkitty 6 torppaa, joista Kurkelan torpan kohdalta puuttuu *Torp*-merkintä. Näistä yksi torppa – Mikkolan torppa -sijaitsi Ali-Keravan myllytien varrella eli nykyisen Savion alueella. Kartasta puuttuu Hakalan torppa, joka ilmeisesti on perustettu ennen vuotta 1800. Muut inventoidut torpat ovat syntyneet ennen kartan piirtämistä edeltäneitä maastotöitä, jotka Tuusulassa suoritettiin 1781.

Eri aikoina Keravalla olleet Åen, Haapa, Impala ja Saviolla sijainnut torppa ovat jääneet rakentamisen alle. Samoin on käynyt myös kahdelle Yli-Keravan rakuunatorpalle, joista toinen sijaitsi nykyisessä Ahjossa entisen Kirkkotien eteläpuolella ja Östersundom – Skafvabölen maantien itäpuolella ja mahdollisesti entisen Keranan kattohuopatehtaan alueella. Toinen torpista sijaitsi Skogsbackalla, joka nykyään tunnetaan Saleniuksen mäkenä.

KURKELA

Ajoitus: 1700-luku

Laji: torpan paikka

Yli-Kerava, Kurkela

Kiinteistötunnus 245-4-19-10

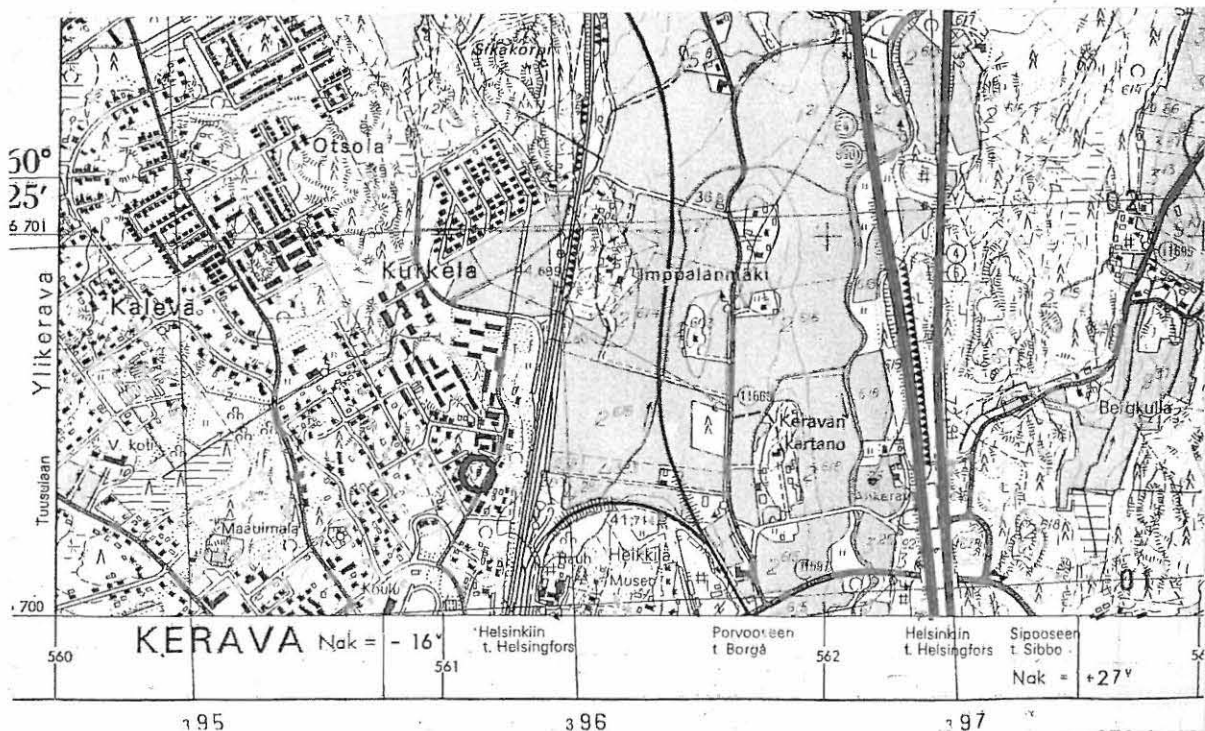
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 37, y = 2561 09, z = 47

p = 6701 35, i = 3395 77

Torpan tilakeskus sijaitsi Väinämöisen tie 10:ssä. Vuonna 2003 tontilla oli varsin hyvin säilyneitä torpan perustuksen raunioita. Vuonna 2005 tontille rakennettiin asunto-osakeyhtiö.

Karttaote 1:20 000

HAKALA

Ajoitus: 1781 jälkeen ennen 1800

Laji: torpan paikka

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-2-635

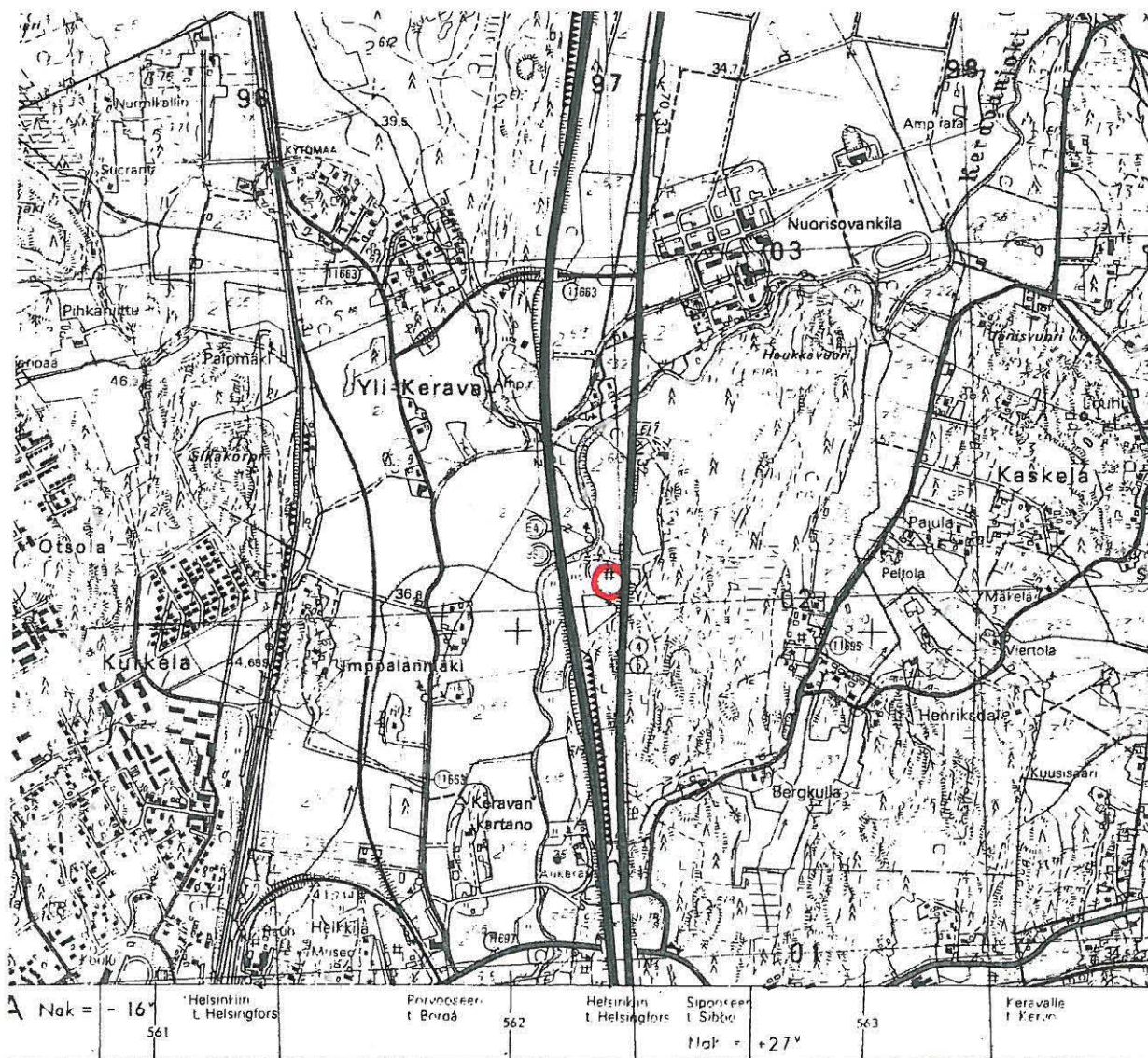
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6701 13, y = 2562 27, z = 43

p = 6702 06, i = 3396 98

Torpan perustusta ja paikka mäellä vanhan Lahdentien varrella.

Karttaote 1:20 000

PATURI

Ajoitus: 1700-luku ennen 1781

Laji: torpan paikka

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-1-21

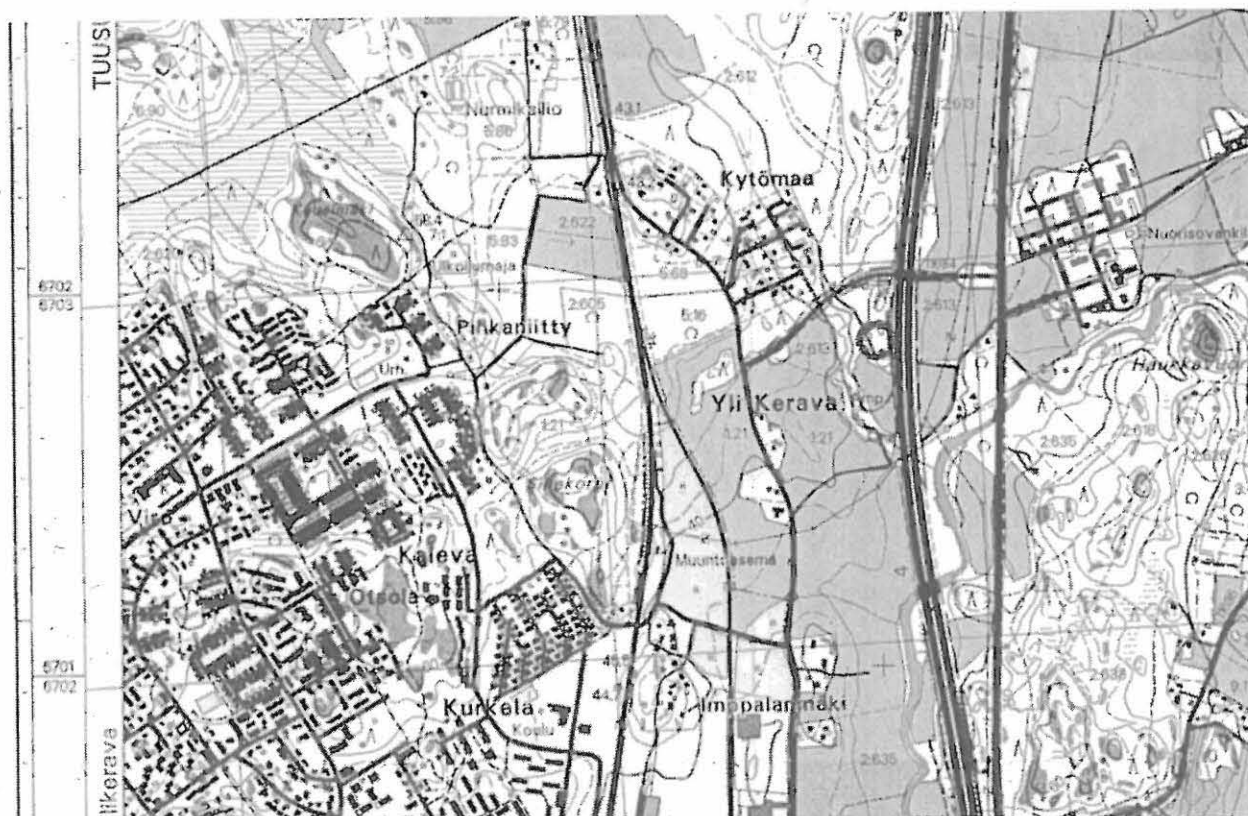
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6701 84, y = 2561 96, z = 46

p = 6702 76, i = 3396 48

Torpan tilakeskuksen paikka Koivulantien eteläpuolella ja Myllypuron ja Lahden moottoritien välissä. Torpan tilakeskuksen paikalla on 1950-luvulla rakennettu omakotitalo.

Karttaote 1:20 000

Myllyt ja niiden sijaintipaikat

Ensimmäiset asiakirjatiedot keravalaisista vesimyllyistä ovat 1600-luvun alkupuolelta. Luultavasti ne kaikki, yhtä lukuun ottamatta, olivat vielä tuolloin jalkamyllyjä, koska ne soveltuivat hyvin pienten vesimäärien koskiin ja puroihin. Niiden huono puoli oli pieni teho. Parhaimmillaan niiden jauhatuskapasiteetti oli 1-4 tynnyriä vuorokaudessa. Usein ne kuuluivat talojen muodostamille lohkokunnille, jotka vastasivat niiden rakennus- ja korjauskustannuksista sekä myllyveroista. Eri aikoina Keravalla tiedetään olleen ainakin 5 jalkamyllyä.

Pitäjän itsenäistymisen aikaan 1640-luvulla tuusulalaisten käytössä oli seitsemän myllyä. Maksetun veron perusteella oli Yli-Keravan kylän ratasmylly suurin. Se on oletettavasti rakennettu jo vuosisadan alkupuoliskolla. 1650-luvun puolimaissa mylly verona 2 tynnyriä ja 15 kappaletta. Vuoden 1728 jälkeen mylly rakennettiin uudestaan ja siihen palkattiin oma mylläri. Sen toiminta loppui kuitenkin 1750-luvulla, koska vesi oli syövyttänyt myllypaikan niin, ettei Koivulan koskeen enää voitu rakentaa uutta myllyä. 1700-luvulla tiedetään Yli-Keravan myllyn lisäksi olleen ainakin Ali-Keravan kylän jalkamyllyn, jonka päätyhirressä muistitiedon mukaan mainitaan olleen vuosiluvun 1752 sekä asiakirjassa v. 1702 mainittu Nissinojan mylly, joka lienee ollut Ali-Keravan myllyn edeltäjä. Edellä mainittujen lisäksi Juho Skogster perusti 1760-luvulla kylän yhteismaalle Keravan jokeen laskevaan puroon jalkamyllyn. Mylly ei ollut pitkäikäinen, ja sen toiminta loppui 1760-luvulla, kyläläisten valituksiin, koska sen pato nosti vettä niityille.

Tuusulaan ja naapuripitäjä Sipooseen tuulimyllyt tulivat vasta 1700-luvulta. Keravan tuulimyllyjen paikoista tunnetaan kaksi. Molemmat olivat Ali-Keravan kylän alueella. Toinen sijaitsi nykyisen Isotuvan talon länsipuolen Myllymäellä ja toinen nykyisen Ali-Keravan koulun takana Aimolanmäellä.

KOIVULA

Ajoitus: 1600-luvun alkupuoli

Laji: ratasmyllyn paikka

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-2-11

Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6701 92, y = 2562 74, z = 45

p = 6702 83, i = 3397 49

Ratasmyllyn paikka oli Koivulan koskessa. Mylly oli toiminnassa jo 1650-luvulla. Kosken keskellä nähtävissä vielä muutama kivi, jotka saattavat liittyä myllyn perustukseen. Myllyn toiminta loppui 1750-luvulla.

Karttaote 1:20 000

MYLLYPURO

Ajoitus: 1760-luku

Laji: jalkamyllyn paikka

Yli-Kerava

Kiinteistötunnus 245-401-2-613 ja

245-401-1-21

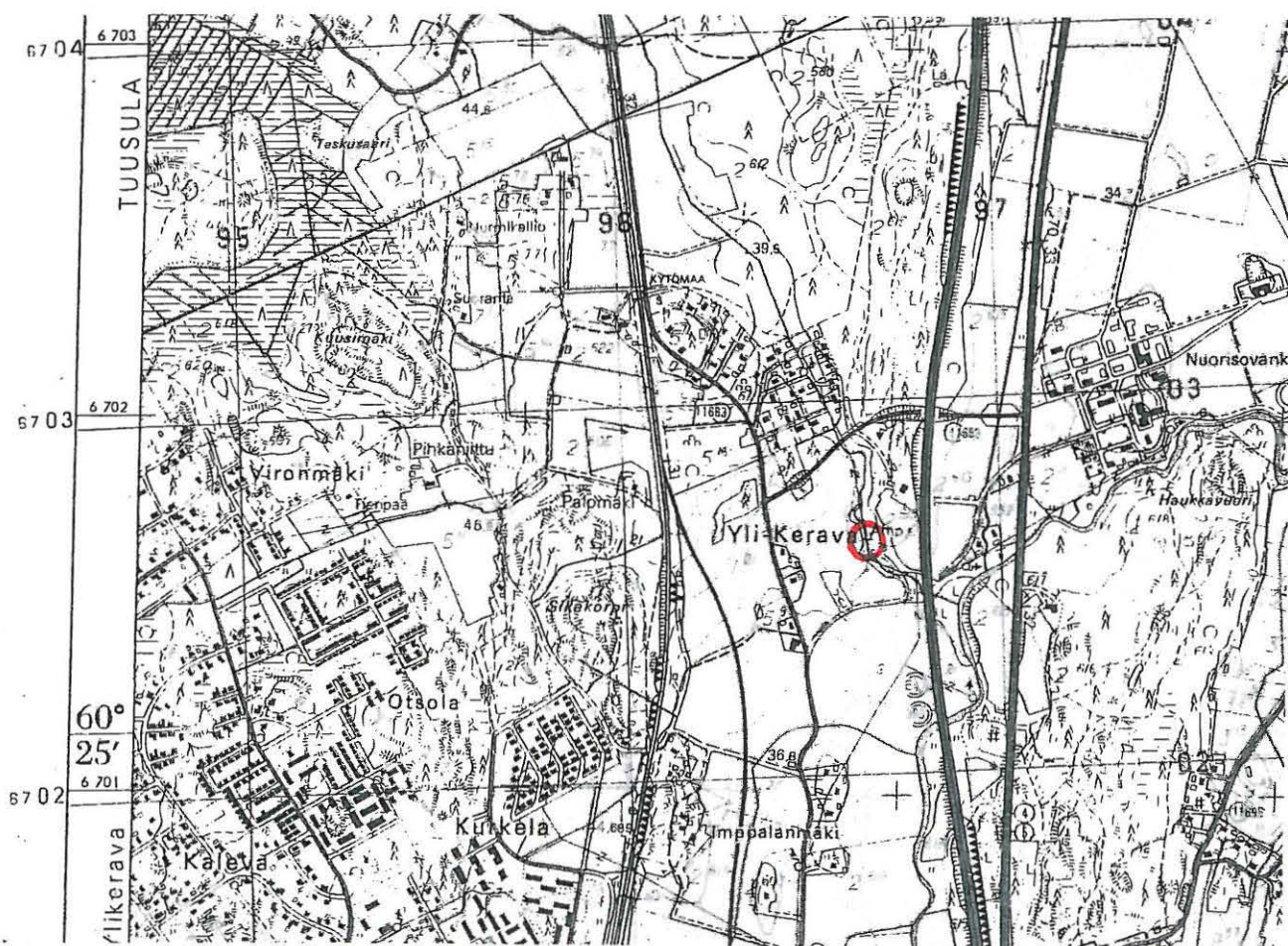
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6701 68, y = 2561 91, z = 36

p = 6702 62, i = 3396 65

Myllypaikka purossa kahden tontin rajalla. Tämä rusthollari Juho Skogsterin rakennuttama mylly toimi 1760-luvulla. Inventoinnissa ei havaittu näkyviä myllyn rakenteita.

Karttaote 1:20 000

OLLILA

Ajoitus: 1752

Laji: jalkamyllyn paikka

Ali-Kerava, Ollila

Kiinteistötunnus 245-401-6-217

Peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6698 70, y = 2562 60, z = 32

p = 6699 62, i = 3397 20

Jalkamyllyn paikka Parmanojan varressa. Mylly valmistui ilmeisesti 1752, koska muistitiedon mukaan kyseinen vuosiluku oli myllyn päätyhirressä. Se oli toiminnassa ilmeisesti vielä 1900-luvun alussa. Mylly sijaitsi vastapäätä Ollilan päärakennusta. Ei enää näkyviä merkkejä.

Karttaote 1:20 000

NISSINOJA

Ajoitus: ennen 1702

Laji: jalkamyllyn paikka

Ali-Kerava, Savio, Sielunrajankallio

kiinteistötunnus 254-401-2-99

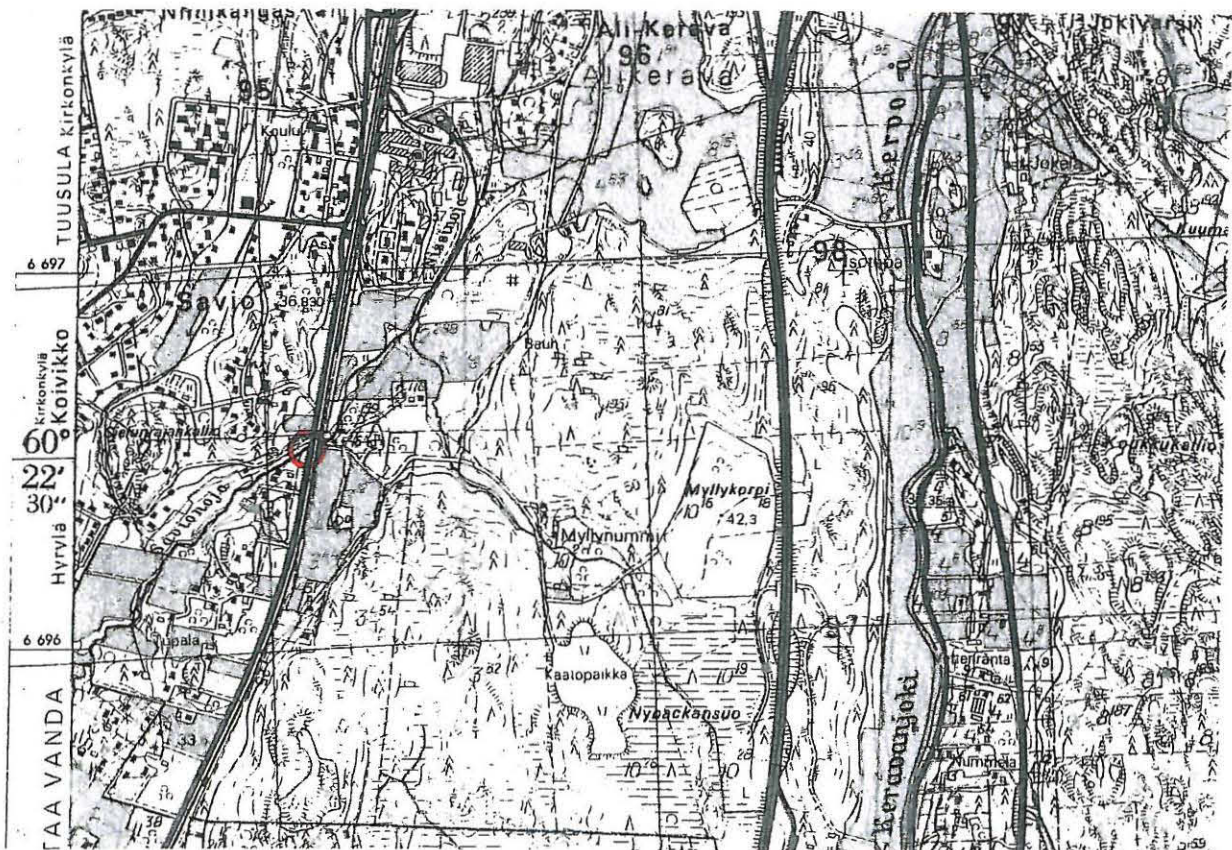
peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6696 53, y = 2560 52, z = 32

p = 6697 54, i = 3395 02

Myllypaikka tuhoutunut Helsinki-Hämeenlinna rautatien rakentamisen sekä Savio - Korso radanvarsitien yhteydessä. Mylly sijaitsi Nissinojassa ja siitä on ensimmäinen maininta 1702. Mylly on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomesta 1776-1805 karttasivulle 69. Kartan edellyttämät maastotyöt tehtiin 1780.

Karttaote 1:2000

AIMOLANMÄKI 1

Ajoitus: 1800-luku

Laji: tuulimyllyn paikka

Ali-Kerava

kiinteistötunnus 245-9-9903-10

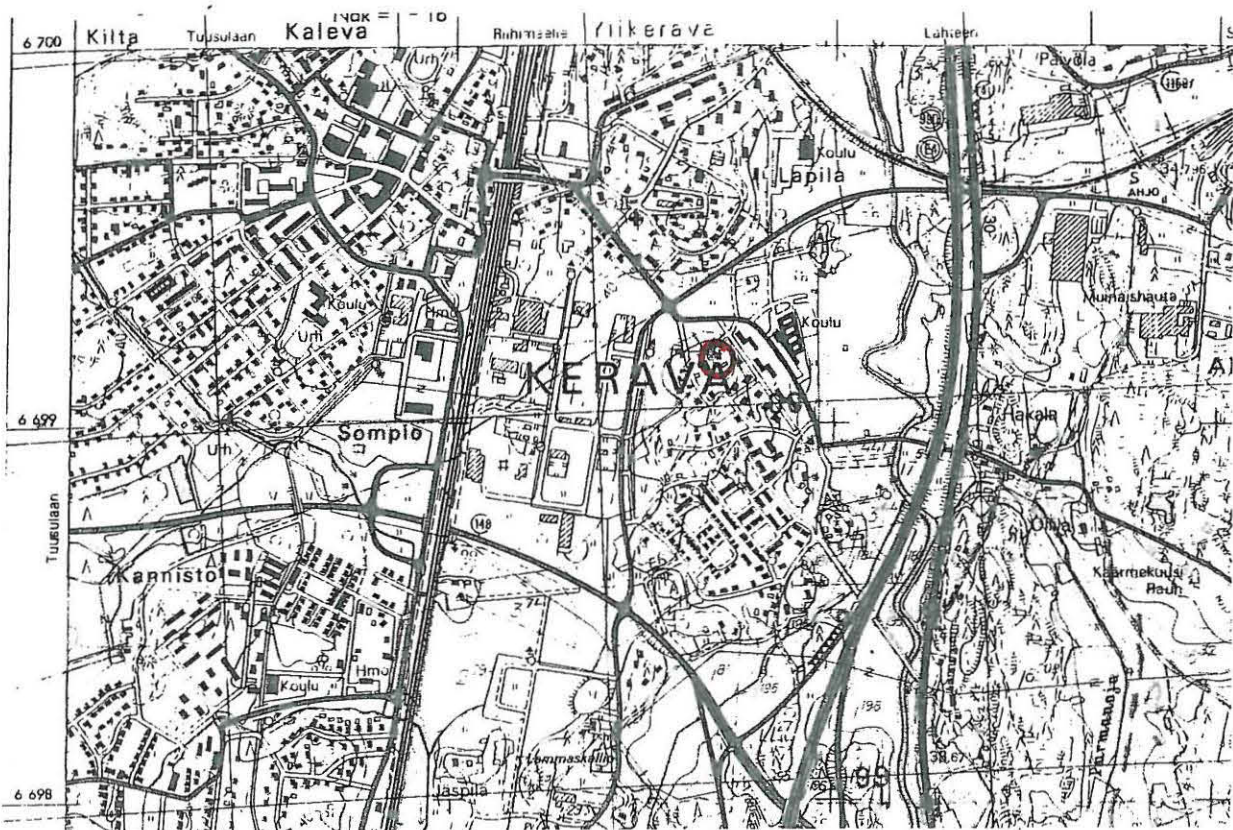
peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 669 917, y = 2561 70, z = 48

p = 6700 13, i = 3396 32

Myllypaikka mäellä, joka on nykyään puistona. Mylly sijaitsi aikoinaan mäen korkeimmalla kohdalla. Myllyn perustukseen liittyvä kivinen kehä on näkyvässä. Myllyrakennuksen alaosa purettiin 1920-luvulla.

Karttaote 1:20 000

MYLLYMÄKI

Ajoitus 1800-luku

Laji: tuulimyllyn paikka

Ali-Kerava

kiinteistötunnus 245-401-8-204

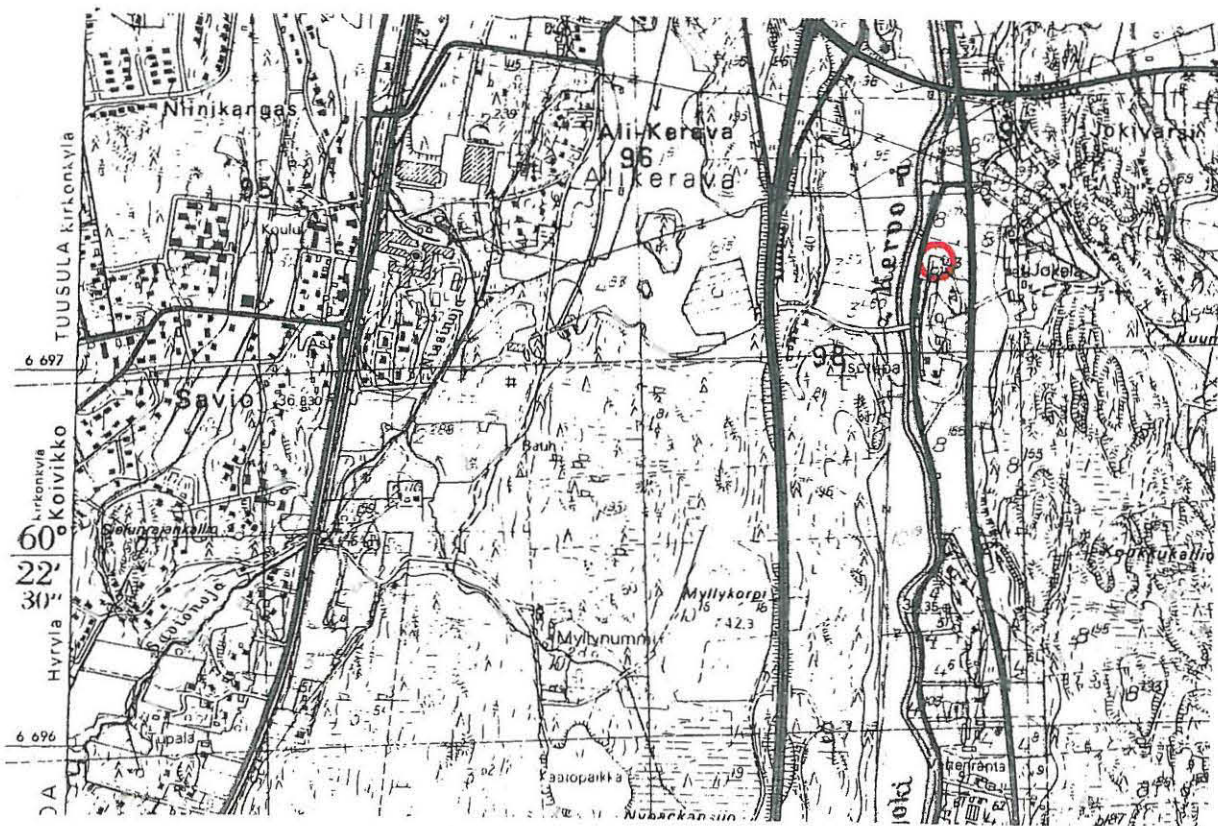
peruskartta 2043 08 KERAVA

x = 6697 28, y = 2562 24, z = 45

p = 6698 22, i = 3396 78

Tuulimyllyn paikka mäellä. Mylly tuhoutunut, mutta sen paikka maastossa on vielä nähtävissä. Muistitiedon mukaan mylly oli käytössä vielä 1800-luvun loppupuolella.

Karttaote 1:20 000

Teollisuuslaitokset

AIMOLANMÄKI 2

Ajoitus: 1880-luku

Laji: rakettitehdas

Ali-Kerava

kiinteistötunnus 245-9-9903-10

peruskartta 2043 08 KERAVA

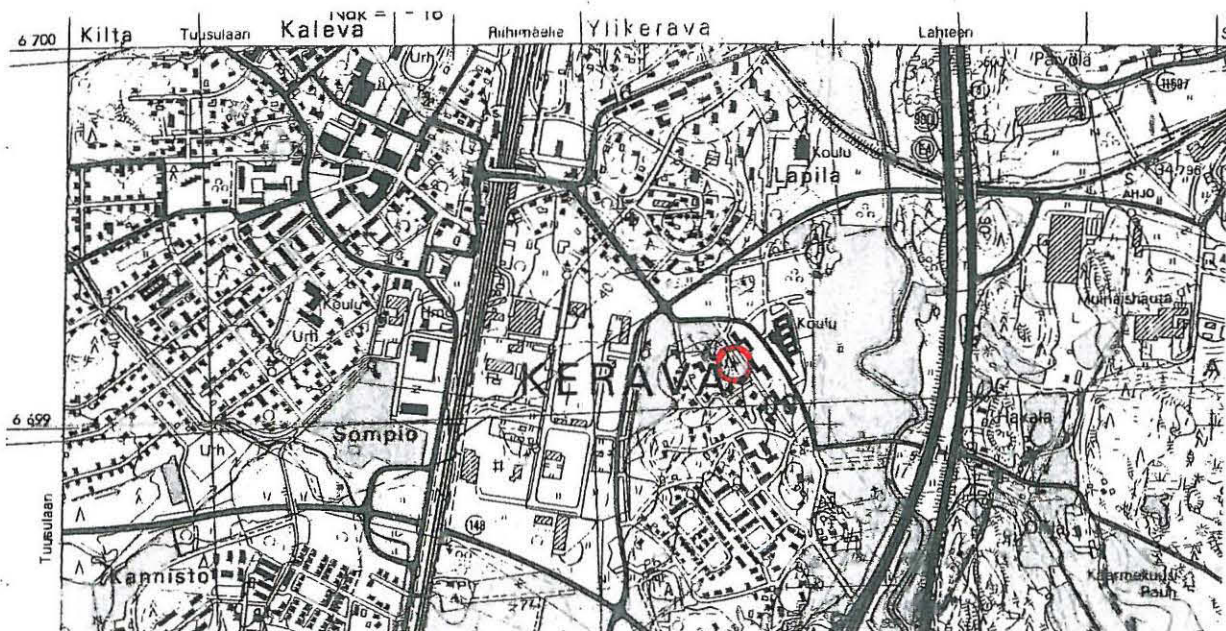
x = 6699 16, y = 2561 74, z = 41

p = 6700 11, i = 3396 36

Kapteeni Karl Oskar Trygg perusti omistamalleen nykyisellä Päivärinteentie 1-3 olleelle tontilleen kaakelitehtaan 1870-luvulla, jonka tilalle myöhemmin perusti rakettitehtaan. Tehdas tuhoutui räjähdyksessä 08.08.1888. Paikalla on nähtävissä vielä kellarin painanne.

Paikalla on muistolaatta.

Karttaote 1:20 000

Sota-aikojen puolustusasemat

SIKOKORPI

Ajoitus: 1910-luku

Laji: juoksuhauta

Yli-Kerava, Kurkela

kiinteistötunnus 245-404-1-21

peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

keskikoordinaatit

x = 6701 31, y = 2561 34, z = 53

p = 6702 28, i = 3396 06

Ensimmäisen maailmansodan aikainen venäläinen puolustusasema Helsinki-Hämeenlinna rautatien länsipuolella noin 700 m pohjoiseen Keravan rautatieasemalta. Juoksuhauta on sortunut ja puolustusasema on erittäin huonokuntoinen. Peruskartan Sikakorpi on virheellinen paikannimi.

Karttaote 1:20 000

LAMMASKALLIO

Ajoitus: 1939

Laji: ilmatorjuntajaoksen tuliasema

Ali-Kerava, Jäspilä

kiinteistötunnus 245-404-2-291

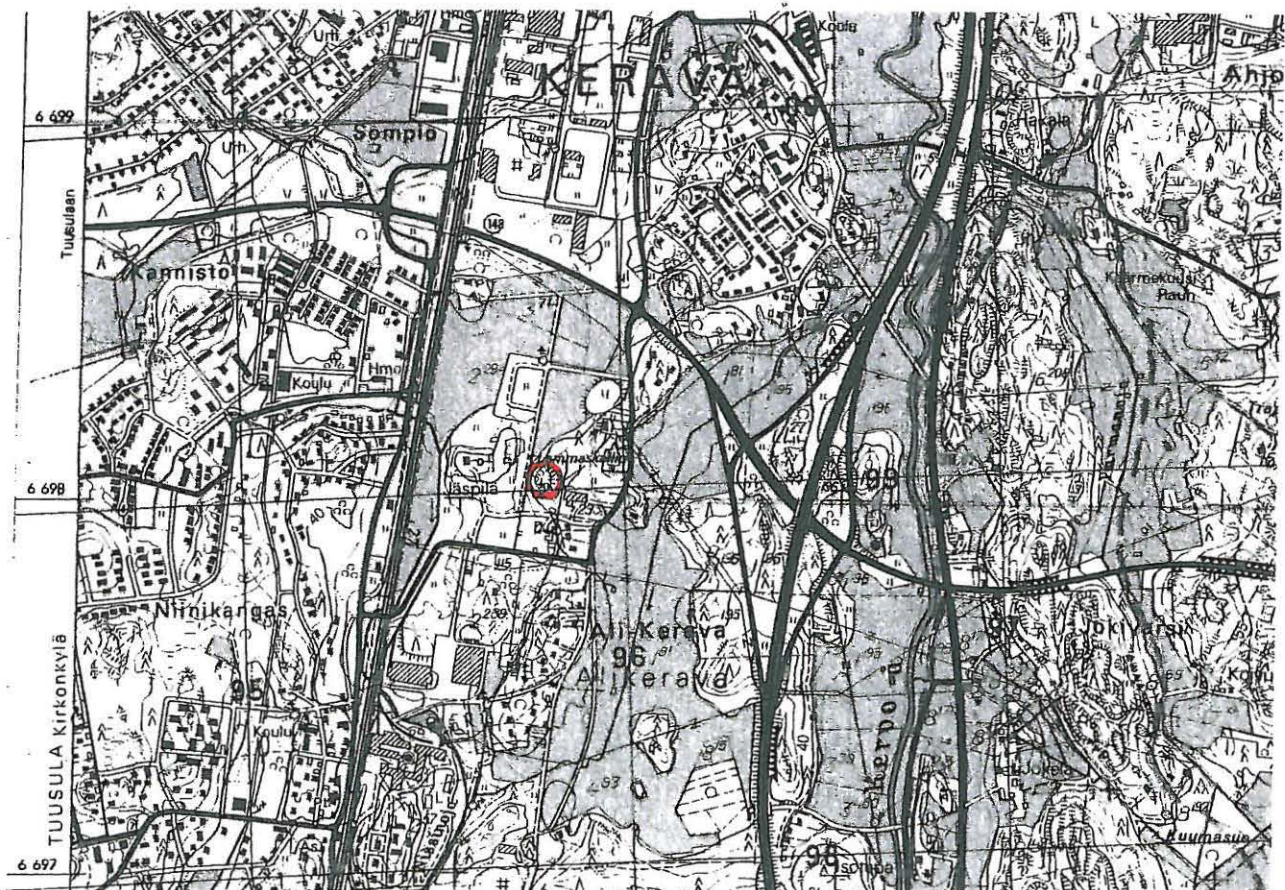
peruskartta 2043 08 KERAVALA

x = 6698 05, y = 2561 23 , z = 51-52

p = 6699 03, i = 3395 80

Talvisodan aikana 1939-1940 mäellä oli kaksi ilmatorjuntatykkiä, jotka suojasivat Keravan rautatieasemaa ja Savion kumitehdasta. Mäellä on vielä nähtävissä tykkien paikat ja ammusten säilytyspaikat ja juoksuhaudan pätkiä.

Karttaote 1:20 000

Irtolöydöt

TALLBACKA

helmi ja tuluspiitä 1600-luku

Yli-Kerava, Humleberg

Kiinteistötunnus 245-401-2-638

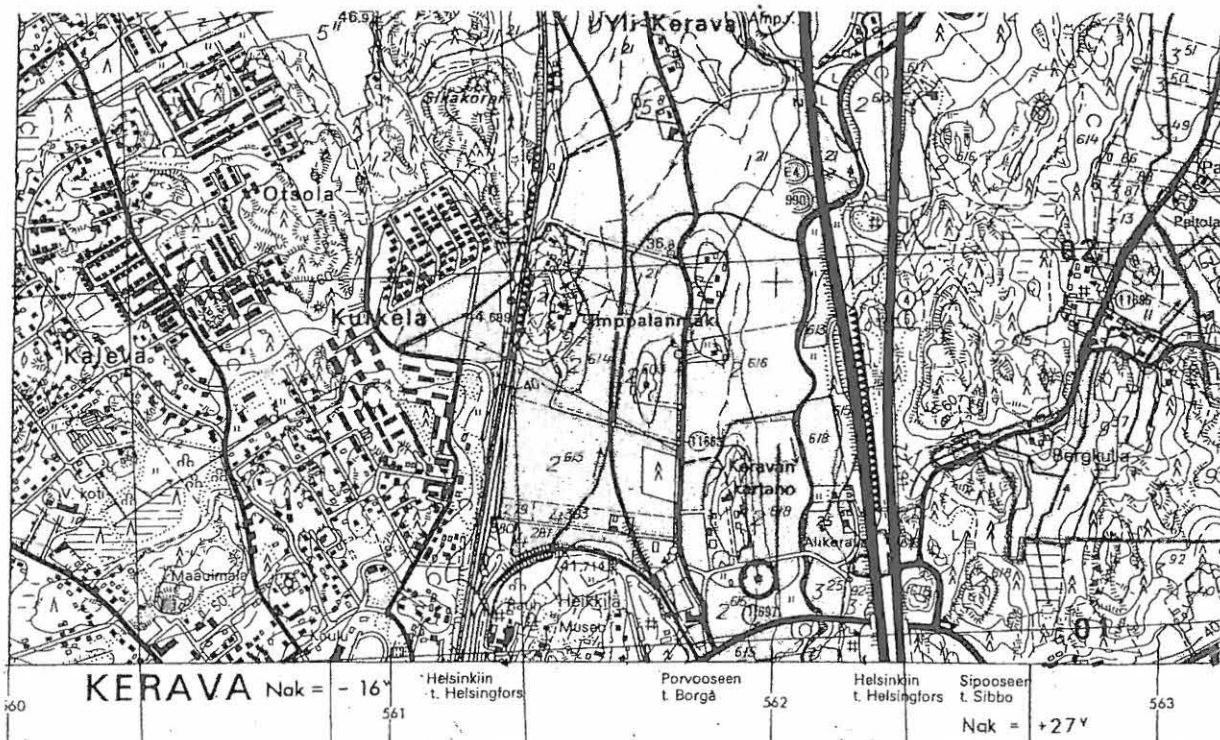
Peruskartta 2043 09 JÄRVENPÄÄ

x = 6700 23, y = 2561 96, z = 37

p = 6701 17, i = 3396 63

Löydetty savipellosta kuoppa-ahjon paikan tarkistuksien yhteydessä. Helmi on väriltään valkoinen. Tuluspiin pintakerros on ruskean punertavaa ja sisus harmaa.

Karttaote 1:20 000

Lähteet

Kartat

Peruskartat 1:20 000

2045 05 Hyrylä

2045 08 Kerava

2045 09 Järvenpää

Maaperäkartat 1:20 000. Tehty maatalouskoelaitoksen maantutkimusosastolla 1949.

669/255 Hyrylä

670/256 Järvenpää

670/256 Kerava ??

Keravan kaupungin virastokartta 1:6000. 27.1.2003

Keravan alueen korkeuskartta 1: 1000

Keravan kyläjaotuskartta

Kerava. Osoitekartta 1968. 1:8000 Keravan rakennustoimiston mittausosasto 1997.

Geometrisk Carta och Beskrifning uppå Öfver-Kärfwo öfver i Bårigo Lähn och Sibbo Sochn Afmält 1692 (Samuel Brotherus).

Carta oppå Ytterkärfwo Sibbo Sochn af Åhr 1702 (Samuel Brotherus).

Borgå Härad och Hellsing Tingslag och Tusby Sochn. Uprättad År 1779 af Carl Hagstöm genom Carl Boisman. Valokopio. Keravan museo.

Painamattomat lähteet

Nieminen, Matti 1998-2001

Tarkastuskertomukset. Museoviraston arkeologinen osasto. Helsinki.

Purhonen, Paula 1970

KERAVA ALI-KERAVA AHJO. kaivauskertomus 1970. Museoviraston arkeologinen osasto. Helsinki.

Sarkamo, Jaakko 1964

Keravan Pisinmäen kivistä asuinpaikan kaivauskertomus v:lta 1962-1963. Museovirasto arkeologian osasto. Helsinki

Sarkamo, Jaakko 1965

Keravan muinaistieteellinen inventointi. Museoviraston arkeologian osasto. Helsinki.

Keravan kiinteät muinaisjäännökset 14.5.2001. Valtakunnallinen muinaismuistorekisteri. Museoviraston arkeologian osasto. Helsinki.

Painetut lähteet

Alanen, Timo – Kepsu Saulo 1989

Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1809. Konungens kartverk från Finland. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 505. Tampere.

Erä-Esko Liisa 1980

HELSINGIN SEUDUN KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET. Museovirasto. Esihistorian toimisto. Helsingin seutukaavaliiton julkaisuja C2 – 1980. Helsingin seutukaavaliitto

Honka-Hallila, Helena 1993

KERAVA MUUTTUU. Tutkimus Keravan vanhasta rakennuskannasta. Keravan kaupunki. Kerava.

Kerkkonen, Gunvor 1965

Helsingin pitäjän keskiaika. Helsingin pitäjän historia I. Porvoo.

Rantanen, Arja, Kuvaja Crister 1994

Sipoon pitäjän historia. Vuoteen 1868. I osa. Jyväskylä.

- Saarentaus, Taisto 1999
ISOJAOSTA Koffiin. Ali-Keravan kiinteistöjen muodostuminen kahden
vuosisadan kuluessa. Vantaa.
- Saaristo, Martti, 1984
Myllyjen Kerava. Kotikaupunkini Kerava 5. Kerava.
- Sarkamo, Jaakko 1983
Suur – Tuusulan historia. Tuusula – Kerava – Järvenpää. I.
Historiallinen aika seurakunnan perustamiseen. Järvenpää.
- Siiriäinen, Ari, 1983
Suur - Tuusulan historia. Tuusula - Kerava – Järvenpää. I.
Esihistoriallinen aika. Järvenpää.
- Solantie, Reijo 1992
Mitä on Uusimaa? Uudenmaan asutushistoriaa. Helsinki.
- Tommila, Päivö 1958
Nurmijärven pitäjän historia. Osa I. Asutus ja väestö. Vammala.
- Voinmaa (Wallin), Väinö 1893
Suomen maantiet Ruotsin vallan aikana. Kuopio.
- Voionmaa, Väinö 1933
Liikenne ja kauppa. Suomen kulttuurihistoria I. Porvoo.
- Voionmaa, Väinö 1947
Hämäläinen eräkausi. Porvoo.